

HRVATSKI VOJNIK

Broj 549 • 6. travnja 2018. • Izlazi od 1991. • www.hrvatski-vojnik.hr

CIJENA 10 KUNA

EUR 2,10
CAD 3,00
AUD 3,30
USA 2,00
CHF 3,50
SLO EUR 1,80
SEK 17,00
NOK 17,00
DKK 15,50
GBP 1,30

NABAVA
VIŠENAMJENSKOG
**BORBENOG
AVIONA**

OD PONUDA DO
KONAČNOG IZBORA

SVEČANI ISPRAĆAJ

2. HRVCON-a eFP-a U REPUBLIKU POLJSKU

BORBENI PILOT

IMA LI ATRAKTIVNIJEG
I IZAZOVNIJEG
ZANIMANJA...

ISSN 1330 - 500X PRINTED IN CROATIA 0 14 18
9 7713365000003

ČESKÁ ZBROJOVKA U MAĐARSKOJ

Potpisani je ugovor o proizvodnji pješačkog naoružanja u Mađarskoj po češkoj licenciji. Ugovor vrijedan 100 milijuna eura potpisali su direktori češke tvrtke Česká zbrojovka i mađarskog M.o.D. ARZENÁL-a.

[str. 26]

BROJ 549 | 2018

SADRŽAJ

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE HRVATSKE / SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTVO / ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr), Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)

Urednici i novinari: Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com), Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com), Petra Kostanjšak (petra.kostanjsak@mohr.hr), Iva Gugo, Martina Butorac

Lektura / korektura: Gordana Jelavić (gjelavic50@gmail.com), Andrea Pavlić, Prijevod: Dubravka Marić (dmarić@mohr.hr), Fotograf: Tomislav Brandt, Josip Kopi, Mladen Čobanović, Karlo Brigljević

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zfrank@mohr.hr), Ante Perković, Predrag Belušić, Marketing: Mila Badrić Gelo, tel: 3784-243; fax: 3784-322, Tisk: Znanje d.o.o., Mandićeva 2, Zagreb

Adresa uredništva: Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b, 10000 Zagreb, e-mail: hvojnik@mohr.hr

FACEBOOK ODGODIO PREDSTAVLJANJE PAMETNOG ZVUČNIKA

Čini se kako tijekom ovogodišnje Facebookove konferencije F8 (1./2. svibnja u San Joséu, Kalifornija), namijenjene razvojnim programerima nećemo vidjeti pametni zvučnik u izdanju najveće društvene mreže na svijetu... [str. 50]

BORBENI PILOT - IMA LI ATRAKTIVNIJEG I IZAZOVNIJEG ZANIMANJA...

HRVATSKO RATNO ZRAKOPLOVSTVO UŠLO JE U DINAMIČNO RAZDOBLJE – NABAVOM OH-58D KIOWA WARRIOR OJAČANA JE HELIKOPTERSKA FLOTA, A DONESENA JE I DUGO ODGAĐANA ODLUKA O KUPNJI BORBENIH AVIONA. OSIM MODERNIZACIJE, DOŠLO JE I DO POMLAĐIVANJA ZAPOVJEDNIŠTVA – NEKE OD NAJODGOVORNIJIH I NAJVVIŠIH ZAPOVJEDNIH DUŽNOSTI OBNAŠAJU POLAZNICI PRVE I DRUGE GENERACIJE VOJNIH PILOTA ŠKOLOVANIH U HRVATSKOJ...

[str. 8]

MORH I OSRH

MORH

Nabava višenamjenskog borbenog aviona – od ponuda do konačnog izbora [4]

HRZ

Višenamjenski borbeni avion vaš je prvi prioritet... [7]

VINKOVCI

Svečani ispraćaj 2. HRVCON-a eFP-a u Republiku Poljsku [12]

OBLJETNICA

27. godina akcije Krvavi Uskrs [14]

OKRUGLI STOL

“Zapadna Slavonija u Domovinskom ratu 1991.” [16]

OSRH

Bez visoke razine tjelesne spremnosti nema ni borbene spremnosti [18]

PREDSTAVLJAMO

Za savršen hitac sportaš mora poznavati balistiku, fiziku i kemiju [20]

OBLJETNICA

Profesionalizam i odgovornost iznad svega [22]

OBLJETNICA

15 godina Središta za borbenu obuku [24]

VOJNA TEHNIKA

RATNA MORNARICA

Strateške podmornice klase Columbia (I. dio) [30]

RATNO ZRAKOPLOVSTVO

Strike Eagle trideset godina u USAF-u [38]

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

www.hrvatski-vojnik.hr

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)
Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2018.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

Pratite nas i na
društvenim mrežama

NABAVA VIŠENAMJENSKOG BORBENOG AVIONA OD PONUDA DO KONAČNE CILJNE PONUDE

NA OSNOVI UKUPNIH OCJENA PONUDA, PONUDA DRŽAVE IZRAELA OCIJENJENA JE SVEOBUHVATNOM I NAJBOLJOM. ONA NUDI STRATEŠKU SURADNJU IZMEĐU VLADA DViju ZEMALJA SKLAPANjem GOVERNMENT TO GOVERNMENT UGOVORA ZA DUGOROČNO STRATEŠKO PARTNERSTVO. PONUĐENI AVIONI F-16 C/D BLOCK 30 BARAK NATO SU KOMPATIBILNI I MODERNIZIRANI AVIONI KOJIMA SE MOŽE OSIGURATI PROVEDBA SVIH OBRAMBENIH/DEFANZIVNIH I NAPADNIH/OFENZIVNIH PROTUZRAČNIH OPERACIJA, ISTAKNUTO JE NA KONFERENCIJI ZA NOVINARE...

"Kao što smo i obećali učiniti kad se proces završi, želimo cijekoplupnu hrvatsku javnost upoznati s procesom nabave višenamjenskog borbenog aviona i sa svim ponudama, vrlo otvoreno i transparentno, na temelju kojih parametara je Stručni tim donio preporuku za prihvatanjem ponude Države Izraela," rečko je u uvodnom obraćanju ministar obrane

Damir Krstičević na konferenciji za novinare održanoj 28. ožujka u MORH-u. Konferencija je sazvana s ciljem prezentiranja svih informacija vezanih uz provedbu procesa nabave višenamjenskog borbenog aviona, velikog interesa, ali i odgovornosti spram javnosti, nakon godine dana sustavnog rada, dan uoči konačne odluke Vlade. Uz ministra Krstičevića konferenciji

su nazočili i načelnik GS OSRH general zboru Mirko Šundov, posebni savjetnik ministra Božo Kožul, direktor GS OSRH kontraadmiral Robert Hranj i zapovjednik Hrvatskog ratnog zrakoplovstva brigadni general Mato Mikić te voditelj Stručnog tima MORH-a brigadir Davor Tretinjak sa suradnicima, članovima tima. Ministar je podsjetio na 90-te kad je stvara-

Načelnik GS OSRH general zbora Mirko Šundov zahvalio je ministru Krstičeviću na pokretanju procesa nabave aviona koja je bila ključna za zadržavanje sposobnosti ratnog zrakoplovstva

na hrvatska država i formiran Zbor narodne garde te potom i Hrvatska vojska te zaključio kako je upravo Hrvatsko ratno zrakoplovstvo donosilo prevagu u Domovinskom ratu. Kazao je kako je ovo povijesni trenutak za Hrvatsku vojsku i Hrvatsko ratno zrakoplovstvo te dodaо: "Ovo radimo za buduće naraštaje, kako bi Republika Hrvatska bila sigurna i suverena te spremna odgovoriti na bilo kakvu opasnost, rizik

Zaključivši kako je to bila ponajprije politička odluka, zahvalio je i Vladi RH, Uredu Predsjednice RH i Hrvatskom saboru, te zaključio: "U sustavu sam 28 godina i mogu sa sigurnošću reći da je ovo jedan od najbolje vođenih projekata i procesa u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama." Prezentaciju o procesu nabave višenamjenskog borbenog aviona potom je održao voditelj Stručnog tima brigadir Davor Tretinjak koji

RBENOG AVIONA NOG IZBORA

ili izazov." Podsjetio je i na sve korake koji su prethodili donošenju konačne Odluke o nabavi višenamjenskog borbenog aviona, naglasivši kako je ta odluka odgađana 15-ak godina, kao i da je to projekt nekoliko ministara i vlada. Istaknuo je također kako su u proces bili uključeni i predstavnici Ureda Predsjednice Republike i predsjednika Vlade te Državnog odvjetništva RH. Načelnik GS OSRH general zbora Mirko Šundov zahvalio je ministru Krstičeviću na pokretanju procesa nabave aviona koja je bila ključna za zadržavanje sposobnosti ratnog zrakoplovstva.

je iznio detalje procesa koji su doveli do konačne preporuke da se prihvati ponuda Države Izraela kao najbolja za Republiku Hrvatsku. On je podsjetio kako su zahtjevi za ponudom (Request for Proposal - RFP) u srpnju 2017. upućeni veleposlanstvima Grčke, Izraela, Južne Koreje, SAD-a i Švedske. Južna Koreja odustala je od davanja ponude jer nije bila u mogućnosti ispuniti sve postavljene taktičko-tehničke zahtjeve. Ostale zemlje dostavile su svoje ponude u definiranom roku te su održane prezentacije i predana je dokumentacija u pisanim i elektroničkim oblicima u Ministarstvu

Vlada donijela Odluku o nabavi višenamjenskog borbenog aviona

Vlada Republike Hrvatske, na sjednici održanoj 29. ožujka 2018. godine, donijela je Odluku o nabavi višenamjenskoga borbenog aviona te je ovom Odlukom prihvatiла završni prijedlog Stručnog tima Ministarstva obrane i preporuku Vijeća za obranu i odredila da je najpovoljnija ponuda, ponuda Države Izraela. U skladu s Odlukom, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske provest će sve potrebne radnje u vezi sa sklapanjem ugovora između Republike Hrvatske i Države Izraela o nabavi višenamjenskog borbenog aviona. Odlukom se osniva i radna skupina radi pripreme ugovora o poslovno-gospodarskoj suradnji između Republike Hrvatske i Države Izraela u vezi s nabavom višenamjenskog borbenog aviona te povjerenstvo za praćenje poslovno-gospodarske suradnje i njene realizacije.

Ovom je prigodom predsjednik Vlade Andrej Plenković istaknuo: "Odluka o nabavi višenamjenskog borbenog aviona strateška je Odluka kojom ćemo osnažiti sposobnosti Hrvatske vojske kako bismo bili još respektabilnija članica NATO-a i Europske unije. Predstavlja snažnu političku volju i ovim ćemo osnažiti dodatno strateško partnerstvo s Državom Izraelom i Sjedinjenim Američkim Državama."

Potpredsjednik Vlade i ministar obrane Damir Krstičević rekao je kako je ova Odluka jedna je od najvećih i najsloženijih u obrambenom resoru nakon završetka Domovinskog rata, istaknuvši pritom: "Ovo je povijesni dan za Hrvatsko ratno zrakoplovstvo. Zadržali smo sposobnost nadzora zračnog prostora i tradiciju borbenog zrakoplovstva. Ova je odluka priuštiva i u ovom trenutku najbolja za nas. Hrvatsko ratno zrakoplovstvo od danas ima svjetlu budućnost, a Hrvatska vojska radi veliki tehnološki iskorak, u korak sa zapadom." Zahvalio je predsjedniku Vlade i članovima Vlade na potpori u realizaciji ovog važnog projekta i naglasio pritom: "Naš san je 2020. godine, kad prvi put predsjedamo Europskom unijom i slavimo 25. godinu vojno-redarstvene operacije Oluja na hrvatskom nebuh vidjeti moderne zrakoplove četvrte generacije u rukama hrvatskih pilota." Ministar finacija Zdravko Marić izrazio je zadovoljstvo kako je vođen cjelokupan proces nabave višenamjenskog borbenog aviona istaknuvši: "Ovaj proces vođen je na transparentan način i Ministarstvo financija je od početka uključeno. Drago mi je da se vodilo računa o cjelokupnoj financijskoj slici Republike Hrvatske." Ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved također je dao punu potporu projektu višenamjenskog borbenog aviona.

Foto: Vlada RH

OII, Foto Tomislav BRANDT, Josip KOPI, Vlada RH

Od zahtjeva za ponudom do izabranog ponuditelja

Ministarstvo obrane 20. srpnja 2017. uputilo je zahtjev za ponudom za nabavu višenamjenskog borbenog aviona u pet zemalja: Grčku, Državu Izraela, Južnu Koreju, Kraljevinu Švedsku i Sjedinjene Američke Države. Ključni parametri u zahtjevu za ponudu, osim karakteristika i sposobnosti aviona, bili su: međudržavni ugovor Government to Government koji će jamiciti strateško partnerstvo, cijena i paket poslovno-gospodarske suradnje. Rok za odgovor na zahtjev bio je 75 dana te su 3. listopada 2017. u Ministarstvu obrane pred povjerenstvom predstavljene pristigle konačne ponude četiriju ponuditelja: Grčke, Države Izraela, Kraljevine Švedske i Sjedinjenih Američkih Država. Južna Koreja nije dostavila ponudu jer nije mogla ispuniti sve postavljene taktičko-tehničke zahtjeve višenamjenskog borbenog aviona.

Pregled i ocjena pristiglih ponuda obavlјena je u roku od 45 dana od dana pristiglih ponuda za višenamjenski borbeni avion odnosno do 30. studenog 2017. kada je Stručni tim Ministarstva obrane za provedbu pripremnih radnji oko nabave višenamjenskog borbenog aviona završio fazu validacije i evaluacije četiriju pristiglih ponuda. Na prezentaciji ponuda, uz članove Stručnog tima bili su predstavnici Ministarstva obrane i Oružanih snaga Republike Hrvatske, Ureda Predsjednice Republike Hrvatske, Ureda predsjednika Vlade Republike Hrvatske i Državnog odvjetništva Republike Hrvatske, a od samog početka u ovaj proces bili su uključeni i predstavnici drugih državnih tijela. Tijekom trajanja procesa svi ponuditelji imali su iste uvjete. Ministarstvo obrane bilo je dostupno za odgovore na sva pitanja iz zahtjeva za ponudom, za sastanke s ponuditeljima i za sva potrebna pojašnjenja.

Nakon procesa validacije i evaluacije pristiglih ponuda Stručni tim Ministarstva obrane za provedbu pripremnih radnji oko nabave višenamjenskog borbenog aviona izradio je Studiju izvodljivosti koja je temelj za proces donošenja odluke. Prvi korak bio je da je Stručni tim na sjednici 14. prosinca 2017. predstavio Odboru za obranu Hrvatskog sabora Studiju izvodljivosti, te je Odbor za obranu Sabora dao jednoglasno pozitivno mišljenje na projekt opremanja Oružanih snaga Republike Hrvatske višenamjenskim borbenim avonom.

O nabavi višenamjenskog borbenog aviona raspravljaljao je i Vijeće za obranu 27. ožujka 2018. koje je u skladu s izlaganjem Stručnog tima Ministarstva obrane za provedbu pripremnih radnji oko njegove nabave, jednoglasno prihvatiло mišljenje i preporuke kako je najpovoljnija ponuda za višenamjenski borbeni avion ponuda Države Izraela te je dalo preporuku Vladi Republike Hrvatske za donošenje Odluke o nabavi.

General Anton Tus podržao odluku Vlade o nabavi izraelskih borbenih aviona

Prvi načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH i umirovljeni stozerni general Anton Tus podržao je Odluku Vlade o nabavi borbenih aviona F-16 C/D Block 30 Barak Države Izraela, ocijenivši kako tu odluku smatra ispravnom i kvalitetnom. "Izraelski avioni stari su 25 godina, ali oni mogu letjeti upravo još toliko godina. Realno je da jedna manja zemlja kad se opredjeljuje za takvo nešto, a nema sredstava za novi avion, kupuje iznimno dobre avione koje praktički dobiva po načelu dva za jedan, rekao je general Tus istaknuvši: "Ova prilika da kupujemo rabljene avione jest dobra prilika jer su to iznimno dobri avioni. Mislim da je to pravi izbor i da će nabava izraelskih F-16 Hrvatskoj osigurati još 20 do 25 godina održavanja onog dijela kontrole zračnog prostora koji joj pripada."

"Hrvatska je članica Europske unije u kojoj je pola zemalja manje od Hrvatske i sve zemlje koje imaju četiri do pet milijuna stanovnika trebaju imati malu, ali kompletну oružanu silu, a mi, s ponosom mogu reći, pripadamo toj skupini," istaknuo je general Tus još jednom poručivši kako Hrvatska ne može ostaviti praznim svoj zračni prostor i da je ova nabava dobra prilika u tom smjeru.

obrane. U skladu s planiranim dinamikom, 30. studenog 2017. Stručni tim završio je fazu validacije i evaluacije četiriju pristiglih ponuda za provedbu pripremnih radnji oko nabave višenamjenskog borbenog aviona te je izrađena Studija izvodljivosti koja je temelj za proces donošenja odluke na državnoj razini. Brigadir Tretinjak istaknuo je kako su u Zahtjevu za ponudu definirani kvantitativni i kvalitativni zahtjevi temeljeni na Taktičko-tehničkoj studiji, te uključuju tzv. Total Package za 100 sati letenja godišnje po avionu / 1200 sati godišnje ukupno koji čini: isporuku 12 aviona (10 jednosjeda i 2 dvosjeda), simulator letenja, obuku osoblja, inicijalni paket naoružanja, pričuvne dijelove, usluge tehničke potpore, alat i opremu za potporu letenja, prilagodbu infrastrukture te transport dijelova i opreme prema definiranom rasporedu. Također, pojasnio je kriterije vrednovanja ponuda istaknuvši kako su ključni parametri za procjenjivanje ponuda za višenamjenski borbeni avion predstavljale četiri glavne domene (kriterija) i deset poddomena (podkriterija), a unutar svakog

podkriterija međusobnom usporedbom bodovno su ocijenjena 122 područja i 284 elementa. Na osnovi ukupnih ocjena ponuda, a prema unaprijed utvrđenom relativnom odnosu domena i poddomena, ponuda Države Izraela ocijenjena je sveobuhvatnom i najboljom. ■

Predviđena je isporuka 12 aviona (deset jednosjeda i dva dvosjeda) s NATO kompatibilnom opremom i naprednim avionskim sustavima, osobnom opremom pilota, F-16 simulator letenja, obuka pilota i tehničkog osoblja u Državi Izraelu po načelu "obuka obučavatelja", inicijalni paket pričuvnih dijelova, paket opreme za zemaljsku potporu letenju, inicijalni paket naoružanja, izgradnja i prilagodba infrastrukture te tri godine cijelokupne logističke potpore uključujući nazočnost instruktora ponuditelja u Republici Hrvatskoj radi pomoći u održavanju i osposobljavanju osoblja po načelu "obuka obučavatelja" te transport dijelova i opreme prema definiranom rasporedu

Brigadir Davor Tretinjak istaknuo je kako su u Zahtjevu za ponudu definirani kvantitativni i kvalitativni zahtjevi temeljeni na Taktičko-tehničkoj studiji

OJI, Foto Josip KOPI

HRZ

“Naš je san 2020. godine, kad prvi put predsjetamo Europskom unijom i kad slavimo 25 godina vojno-redarstvene operacije Oluja, na hrvatskom nebu vidjeti prva dva aviona u rukama hrvatskih piloti, godinu iza toga njih još šest, i godinu iza toga još četiri,” naglasio je ministar Krstičević

VIŠENAMJENSKI BORBENI AVION VAŠ JE PRVI PRIORITET...

Potpredsjednik Vlade i ministar obrane RH Damir Krstičević i načelnik Glavnog stožera OSRH general zboru Mirko Šundov sa suradnicima posjetili su 30. ožujka Zapovjedništvo Hrvatskog ratnog zrakoplovstva u vojarni “Pukovnik Marko Živković” na Plesu, gdje su se susreli sa zapovjednicima i pripadnicima HRZ-a. Posjet je organiziran povodom Odluke Vlade RH o nabavi višenamjenskog borbenog aviona čime je prihvaćen završni prijedlog Stručnog tima Ministarstva obrane i preporuka Vijeća za obranu kako je najpovoljnija ponuda, ona Države Izraela. Tom je prigodom ministar Krstičević održao pripadnicima Hrvatskog ratnog zrakoplovstva prezentaciju o prioritetima u ovoj godini. Istaknuo je kako je iznimno sretan i čestitao pripadnicima HRZ-a zbog povijesne Odluke koja će rezultirati velikim dobitkom za cijelu Republiku Hrvatsku i Oružane snage RH, ali prije svega za HRZ koji će biti korisnik višenamjenskih borbenih aviona. “Naš je san 2020. godine, kad prvi put predsjetamo Europskom unijom i kad slavimo 25 godina vojno-redarstvene operacije Oluja, na hrvatskom nebu vidjeti prva dva aviona u rukama hrvatskih piloti, godinu iza toga njih još šest, i godinu iza toga još četiri,” naglasio je ministar.

Prisjetio se i početaka Hrvatskog ratnog zrakoplovstva u Domovinskom ratu kad su prevagu činili poljoprivredni avioni i nekoliko MiG-ova i usporedio s današnjom situacijom kad “nabavljamo eskadrilu jednog od najboljih višenamjenskih aviona ikad napravljenih” te ukratko podsjetio na korake koji su prethodili donošenju konačne Odluke o nabavi. Ministar je posebno zahvalio svima koji su sudjelovali u ovom procesu, članovima stručne skupine, zapovjedništvu Hrvatskog ratnog zrakoplovstva, pilotima i tehničarima te istaknuo: “Neizmjerno sam ponosan na sve vas u Hrvatskom ratnom zrakoplovstvu koji ste održali

časnu tradiciju pobjedničkog Hrvatskog ratnog zrakoplovstva kroz teška vremena i trenutke kad se činilo sasvim vjerojatno da ćemo ostati bez nadzvučne borbene komponente. Velika mi je čast što sam baš u ovom trenutku ministar obrane i što mogu reći da se to neće dogoditi!” Dodao je kako se “nakon svih naših pobjeda, nakon vaše ključne uloge u najvećim oslobođilačkim operacijama Hrvatske vojske, ne smijemo u tišini odreći ove ključne sposobnosti. Ona je u funkciji mira, sigurnosti, odvraćanja od svake ugroze. Moramo se sjećati naših početaka i što bi nam tada značilo da smo imali nadmoć u zraku.”

ODGOVORNOST I ZA BUDUĆE GENERACIJE

Od svih pripadnika HRZ-a ministar očekuje kao i do sada maksimalni angažman jer je riječ o strateškoj važnosti ne samo za zrakoplovstvo i Hrvatsku vojsku, nego za cijelu hrvatsku državu. “Višenamjenski borbeni avion vaš je prvi prioritet. Vi svi razumijete kakav je to iskorak, kakav je to tehnološki skok,” istaknuo je te dodaо kako država nije ista s ili bez ove sposobnosti, ali i da smo zbog budućih generacija odgovorni i ovaj projekt provesti ozbiljno i temeljito i iskoristiti ga za davanje zamaha čitavom sustavu. Na kraju se ministar osvrnuo na aktualne zadaće svih sastavnica HRZ-a ali i kompletne Oružanih snaga i Ministarstva obrane te izdvojio neke od postignutih ciljeva. Posebno je istaknuo izmjene Zakona o obrani i Zakona o službi u Oružanim snagama koje je Hrvatski sabor izglasao prošlog tjedna. “Ovim izmjenama vratili smo izgubljena materijalna prava vojniku i olakšali mu planiranje života i karijere,” rekao je ministar te istaknuo kako je ponosan što je čovjek ponovno

u središtu sustava, jer bez zadovoljnog, opremljenog i spremnog vojnika nema uspješne vojske.

“Vratili smo naziv Hrvatska vojska, koji je naša tradicija i u kojem se svi možemo prepoznati. Oružane snage je službeni naziv, ali mi smo Hrvatska vojska! I naziv vaše grane promijenili smo u Hrvatsko ratno zrakoplovstvo,” zaključio kako se ovim zakonskim promjenama stvara sustav koji je smisleniji, operativniji, bolji i jači, s čovjekom u središtu. General zboru Mirko Šundov zahvalio je svim pripadnicima Hrvatskog ratnog zrakoplovstva na uspješnoj provedbi svih zadaća. U kontekstu projekta nabave višenamjenskog borbenog aviona naglasio je kako je riječ o iznimnoj prilici koju Oružane snage i Hrvatsko ratno zrakoplovstvo moraju znati maksimalno iskoristiti.

“Uvođenje višenamjenskog borbenog aviona zahtjevan je i složen projekt u kojem je potreban velik angažman svih pripadnika Hrvatskog ratnog zrakoplovstva,” zaključio je general Šundov.

Zapovjednik Hrvatskog ratnog zrakoplovstva brigadni general Mate Mikić osvrnuo se na aktualne zadaće HRZ-a, od aktivnosti na reorganizaciji strukture i preustroja u svjetlu nadolazećih zadaća i aktivnosti, do projekata, programa i ciljeva svih ustrojenih cjelina HRZ-a. Prilikom je izdvojio sudjelovanje HRZ-a u potpori civilnim organizacijama i institucijama u RH, od hitnog medicinskog prevoženja do protupožarnih aktivnosti te zadaće nadzora i zaštite zračnog prostora u sklopu Integriranog sustava protuzračne i proturaketne obrane NATO-a i sudjelovanje u međunarodnim misijama. Od većih je projekata izdvojio aktivnosti oko nabave višenamjenskog borbenog aviona, uvođenje u operativnu uporabu helikoptera OH-58D te remont helikoptera Mi-171Sh. ■

BORB IMA LI ATRAKTIVNI

HRVATSKO RATNO ZRAKOPLOVSTVO UŠLO JE U DINAMIČNO RAZDOBLJE – NABAVOM OH-58D KIOWA WARRIOR OJAČANA JE HELIKOPTERSKA FLOTA, A DONESENA JE I DUGO ODGAĐANA ODLUKA O KUPNJI BORBENIH AVIONA. OSIM MODERNIZACIJE, DOŠLO JE I DO POMLAĐIVANJA ZAPOVJEDNIŠTVA – NEKE OD NAJODGOVORNIJIH I NAJVÍŠIH ZAPOVJEDNIH DUŽNOSTI OBNAŠAJU POLAZNICI PRVE I DRUGE GENERACIJE VOJNIH PILOTA ŠKOLOVANIH U HRVATSKOJ...

Od svojih začetaka, u prvim danima Domovinskog rata, kad se Hrvatsko ratno zrakoplovstvo stvaralo gotovo ni iz čega, ta je grana Oružanih snaga prošla dug razvojni put. Usto što obavljaju svoju glavnu zadaću, čuvanje suverenosti hrvatskog neba, pripadnici HRZ-a redovito sudjeluju u međunarodnim operacijama. Protupožarna eskadrila svakog ljeta pomaze u gašenju požara i to ne samo u Hrvatskoj, višenamjenski helikopteri koriste se za hitni medicinski prijevoz

te za zaštitu i spašavanje, a i letačka obuka dignuta je na višu razinu – u 93. zrakoplovnoj bazi u Zemuniku ne obučavaju se samo naši piloti, već i inozemni.

Hrvatsko zrakoplovstvo u zadnje je vrijeme ušlo u jedno dinamično razdoblje – na remont je poslano deset višenamjenskih helikoptera Mi-171, helikopterska je flota ojačana nabavom američkih izvidničko-borbennih helikoptera OH-58D Kiowa Warrior, a krajem godine pod vodstvom američkih ekspertnih timova završena je i obuka pilota i zrakoplovnih tehničara na tim helikopterima. No onaj najznačajniji dio tek slijedi – konačno je donesena godinama odgađana odluka o kupnji borbenih aviona koji bi trebali zamijeniti dotrajale MiG-ove 21. Nakon što su na javni natječaj pristigle četiri ponude, a stručna skupina Ministarstva obrane dala preporuku o onoj najboljoj. Vlada je na sjednici 29. ožujka 2018. donijela odluku da će hrvatski zračni prostor ubuduće čuvati 12 izraelskih aviona F-16 C/D. No, osim modernizacije, u HRZ-u je učinjen i značajan napredak

“Što je nešto zahtjevnije i teže dostižno, to je nagrada i užitak u uspjehu veći,” ističe brigadir Michael Križanec

Martina BUTORAC, Fotoarhiva HVGI-ja

ENI PILOT

JEG I IZAZOVNIJEG ZANIMANJA...

u kadrovskom smislu – došlo je do pomlađivanja Zapovjedništva pa sada neke od najodgovornijih i najviših zapovjednih dužnosti u HRZ-u obnašaju polaznici prve i druge generacije vojnih pilota školovanih u Republici Hrvatskoj. Tim povodom razgovarali smo s načelnikom Stožera HRZ-a brigadirom Michaelom Križancem, zapovjednikom 91. zrakoplovne baze Zagreb pukovnikom Željkom Ninićem, zapovjednikom 93. zrakoplovne baze Zemunik pukovnikom Mariom Plešom te zapovjednikom Eskadrile aviona 93. zb pukovnikom Željkom Harapinom. Svi oni prisjetili su se svojeg profesionalnog puta, ali i kako je izgledala obuka kadeta u samim počecima zrakoplovstva te je usporedili s onom današnjom.

Brigadir Križanec otkriva kako je prvih tridesetak minuta svojeg prvog leta bio *smrznut i osupnut* ne usudivši se spustiti pogled na instrument ploču. "Iskusni pukovnik Njari uzeo je moju palicu lijevom rukom, dao gas, podesio korak elise i poletio put istoka. Desni zaokret, penjanje. Prevođenje u horizontalni let pri 'nevjerljatnoj' brzini od 150 km/h. Lijevi zaokret... Vožnja, parkiranje, odvezivanje, izlazak iz aviona... Kakav osjećaj! Za neke stvari za koje sam do tada u životu bio uvjeren da su najbolje, od tog su trenutka postale smiješne i beznačajne," opisuje brigadir Križanec. Kad je počela Oluja, nalazio se na otoku Murteru, no odmah je, kaže, otrčao do telefonske govornice te se zapovjedniku stavio na

raspolaganje. Bio je spreman odmah navući kombinezon i letačke čizme i krenuti u borbenu zadaću, no zapovjednik je za njega imao drugačije planove. Brigadir Križanec diplomu je stekao 28. svibnja 1997., a u svojoj bogatoj vojnoj karijeri prošao je sve - od kopilotu do pilota u vodu 28. Eskadrile transportnih helikoptera, školovao se u SAD-u te prošao misije na Kosovu i Afganistanu. "Od pilota aviona UTVA 75 s 50-ak sati naleta sjedoh u Mi-8 'staru frajlu'. Poslije, 2007. stigli su i Mi-171 Sh. Veličanstven helikopter koji me nikad nije iznevjerio," otkriva Križanec koji je zapravo njegov najdraži helikopter u zavidnoj vojnoj karijeri. Za situaciju u HRZ-u kaže kako je trenutačno u 'stanju punog optimizma', a

slikovito je prokomentirao i nabavu novih borbenih aviona.

"Davne 1993. zamisljao sam i sanjao o brzim lovcima iz filma Top Gun. Za nekoliko godina, uskoro, očekujem miris kerozina i zvuk mlažnog motora na hrvatskom nebnu i to u rukama mладог kolege, kao što sam nekad samo maštao," rekao je brigadir. Budući da zadnjih

Pukovnik Željko Ninić kaže kako nema ljepšeg, atraktivnijeg i izazovnijeg zanimanja na svijetu. "Svi mladi trebali bi za početak utvrditi imaju li ili nemaju te sposobnosti pa se ohrabriti i krenuti u nepoznato, ali iznimno privlačno putovanje, koje kad vas jednom obuzme traje i traje i traje... I dan danas. Vojni pilot nije zanimanje to je poziv!"

nekoliko godina opada zanimanje mladih za karijeru vojnog pilota u odnosu na poslijeratne godine, kad je letačka obuka u hrvatskom zrakoplovstvu bila u samim začecima, a čemu vjerojatno pridonosi činjenica da se radi o dosta zahtjevnoj i teškoj obuci, pitamo brigadira Križanča kako privući nove snage. "Što je nešto zahtjevniye i teže dostižno, to je nagrada i užitak u uspjehu veći," kratko zaključuje načelnik Stožera HRZ-a.

Kao borbeni pilot i bivši zapovjednik Eskadrile borbenih aviona, kupnji izraelskih F-16 i početku obuke osobito se veseli zapovjednik 91. zb pukovnik Željko Ninić koji ističe kako je stanje u HRZ-u u stalnom poboljšanju.

"Nikad ne smijemo reći da smo zadovoljni jer kao zapovjednici odgovorni za sustav moramo uвijek težiti boljem i pomicati granice na više odnosno 'ostaviti bolje nego što smo zatekli'. Nabava zrakoplovne tehnike svakako je veliki katalizator promjena na bolje jer dovodi do razvoja i usvajanja novih znanja, vještina i sposobnosti pojedinaca i postrojbi Hrvatskog ratnog zrakoplovstva. Iznimno smo sretni zbog toga i jedva čekamo početak obuke na F-16. Osobno, Bogu sam zahvalan i presretan što sam sudjelovao u procesu uvođenja u operativnu uporabu višenamjenskog borbenog aviona u HRZ jer smo tim činom očuvali borbenu komponentu grane. Pravilnim i postupnim razvojem sposobnosti u budućnosti ćemo biti u stanju proširiti ukupne borbene sposobnosti Hrvatske vojske pa i mogući izvoz usluge Air Policinga u regiji," nada se pukovnik Ninić, inače pripadnik drugog naraštaja kadata-pilota školovanih u Hrvatskoj. Kao i svi tadašnji studenti smjera Aeronauteike na Fakultetu prometnih znanosti, kaže, krenuo je u nepozнато jer je bilo ratno vrijeme. "Zemlja je bila u ratu, nije postojala nikakva promidžba za upis, sveukupna potpora bila je simbolična i jedina moguća u to vrijeme. Ali, s obzirom na jaku motivaciju taj iznimno naporan, ali izazovan put svladali smo bez velikih poškoća," prisjeća se zapovjednik

91. zb. Predavanja, selektivno letenje u Zemuniku i Puli na avionima UTVA-75, zatim nastavak letačke obuke na avionima UTVA-75 i Pilatus PC-9 te dva vojna kampa i padobranski skokovi – tako je izgledala letačka obuka druge generacije vojnih pilota. "U čin poručnika zrakoplovstva sa zvanjem diplomirani inženjer aeronauteike – vojni pilot promovirani smo 28. svibnja 1998., a o kvaliteti naše obuke za vojne pilote i tada i danas govore rezultati i postignuća na svim tipovima aviona na kojima letimo," kaže pukovnik Ninić koji je nakon diplome prošao obuku za zvanje nastavnika letenja pa je dvije godine radio i kao nastavnik letenja u Eskadrili aviona 93. zb na Pilatusu PC-9. Direktno s PC-9 na preobuku na MiG-21 u 22. eskadrili lovačkih aviona u sastavu prve grupe od šest hrvatskih vojnika upućen je tijekom 2001., a to je bilo prvi put u povijesti da je jedan pilot s elitsno-školskog aviona prešao na mlazni nadzvučni borbeni i to bez prijelaznog tipa aviona. Pukovnik Ninić potom je završio borbenu obuku na avionu MiG-21 na kojem je letio na mnogim domaćim i inozemnim aktivnostima i vježbama, a dežurao je i u sastavu Dežurnog borbenog dvojca na Plesu. Iako je nakon završetka Zapovjedno-stožerne škole "Blago Zadro" prešao u Zapovjedništvo HRZ-a i PZO-a pa je potom obnašao dužnost zapovjednika Eska-

drije borbenih aviona, a zatim i dužnost načelnika Stožera 91. zb, pukovnik Ninić cijelo je vrijeme održavao letačku spremnost i u skladu s mogućnostima dežurao u sastavu DBD-a.

"Sretan sam što sam imao priliku i čast biti zapovjednik jedine borbene postrojbe razine bojne (eskadrla) u HRZ-u i PZO-u, iste postrojbe kojom je zapovjedao pokojni Rudolf Perešin, od čijeg je junačkog preleta sve počelo," ponosan je Ninić.

Iako se broj polaznika vojne obuke smanjio u odnosu na vrijeme kad su letačku obuku prolazili polaznici prve i druge generacije vojnih pilota, pukovnik Ninić kaže kako nema ljepšeg, atraktivnijeg i izazovnijeg zanimanja na svijetu. "Svi mlađi trebali bi za početak utvrditi imaju li ili nemaju te sposobnosti pa se ohrabriti i krenuti u nepoznatno, ali iznimno privlačno putovanje,

koje kad vas jednom obuzme traje i traje i traje... I dandanas. Vojni pilot nije zanimanje to je poziv!" zaključuje zapovjednik 91. zb.

**Pukovnik Mario
Pleša kaže kako
je zanimanje
vojnog pilota jako
zahtjevno i traži
puno odricanja, no
smatra kako ništa
nije teško ako se
nešto želi "dušom i
tijelom"**

Zapovjednik 93. zb u Zemuniku pukovnik Mario Pleša kaže kako je zanimanje vojnog pilota jako zahtjevno i traži puno odricanja, no smatra kako ništa nije teško ako se nešto želi "dušom i tijelom".

"Meni je najveća motivacija bio doprinos u obrani Hrvatske kroz neku borbenu komponentu zrakoplovstva. U to vrijeme svi smo sanjali o MiG-u 21. Nadali smo se nekoj skraćenoj obuci kako bismo što prije krenuli sa zadaćama, no na naše nezadovoljstvo vodeće su strukture tada odlučile da će se školovanje provoditi prema planu i programu i da sigurno nećemo biti "bačeni u vatru" sljedećih nekoliko godina. Danas bi me definitivno motivirao višenamjenski borbeni avion, a ako ne avion, onda izvidničko-borbeni helikopter. Tehnologija koja je došla i dolazi je "kvantni skok" u odnosu na ono čime smo naučili funkcionirati, nosi nove izazove i mogućnosti te nas po nekim segmentima stavlja uz bok najrazvijenijim zrakoplovstvima," smatra pukovnik Pleša. Ocenjuje kako se stanje u HRZ-u poboljšava. Uz nabavu novih helikoptera i aviona, tome, kaže Pleša, svakako pridonosi činjenica što su odgovorne funkcije preuzeли mlađi kadrovi školovani u Hrvatskoj. Najveći problem, pak, vidi u priljevu mlađih ljudi. Pukovnik Pleša otkriva kako zapovjednu funkciju zasigurno ne bi mogao obavljati da zbog svog dugogodišnjeg iskustva nema kompletni uvid u problematiku jedne zrakoplovne baze koja u svojem sastavu ima 60 aviona i helikoptera i koja je prošle godine ostvarila više od 11 500 sati naleta bez jednog većeg incidenta.

"Da se razumijemo, nije to zasluga zapovjednika, već profesionalaca tehničara, pilota i ostalog osoblja s kojima imam zadovoljstvo raditi i voditi ih," kaže Pleša. Smatra i kako je obuka danas kvalitetnija u odnosu na onu

Sama obuka možda iz perspektive promatrača izgleda naporna i teška, ali ako je razina motivacije na visokoj razini, sama obuka neće biti problem već izazov. Ključ uspjeha definitivno je motivacija i upornost, a nagrada rad u dinamičnom okruženju punom izazova i mogućnosti," kaže pukovnik Željko Harapin

kakva je bila kad je on bio polaznik, a glavni su pokazatelj i četiri generacije pripadnika Kraljevskog ratnog zrakoplovstva Ormana koji su se školovali u 93. zb.

O tome kako je nekad izgledala letačka obuka u odnosu na onu današnju, pitali smo i zapovjednika Eskadrile aviona 93. zb, pukovnika Željka Harapina. Iako je danas zrakoplovstvo na znatno višoj razvojnoj razini, letačka se obuka nije znatno promijenila, odnosno temeljni principi i sam način provedbe ostao je isti, tvrdi pukovnik Harapin.

"Ključna je razlika u profilu polaznika, nastavnika i uvjeta u kojima se sama obuka provodila, tada i danas. Broj polaznika bio je u prosjeku

60-70 na ulazu s uspješno završenih 25-30 polaznika na izlazu, danas je prosječni broj polaznika do 15 na ulazu i oko sedam do osam polaznika na izlazu. Prve generacije bile su ispunjene nekom drugom energijom, emocijom i motivacijom s obzirom na vrijeme u kojem se odvijala sama obuka u odnosu na današnje generacije koje se teže odlučuju na ovaj poziv što rezultira i manjim brojem upisanih polaznika," smatra pukovnik Harapin. Dodaje kako je profil nastavnika u vrijeme kad se školovala prva i druga generacija pilota pokrivaš širok spektar iskustva i znanja tako da su tada u obuci sudjelovali piloti svih profila – od pilota aeroklubova do pilota aviona MiG-29. Danas je, kaže, profil nastavnika standardiziran, ali bez operativnog iskustva. Ipak, kvaliteta obuke je rasla sa stjecanjem iskustva na tada novom tipu treningnog aviona pri čemu je došlo do razvoja same letačke vještine kao i razvoja različitih profila obuke u skladu s današnjim zahtjevima.

"Danas imamo vrlo iskusne nastavnike leteća koji provode širok spektar obuke za naše i međunarodne potrebe," kaže zapovjednik Eskadrile aviona 93. zb. Otkriva kako je oduvijek želio biti vezan uz avion tako da je odluku da postane pilot donio vrlo rano.

"Glavni motiv za odabir ovog poziva bio je i trenutak u kojem je Hrvatska još bila u ratu i na neki način svi smo se nadali nekoj brzoj obuci po skraćenom programu na neki borbeni avion kako bi u konačnici djelovali i sami. Naravno da to tada nije bilo realno tako da sam svoj put nastavio kao pilot aviona Utva-75 i poslije Pilatus PC-9M. Za obnašanje odgovorne zapovjedne dužnosti kaže kako je to karakteristika koju ili imaš ili nemaš te dodaje: "U obnašanju moje zapovjedne dužnosti uvihek mi je bilo najvažnije ostati čist prema sebi, sačuvati poštovanje podređenih i obraz postrojbe." Pukovnik Harapin smatra kako nabavom helikoptera Kiowa Warrior i osobito nabavom borbenih aviona, te uspostavljenjem vizije razvoja samog zrakoplovstva i drugim smjerovima, HRZ očekuje bolja budućnost. Nabava borbenih aviona definitivno bi trebala biti i motivacija za prijavu većeg broja kandidata u idućim godinama.

"Mlade ljudi možemo motivirati svojom stalnom prisutnošću u školama i sredinama, informiranjem i provedbom zrakoplovnih manifestacija tijekom godine. Sama obuka možda iz perspektive promatrača izgleda naporna i teška, ali ako je razina motivacije na visokoj razini, sama obuka neće biti problem već izazov. Ključ uspjeha definitivno je motivacija i upornost, a nagrada rad u dinamičnom okruženju punom izazova i mogućnosti," zaključuje pukovnik Harapin. ■

VINKOVCI

"Sudjelovanjem u ovoj aktivnosti pokazujemo svoju predanost vrijednostima NATO-a, ali prije svega i solidarnost prema poljskom narodu. Jačamo savezništvo i interoperabilnost Hrvatske vojske, dijelimo vrijedna iskustva i postajemo snažniji i jači," rekao je ministar Damir Krstičević

SVEČANI ISPRĀCAJ 2. HRVCON-a eFP-a U

U vojarni 5. gardijske brigade Slavonski sokolovi u Vinkovcima 3. ožujka održan je svečani isprācaj 2. hrvatskog kontingenta u sklopu NA-

TO-ove ojačane prednje prisutnosti (2. HRVCON-eFP) u Republiku Poljsku, a obilježena je i 11. obljetnica ustrojavanja Gardijske oklopno-me-

hanizirane brigade kojoj su nazočili potpredsjednik Vlade i ministar obrane RH Damir Krstičević sa suradnicima, načelnik GSOSRH general zbora Mirko Šundov, zapovjednik Hrvatske kopnene vojske brigadni general Siniša Jurković, zapovjednik GOMBR-a brigadni general Denis Tretinjak, župan Vukovarsko-srijemske županije Božo Galić, predstavnici lokalne vlasti i saborski zastupnici te predstavnici udruge roditelja poginulih hrvatskih branitelja. Tim je povodom u vojarni 5. gardijske brigade Slavonski sokołovi izaslanstvo Ministarstva obrane i Oružanih snaga RH predvođeno ministrom obrane Damom Krstičevićem položilo vijence i zapalilo svijeće ispred spomen-obilježja poginulim braniteljima nakon čega je uslijedilo misno slavlje koje je predvodio don Marko Medo, biskupski vikar za pastoral MORH-a i OSRH. Nakon misnog slavlja, uslijedio je svečani isprācaj 2. hrvatskog kontingenta u sklopu NATO-ove ojačane prednje prisutnosti u Republiku Poljsku gdje je ministar Krstičević još jednom podsjetio na važnost promicanja profesionalnosti, spremnosti, vrhunske obučenosti i humanosti hrvatskih vojnika u međunarodnim misijama.

Tijekom isprācaja 2. HRVCON-a obilježena je i 11. obljetnica ustrojavanja GOMBR-a

OII, Foto Tomislav BRANDT

se sjetiti svih onih koji su dali svoj život za samostalnu Hrvatsku, a njihovim obiteljima ovom prilikom moramo izraziti veliku zahvalnost," poručuje Šundov.

Zapovjednik Hrvatske kopnene vojske brigadni general Siniša Jurković ističe: "Današnji dan povezuje povijest stvaranja Hrvatske vojske i obranu domovine s budućnosti koja se temelji na snazi, sposobnosti i umijeću svakog pripadnika Hrvatske kopnene vojske. Posebna pozornost upravo je na mladima, dočasnicima i časnicima kao nasljednicima pobjednika iz Domovinskog rata. Zajedno smo uvijek jači."

Zapovjednik GOMBR-a brigadni general Denis Tretinjak u svojem obraćanju kazao kako vjeruje u uspješnost još jedne misije s obzirom na visoku razinu obučenosti hrvatskih vojnika, ali i prethodno održane obuke i pripreme.

Zapovjednik 2. HRVCON-a satnik Dario Bilješković rekao je kako mu je posebno draga što su s njima danas članovi obitelji i prijatelji i kako je 2. HRVCON u svojem spoju iskustva i mladosti postigao u kratkom vremenu tražene sposobnosti za uspješno funkcioniranje u području zadanih aktivnosti.

REPUBLIKU POLJSKU

"Biti pripadnik gardijske brigade, izrazita je čast i ponos, kako nekad tako i danas. One su bile udarna snaga Hrvatske vojske, a gardisti, dobro opremljeni i obučeni i izrazito motivirani, bili su ključni za postizanje konačne pobjede u Domovinskom ratu," rekao je ministar. "Hrvatska vojska mora biti proglašena simbolima i vrijednostima Domovinskog rata. Sudjelovanjem u ovoj aktivnosti pokazujemo svoju predanost vrijednostima NATO-a, ali prije svega i solidarnost prema poljskom narodu. Jačamo savezništvo i interoperabilnost Hrvatske vojske, dijelimo vrijedna iskustva i postajemo snažniji i jači," rekao je Krstičević i dodao kako je hrvatski vojnik svojim trudom, krvlju i svojim znojem postao pravi brend u svijetu, naglasivši pritom da slika hrvatskog vojnika treba biti slika sportaša, vrhunski spremnog čovjeka fizički i mentalno koji će se uspješno nositi za zadaćama i izazovima koje se pred njega nameću.

Načelnik Glavnog stožera OSRH general zboru Mirko Šundov ovu je priliku iskoristio kako bi čestitao na domoljublju kojim su se sačuvala sjećanja na ratne brigade pobjedničke Hrvat-

ske vojske: Kune, Pume i Sokolove.

"Ovo je velik dan za Hrvatsku vojsku i na tome vam čestitam. S posebnim plijetetom moramo

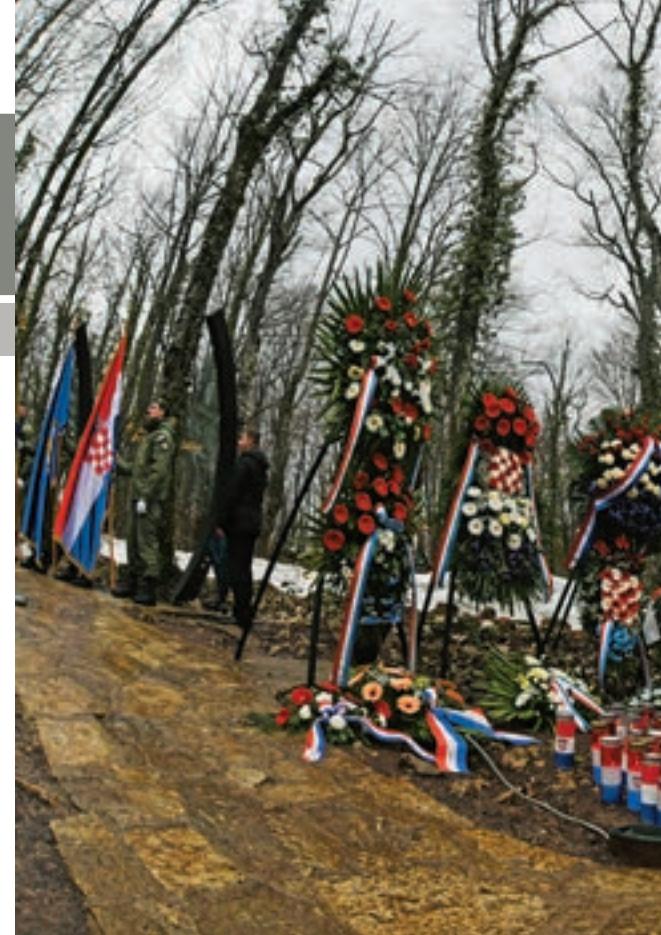
Nakon svečanosti, u vojarni je položen kamen temeljac za novu kapelicu, a uručena su promaknuća i poticajne mjere pripadnicima OSRH. ■

U vojarni 5. gardijske brigade Slavonski sokolovi izaslanstvo Ministarstva obrane i Oružanih snaga RH predvođeno ministrom obrane Damirom Krstičevićem položilo je vijence i zapalilo svijeće ispred spomen-obilježja poginulim braniteljima

 OBLJETNICA

"Komemorirajući Josipovu pogibiju, prisjećamo se ne samo poginulih hrvatskih branitelja i svih onih koji su dali svoj život za ostvaranje hrvatskog sna, već i njihovih obitelji koje su dale svoje sinove i kćeri i tako pridonijeli stvaranju naše samostalnosti i neovisnosti," poručila je Predsjednica

27. GODINA AKCIJE PLITVICE

Komemorativnim skupom na Plitvičkim jezerima 31. ožujka obilježena je 27. obljetnica akcije Plitvice i pogibije prvog hrvatskog redarstvenika Josipa Jovića. Kao prva žrtva Domovinskog rata, Josip Jović poginuo je na Uskrs 31. ožujka 1991. godine. Uz Jovićevu obitelj, prijatelje i suborce, skupu su nazočili predsjednica Republike i vrhovna zapovjednica Oružanih snaga RH Kolinda Grabar-Kitarović, izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora i potpredsjednik Hrvatskog sabora Miljan Brkić, izaslanik predsjednika Vlade RH i ministar unutarnjih poslova Davor Božinović, izaslanik potpredsjednika Vlade i ministra obrane, načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH general-zbora Mirko Šundov sa suradnicima, glavni ravnatelj policije Nikola Milina te predstavnici braniteljskih udruga i sudionici akcije Plitvice. Prisjećajući se događaja poznatog kao Krvavi Uskrs, predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović rekla je kako je ponosna što na današnji dan s obitelji, prijateljima i suborcima Josipa Jovića te drugim okupljenim hrvatskim braniteljima ima priliku obnoviti uspomenu na taj veliki dan, dan kad se prisjećamo mlađog i hrabrog domoljuba Josipa koji je svoj život spremno položio na oltar domovine. "Komemorirajući Josipovu pogibiju, prisjećamo se ne samo poginulih hrvatskih branitelja i svih onih koji su dali svoj život za ostvaranje hrvatskog sna, već i njihovih obitelji koje su dale svoje sinove i kćeri i tako pridonijeli stvaranju naše samostalnosti i neovisnosti. A tu zahvalnost posebno moramo iskazati prema obiteljima

koji još uvijek traže svoje nestale i omogućiti im da već jedan od sljedećih Uskrsa znaju gdje su njihovi najmiliji," poručila je Predsjednica. Ministar Davor Božinović istaknuo je kako je upravo današnji dan prava prilika podsjetiti se važnosti sjećanja na sve one koji su svoj život dali za samostalnost i neovisnost Lipepe Naše. "Josipov život postao je zalog višeg cilja, a događaji na Plitvicama prije 27 godi-

na označili su početak pisanja jedne nove hrvatske povijesti i upravo zato, već 27 godina obilježavamo smrt ovog mladog heroja i nikad ne smijemo dopustiti da se ova tradicija prekine," zaključio je ministar Božinović. Predstavnik sudionika akcije Plitvice – Udruga ratnih pripadnika ATJ Lučko 90 Vlado Marić rekao je kako je upravo na tom mjestu prije 27 godina stvoren temelj i poticaj za stvaranje

OJI, Foto Tomislav BRANDT

Na spomen-obilježje posvećenom Josipu Joviću položeni su vijenci i upaljene svijeće, a molitvu za prvog poginulog redarstvenika, sve hrvatske branitelje i one koji su dali život za Hrvatsku predvodio je vojni ordinarij mons. Jure Bogdan

CIJE

"Josipov život postao je zalog višeg cilja, a događaji na Plitvicama prije 27 godina označili su početak pisanja jedne nove hrvatske povijesti i upravo zato, već 27 godina obilježavamo smrt ovog mladog heroja i nikad ne smijemo dopustiti da se ova tradicija prekine," istaknuto je na Plitvicama

KRVAVI USKRS

Oružanih snaga Republike Hrvatske. "Pokazali smo kako se voli domovina, a moram reći s ovog mjeseta gdje je svoj život ostavio mladi Josip, kako nikad ne smijemo dopustiti da nam netko uništi tradiciju, oduzme naš temelj jer mi dobro znamo tko smo bili i kako smo profesionalno i besprijeckorno odradivali svoje zadaće. Vodili smo se domoljubljem i njime se moramo voditi i dalje kako nitko ne bi poljuljao temelj stvaranja Hrvatske – Domovinski rat," rekao je Marić. Tijekom komemoracije izaslanstva su na spomen-obilježju posvećenom Josipu Joviću položila vijence i upalila svijeće, a molitvu za prvog poginulog redarstvenika, sve hrvatske branitelje i one koji su dali život za Hrvatsku predvodio je vojni ordinarij mons. Jure Bogdan.

"Pucanj u Josipa, u nedjelju Kristova uskrsnuća 31. ožujka 1991. godine bio je pucanj na uskrsnuće Hrvatske koju smo stoljećima željeli i o njoj sanjali. Bio je to pucanj u osvit nedjeljnog jutra, u srce našeg kršćanskog svjetonazora, na kojem počiva naša vjera, na kojem je utemeljen i sazdan naš kršćanski identitet," poruka je monsinjora Bogdana. "Danas na Veliku subotu, kojom dominira šutnja groba Velikog petka i nezaustavljivo se probija nada Uskrsnuća, zahvaljujemo na daru sloboda

de i za svaki dragocjeni kutak naše domovine. Lijepa Naša nosi ime ljubavi, o njoj sve govoriti i poziva na ljubav," zaključio je monsinjor.

Komemorativni skup svojim nastupom uveličala je Klapa "Sv. Mihovil" Ministarstva unutarnjih poslova RH. ■

OKRUGLI STOL

“ZAPADNA SLAVONIJA U DOMOVINSKOM RATU 1991.”

Cilj okruglog stola koji bi trebao rezultirati izdavanjem posebne publikacije bio je valorizirati važnost operacija u zapadnoj Slavoniji za vrijeme Domovinskog rata, a raspravljalo se o oslobođilačkim operacijama Otkos 10, Orkan 91 i Papuk 91 te o doprinosu zapadnoslavonskog bojišta u slamanju srpskih agresorskih snaga tijekom 1991. godine...

U Maloj Pisanici pored Bjelovara 28. ožujka počeo je dvodnevni okrugli stol pod nazivom "Zapadna Slavonija u Domovinskom ratu 1991.", u organizaciji Bjelovarsko-bilogorske županije i Udruge dragovoljaca i veterana Domovinskog rata Podružnica Bjelovarsko-bilogorske županije, a uz potporu ministarstava obrane, hrvatskih branitelja, unutarnjih poslova i

Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman". Okruglom stolu nazočili su izaslanik Predsjednice RH i vrhovne zapovjednice OSRH umirovljeni general-pukovnik Mile Ćuk, izaslanik potpredsjednika Vlade RH i ministra obrane i zamjenik načelnika Glavnog stožera OSRH general-pukovnik Drago Matanović, izaslanik ministra hrvatskih branitelja

OII, Foto Josip KOPI, Davor KIRIN

Dinko Tandara, izaslanik ministra unutarnjih poslova Zdravko Janić, državni tajnik Ministarstva obrane Zdravko Jakop, prvi načelnik Glavnog stožera OSRH umirovljeni stožerni general Anton Tus, župan Bjelovarsko-bilogorske županije Damir Bajs, biskup Bjelovarsko-križevačke biskupije mons. dr. Vjekoslav Huzjak, predstavnici lokalne i područne samouprave, udrug proizilih iz Domovinskog rata i mnogi drugi. Prvog dana okruglog stola raspravljalo se o političkim i vojnim prilikama u zapadnoj Slavoniji do oslobođanja i za vrijeme oslobođanja vojarni.

O pregledu političkih prilika uoči otvorene agresije na RH 1991. godine govorio je ravnatelj Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata prof. dr. sc. Ante Nazor, o problemima u istraživanju oslobođilačkih operacija u zapadnoj Slavoniji 1991. godine dr. sc. Natko Marić Jerčić, o političkim prilikama u zapadnoj Slavoniji tijekom 1990. i 1991. godine dr. sc. Željko Karaula. Svoje promišljanje o srpskoj pobuni u zapadnoj Slavoniji 1990. i 1991. godine iznijela je dr. sc. Janja Sekula-Gibač, a o ulozi Varaždinskog korpusa JNA u ratu protiv BiH i Banjalučkom korpusu JNA 1991. godine u zapadnoj Slavoniji govorio je dr. sc. Davor Marijan. Održani su također paneli o oslobođanju vojarni u Čakovcu, Varaždinu, Koprivnici, Križevcima, Bjelovaru, Doljanima kod Daruvara, Požegi i Virovitici te o značaju policije u Domovinskem ratu na području zapadne Slavonije. U svojem je obraćanju general-pukov-

nik Mile Ćuk naglasio važnost uloge zapadne Slavonije u Domovinskem ratu, podsjetivši na najvažnije oslobođilačke operacije na tom području, Otkos 10 te Orkan 91 i Papuk 91.

Otvorivši okrugli stol general-pukovnik Drago Matanović istaknuo je kako je važno raspravljati o događajima s početka Domovinskog rata kako bi se rasvijetlile povijesne činjenice te konkretizirale okolnosti i uloga tog povijesnog vremena za bjelovarsko-bilogorski kraj, ali i za cijelu Hrvatsku. "Oslobađanje vojarni koje je omogućilo naoružavanje Hrvatske vojske i oslobođanje prvih prostora u Hrvatskoj počelo je upravo iz zapadne Slavonije u vojnim operacijama Otkos 10 i Orkan 91 te Papuk 91," poručio je general Matanović, zaključivši kako je ovim operacijama vraćeno ono najvažnije i najznačajnije, a to je osjećaj sigurnosti, te su stvorenii uvjeti za odvijanje civilnog života, posebice u 120 oslobođenih sela i naselja.

Državni tajnik Zdravko Jakop također je pozdravio inicijativu Bjelovarsko-bilogorske županije o održavanju ovog okruglog stola istaknuvši: "Iznimno je važno razgovarati o povijesti, širiti spoznaje i čuvati istinu o pobjedničkom Domovinskem ratu." Podsjetio je također na mnoge događaje koji su se odvijali za vrijeme Domovinskog rata u zapadnoj Slavoniji podsjetivši da su često zaboravljeni te da se nada da će ovim okruglim stolom pronaći

svjetlo dana te u budućnosti i rezultirati nekom novom publikacijom.

Prvi načelnik Glavnog stožera OSRH umirovljeni stožerni general Anton Tus također se prisjetio formiranja i angažmana pripadnika Hrvatske vojske u zapadnoj Slavoniji, oslobođanja vojarni i oslobođilačkih operacija koje su ostvarile najveću pobjedu u Domovinskem ratu, a u zapadnoj Slavoniji doživjela najveći i najteži poraz istaknuvši: "Zahvaljujući operacijama u zapadnoj Slavoniji oslobođeno je više od 2200 četvornih kilometara hrvatskog prostora, odnosno 130 sela i zaselaka." Župan Bjelovarsko-bilogorske županije Damir Bajs pozdravio je goste i predavače, naglasivši kako je iznimno zadovoljan jer na okruglom stolu sudjeluju svi oni koji su bili i imali iznimno doprinos u Domovinskem ratu u to povijesno vrijeme. Zaključeno je kako je cilj ovog okruglog stola valorizirati važnost operacija u zapadnoj Slavoniji za vrijeme Domovinskog rata, a u končnici, naglašeno je, okrugli stol "Zapadna Slavonija u Domovinskem ratu" trebao bi rezultirati izdavanjem posebne publikacije. ■

**Zamjenik načelnika
Glavnog stožera OSRH
general-pukovnik Drago Matanović**

Važno je raspravljati o događajima s početka Domovinskog rata kako bi se rasvijetlile povijesne činjenice te konkretizirale okolnosti i uloga tog povijesnog vremena za bjelovarsko-bilogorski kraj, ali i za cijelu Hrvatsku. Oslobađanje vojarni koje je omogućilo naoružavanje Hrvatske vojske i oslobođanje prvih prostora u Hrvatskoj počelo je upravo iz zapadne Slavonije u vojnim operacijama Otkos 10 i Orkan 91 te Papuk 91. Ovim operacijama vraćeno je ono najvažnije i najznačajnije, a to je osjećaj sigurnosti te su stvorenii uvjeti za odvijanje civilnog života, posebice u 120 oslobođenih sela i naselja.

Prvog dana okruglog stola raspravljalo se o političkim i vojnim prilikama u zapadnoj Slavoniji do oslobođanja i za vrijeme oslobođanja vojarni

BEZ VISOKE RAZINE TJELI

U Sinju je održano 19. Prvenstvo Oružanih snaga RH u krosu. Ono je samo jedno u nizu sportskih natjecanja koja će se, pod geslom *Budi aktivan i spremna, u OSRH održati u godini koju je potpredsjednik Vlade i ministar obrane Damir Krstičević proglašio godinom spremnosti i aktivnosti hrvatskog vojnika*

Dok su se zagrijavali i nestrpljivo iščekivali znak za početak utrke, natjecatelji su pažljivo slušali zadnje upute o tome kako se kretati kroz stazu, a kad su suci uzviknuli "Priprema, pozor, start", ukupno 110 vojnikinja i vojnika krenulo je u borbu za medalje na 19. Prvenstvu Oružanih snaga RH u krosu, održanom 28. ožujka u Sinju. Na sinjskom aerodromu natjecale su se 32 pripadnice Hrvatske vojske, dok je u muškoj konkurenciji bilo 78 trkača, i to iz ukupno 18 postrojbi. Žene su se natjecale u kategorijama

seniorke i veteranke, a muškarci u kategorijama mlađi seniori, stariji seniori i veterani. U ženskoj konkurenciji, na stazi dugoj oko pet kilometara, prva je u cilj utrčala seniorka, pripadnica Zapovjedništva za potporu poručnica Danijela Vrhovski. U muškoj konkurenciji, na stazi dugoj deset kilometara, treću godinu zaredom pobjedu je odnio stariji senior skupnik Nikola Špoljar, pripadnik Gardijske mehanizirane brigade. "Trčanje treniram godinama tako da se nisam trebala posebno pripremati za ovu utrku. Stalno

sam u treningu," rekla nam je na cilju zadovoljna pobjednica te odala taktiku koja joj je pomogla da za sobom ostavi druge trkačice. "Treba se pripremati kao da trčiš deset kilometara, ali treba biti i spremna na sprint. To je onda dobitna kombinacija," objasnila je poručnica Danijela Vrhovski. Dok su zadnje vojnikinje stizale na cilj, polako se počela primicati kraju i muška utrka. Cijelu utrku uvjerljivo je vodio skupnik Špoljar, inače državni prvak u planinskom trčanju. Kao i zadnje dvije godine, prvi je prošao kroz cilj, a ujedno je i apsolutni pobjednik utrke. "Užitak mi je trčati. Zadovoljan sam današnjim nastupom tako bi mi bilo draže da je teren bio malo brdovit," kroz smijeh je komentirao. Dok su ostali muški sudionici utrke ulazili u cilj, svi su se međusobno bodrili te tako pokazali zajedništvo i zdrav natjecateljski duh. Ulazak natjecatelja u cilj budno je pratio i izaslanik načelnika Glavnog stožera OSRH brigadni general Tihomir Kundid, koji im je i čestito na uspješnom završetku utrke.

Kod žena je drugo mjesto u kategoriji seniorki osvojila vojnikinja Mara Pejić iz Gardijske oklopno-mehanizirane brigade, dok je treće pripalo natporučnici Ines Klepić iz GOMBR-a. U kategoriji veteranki pobijedila je pripadnica Hrvatske ratne mornarice narednica Elis Krnjus, drugo

Ukupno 110 vojnikinja i vojnika krenulo je u borbu za medalje na 19. Prvenstvu Oružanih snaga RH u krosu

Martina BUTORAC, snimio Mladen ČOBANOVIĆ

koje je general Kundid najuspješnjim natjecateljima podijelio medalje i pehare te svima čestitao na uspješno organiziranom natjecanju. Tom je prilikom istaknuo potencijal krosa u razvoju tjelesnih sposobnosti te podsjetio na važnost spremnosti vojnika. "Bez visoke razine tjelesne spremnosti iluzorno je govoriti o borbenoj spremnosti pojedinca. Kultura bavljenja sportom mora biti u središtu interesa nas koji se bavimo vojnom profesijom. Vi ste prepoznali taj potencijal bavljenja sportom i njegovu dobrobit. Očekujem da vlastitim primjerom budete promicatelji sporta u svojim postrojbama. Ova godina proglašena je godinom tjelesne spremnosti i to nas obvezuje na izgradnju vlastite tjelesne spremnosti kao primarne zadaće," poručio je general svim sudionicima. ■

TELESNE SPREMNOSTI NI BORBENE SPREMNOSTI

mjesto pripalo je satnici Kristini Milardović iz Glavnog stožera OSRH, a treće satnici Manuela Bradić iz Zapovjedništva za potporu. Osvajači medalja među mlađim seniorima dolaze iz GOMBR-a: prvi je vojnik Antonio Đurčević, drugi skupnik Stjepan Novoselec, a treći vojnik Hrvoje Hodak. Kod starijih seniora, nakon Špoljara na cilj je kao drugoplasirani stigao skupnik Ivan Gale iz Hrvatske ratne mornarice, a treći je bio vojnik Petar Ravlić iz GOMBR-a. U konkurenciji veterana prvi je bio natporučnik Ivan Gerencir iz GOMBR-a, drugo mjesto osvojio je stožerni nadređnik Mladen Tisaj iz Pukovnije Vojne policije, dok je treći na cilj stigao nadnarednik Martin Dubovečak iz ZzP-a. Nakon pobednika Špoljara, drugi u apsolutnoj kategoriji bio je vojnik Đurčević, a treći skupnik Novoselec.

Ekipno prvo mjesto kod muškaraca pripalo je Ekipi GOMBR-a, drugo Ekipi 1 GOMBR-a, a treće Ekipi 2 GOMBR-a. U ekipnom poretku kod žena, prvo mjesto osvojila je Ekipa GOMBR-a, druga je bila Ekipa 1 GOMBR-a, a treća Ekipa 2 GOMBR-a. Održano Prvenstvo u krosu samo je jedno u nizu natjecanja koja će se, pod geslom Budi aktivnan i spremnan, u OSRH održati u godini koju je potpredsjednik Vlade i ministar obrane Damir Krstičević proglašio godinom spremnosti i aktivnosti hrvatskog vojnika, odnosno godinom

u kojoj će se promicati kultura sporta i zdravog života. Domaćin ovogodišnjeg natjecanja bio je grad Sinj, odnosno vojarna "126. brigade HV", koja je ponovno otvorena u srpnju prošle godine. Vojske nije bilo u Sinju od 2008., ali Odlukom ministra Krstičevića vratila se u taj grad. Vojarna je dobila ime po slavnoj sinjskoj postrojbi ustrojenoj 1991., koja je imala značajnu ulogu u Domovinskom ratu. U njoj je smještena Inženjerska bojna Gardijske mehanizirane brigade (GMBR) Hrvatske kopnene vojske, koja je bila smještena u Kninu.

U vojarni je održana i završna svečanost tijekom

ŽENSKA KONKURENCIJA

Seniorke

poručnica **Danijela Vrhovski**, ZzP
vojnikinja **Mara Pejić**, GOMBR
natporučnica **Ines Klepić**, GOMBR

veteranke

narednica **Elis Krnjus**, HRM
satnica **Kristina Milardović**, GS OSRH
satnica **Manuela Bradić**, ZzP

MUŠKA KONKURENCIJA

mladi seniori

vojnik **Antonio Đurčević**, GOMBR
skupnik **Stjepan Novoselec**, GOMBR
vojnik **Hrvoje Hodak**, GOMBR

stariji seniori

skupnik **Nikola Špoljar**, GMBR
skupnik **Ivan Gale**, HRM
vojnik **Petar Ravlić**, GMBR

veterani

natporučnik **Ivan Gerencir**, GOMBR
stožerni narednik **Mladen Tisaj**, PVP
nadnarednik **Martin Dubovečak**, ZzP

 PREDSTAVLJAMO

Višestruki prvak Hrvatske u strelnjaštvu, olimpijac i vlasnik desetak medalja prikupljenih tijekom juniorskog i seniorskog staža, strijelac Petar Gorša (30), jedan je od vrhunskih sportaša koji je temeljem sporazuma Hrvatskog olimpijskog odbora i Ministarstva obrane postao pripadnik Oružanih snaga RH. Rođen je u Bjelovaru, gdje je i počeo karijeru i gdje se, kako kaže, zarazio strelnjaštvom. Na odluku za bavljenje upravo tim sportom na njega je najviše, priznaje, utjecao Domovinski rat i obiteljsko okruženje.

"Djed i stric su bili u Diverzantskom vodu 105. brigade iz Bjelovara, a otac je bio dragovoljac Domovinskog rata, tako da sam kao mali bio puno pod utjecajem ekipe koja se vraćala s terena. Kao klinac dosta sam gledao oružje i rastavljanje pištolja. Osim toga, djeca u to vrijeme nisu imali previše zanimanja nego se igrati rata po livadama i dvorištima, *gradit kolibe i krast susjedove voćke*," smije se Gorša. No, prvu ideju o sportskom strelnjaštvu na njega je prenio drugi djed, inače lovac, koji ga je, objašnjava nam, naučio tehnikama gađanja, uputivši ga kako disati i umiriti se prije pucanja.

"Već s osam godina navaljivao sam da se želim baviti strelnjaštvom iako sam bio preslab za držanje puške koja inače teži pet i pol kilograma. Kad sam prvi put kročio u streljanu u Bjelovaru, održavao se međudržavni susret između Hrvatske i Slo-

venije. Nastupao je najveći strijelac u povijesti Rajmond Debevec, koji ima više od sto medalja sa svjetskim kupova, svjetskih i europskih prvenstava, dvije ili tri olimpijske medalje. On je uvjерljivo najveća legenda strelnjačkog sporta. U mojim dječačkim očima on je bio kao Muhammed Ali nekome tko voli borilačke sportove," opisuje Gorša kako su izgledali njegovi počeci u strelnjaštvu. Otkriva kako mu se u tom sportu najviše sviđa onaj intelektualni dio koji je karakterističan za svakog vrhunskog strijelca.

"Da biste bili vrhunski strijelac, osobito u malokalibarskim disciplinama, intelekt definitivno dolazi do izražaja. Ima puno atmosferskih uvjeta koji utječu na egzekuciju savršenog hica pa sportaš mora poznavati balistiku, kao i uvjete vjetra. Kako bi se potpuno sjedinili s oružjem i bili u stanju izvesti savršen hitac, morate poznavati fiziku,

PETAR GORŠA VRHUNSKI JE STRIJELAC I OLIMPIJAC, VIŠESTRUKI PRVAK HRVATSKE U STRELJAŠTVU I OSVAJAČ BROJNIH MEDALJA NA EUROPSKIM I SVJETSKIM NATJECANJIMA. ZADNJE JE OSVOJIO NA NEDAVNO ODRŽANOM EUROPSKOM PRVENSTVU: BRONCU U POJEDINAČNOJ KONKURENCIJI TE EKIPNO SREBRO. OD NJEGA I DVOJICE MLAĐIH KOLEGA BOLJI SU BILI SAMO RUSI, KOJI U SVOJEM TIMU IMAJU DVOJICU OSVAJAČA OLIMPIJSKIH MEDALJA...

ZA SAVRŠEN HIT POZNAVATI BALISTIKU,

kemiju, moći si predočiti sve procese prilikom opaljenja... Svi strijelci koje poznajem i koji redovito ulaze u finale na velikim natjecanjima ujedno su i dosta obrazovani i intelektualci," objašnjava ovaj Bjelovarac. Juniorski i početak seniorskog staža obavio je u rodnom gradu, a danas živi na otoku Viru i trenira u solinskom Streljačkom društvu "Dalmacijacement". Ondje ga trenira Siniša Vitez, izbornik hrvatske reprezentacije s Olimpijskih igara u Riju de Janeiru, za kojeg kaže kako u Hrvatskoj ne postoji osoba s većim referencijama.

"Ta se suradnja pokazala iznimno uspješnom. Obojica imamo sličan stav prema sportu, obojica smo perfekcionisti i svjesni smo da danas bez većih ulaganja nije moguće biti konkurentan na svjetskoj razini. Današnji sport, pa čak i oni mali sportovi, počeli su ulaziti u biznis koncept i ako niste spremni ulagati i

tražiti dodatna sredstva od sponzora i lokalnih zajednica, ne možete se samo oslanjati na ono što se dobiva iz programa Hrvatskog olimpijskog odbora i nacionalnog saveza. To nije dostatno. Prisiljeni ste tražiti dodatna sredstva kako bi se približili jednom Rusu, jednom Amerikanцу, Kinezu," kaže Gorša te dodaje kako su sredstva koja velike nacije ulažu u sport nemjerljivo veća od onog što se kod nas ulaže. Uzimajući u obzir tu činjenicu, uspjeh naših strijelaca na Europskom prvenstvu u gađanju zračnim oružjem koje je u veljači održano u mađarskom Győru, još je veći. Gorša je, naime, osvojio pojedinačno brončanu medalju, dok je u ekipnom dijelu natjecanja hrvatski tim osvojio srebro. Od naših su bili bolji samo Rusi, koji su u svojem timu imali dvojicu osvajača olimpijskih medalja. Gorša ponosno ističe da su naši strijelci u jednom trenutku čak i vodili protiv velikih Rusa te

Martina BUTORAC, snimio Tomislav BRANDT

su im nedostajala samo dva boda za pobjedu, no rusko iskustvo ipak je prevladalo. Našem vrhunskom strijelcu od većih natjecanja slijedi sudjelovanje na trima svjetskim kupovima – u travnju ide u Južnu Koreju, a nakon toga u SAD, gdje će prvo u Colorado Springsu u Američkom olimpijskom centru s osvajačicom brončane medalje s Olimpijadi u Pekingu Snježanom Pejčić uvježbavati novu olimpijsku disciplinu – mješoviti muško-ženski par, što će ujedno biti i njihova priprema za Svjetsko prvenstvo. Nastupit će zatim na Svjetskom kupu u Georgiji, i to u trima disciplinama – trostav malim kalibrom, zračna puška i nastup u paru s Pejčić. Nakon povratka iz SAD-a Gorša će nastupiti na Svjetskom kupu u Münchenu. Dosad je nastupio na trima Olimpijskim igrama, a planira nastupiti još dva puta.

Gorša se u razgovoru osvrnuo i na svoje služenje u pričuvnom sastavu Oružanih snaga.

može mirno spavati i biti koncentriran samo na treninge. Osim što je egzistencijalna mjera, to je i poruka sportašima s više instancije da se država skrbi o njima i da se zalađanje valorizira,” smatra Gorša.

Nada se kako će se taj program u budućnosti i proširiti, tako da sportaši iz pričuvnog sastava ostanu i dalje u sustavu. “Vjerujem da ja iz streljačkog sporta mogu dosta pridonijeti prenošenjem svojeg znanja i streljačkim iskustvom, jednako kao i kolege iz borilačkih sportova. Nakon završetka naših karijera MORH bi mogao gledati u tom smjeru da sportaše sa specifičnim zanimanjima, koja bi mu bila od interesa, pokuša zadržati i uvrstiti u redovni sastav kao

AC SPORTAŠ MORA, FIZIKU I KEMIJU

Istaknuo je kako je riječ o egzistencijalnoj mjeri, ali i velikoj časti za sve sportaše. “Iz moje perspektive radi se o programu zamišljenom kako bi se vrhunskim sportašima omogućili bolji životni uvjeti kroz oblik stalnog mjeseca primanja. Imamo egzistencijalnu sigurnost i to nam puno znači. S MORH-om se potpisuje ugovor na dvije godine i za to vrijeme sportaš

instrukture. Svaki se sportaš završetkom karijere suočava s tim da si mora naći novu svrhu u životu, integracija je velik problem. Većina nas sportaša koji se nalazimo u ovom programu nismo profesionalci i na plaćama u klubovima da bismo nešto

kapitalizirati kroz svoje karijere. Ovo što radimo je, rekao bih, društveno koristan rad jer smo pozitivan primjer mladim ljudima da se drže ispravnog puta u životu. Sportaši su primjer izvrsnosti, discipliniranosti i želje za usavršavanjem. Težimo napre-

dovanju, a to je lijepa poruka za mlade ljude da, čim god se bave u životu, tomu pristupaju s najvećom ozbiljnošću i sa stavom da kad se nekog posla uhvate, taj posao i završe,” zaključuje jedan od naših ponajboljih strijelaca. ■

OBLJETNICA

"Budite pozitivan primjer mladim naraštajima. Ostavite im u nasljeđe primjer hrabrih i sposobnih učitelja te profesionalnih i odgovornih zapovjednika," poručio je pripadnicima baze zapovjednik HRZ-a brigadni general Mate Mikić

U vojarni "Pukovnik Mirko Vukušić" u Zemunu 21. ožujka obilježena je 26. obljetnica osnutka 93. zrakoplovne baze smještene u sklopu vojarne te 25. obljetnica pogibije pripadnika 93. zrakoplovne baze i 7. domobranske pukovnije. Obilježavanje Dana 93. zrakoplovne baze začelo je misom zadušnicom za poginule bra-

PROFESSIONALITET I ODGOVORNOST IZ

nitelje u Sukošanu koju su predvodili o. Ivo Topalović, kapelan Vojne kapelaniće "Sv. Gabrijel Arkanđeo", i mjesni župnik don Domagoj Kelava. Nakon mise, uzvanici su se uputili na groblju u Sukošanu i Škabrnji gdje su polaganjem vijenaca i paljenjem svjeća poginulima odali počast izaslanik ministra branitelja Danijel Kotlar, izaslanstvo HRZ-a, izaslanstva lokalne

zajednice i braniteljskih udruga te članovi obitelji poginulih branitelja.

Nakon prisjećanja na one koji su život dali za domovinu, svečanost obilježavanja obljetnice baze nastavljena je u jednom od njezinih hangara gdje su se okupili pripadnici postrojbe, njezini bivši zapovjednici i svečani uzvanici. Program su glazbom uveličali mladi tamburaši

KUD-a "Branimir" iz Nina. Među uzvanicima bio je i zapovjednik HRZ-a brigadni general Mate Mikić. U svojem se obraćanju osvrnuo na velik broj pilota i tehničara koji se od osnutka baze školovao u njoj, rekavši: "Broj školovanih pilota i zrakoplovnih tehničara najbolji je pokazatelj toga da još uvijek raspolažete potrebnim sposobnostima koje HRZ-u jamče stvaranje kadrova na kojima će se povećavati buduće sposobnosti zrakoplovstva."

I zapovjednik 93. zrakoplovne baze pukovnik Mario Pleša pohvalio je kvalitetu obuke domaćih i inozemnih pilota. Prisjetio se važnih događaja iz povijesti baze: sudjelovanja u vojno-redarstvenim operacijama i akcijama u Domovinskom ratu, sudjelovanje u međunarodnim mirovnim operacijama u Afganistanu i Kosovu, opremanje vojarne suvremenim letjelicama i rekordni broj sati naleta u 2017. godini. Kao najveće postignuće baze istaknuo je pomoć koju ona pruža civilnim institucijama. Vojnicima se u ime vojnog ordinarija Jure Bogdana obratio i o. Topalović koji je naglasio važnost rada pripadnika 93. zrakoplovne baze te ih potaknuo da tako nastave i ubuduće. "Dobro je da budete dar našoj sadašnjosti za sretnu budućnost," rekao je. Iako su svi pripadnici baze dali svoj doprinos njezinu uspješnom djelovanju, oni najzaslužniji

Iva GUGO, Foto Tomislav BRANDT

zima konačno ustupiti mjesto proljeću, sunce se ipak pokazalo na nebu 22. ožujka, donjevši sa sobom idealne vremenske uvjete za održavanje letačkog programa "Pukovnik Mirko Vukušić". Od ranog jutra piloti i tehničari punili su avione i helikoptere gorivom te provjeravali opremu, dok se značajeljna publika okupljala na Obali Petra Krešimira IV. u Zadru željno iščekujući predstavu na nebnu.

Točno u podne pred očima tisuća gledatelja manevre su izveli avioni Zlin-242, Pilatus PC-9M, Canadair CL-415 i Airtractor AT-802. Osim njih, predstavu su upotpunili helikopteri Bell-206B, Mi-8 MTV i OH-58D Kiowa Warrior. Vrhunac programa bio je dvadesetominutni nastup akrobatske grupe "Krila Oluje". Organizatori su za kraj ostavili posebno iznenađenje: prelet triju aviona MiG-21 iz 91. zrakoplovne baze.

Na kraju dana svi su bili zadovoljni provedbom letačkog programa. Zadovoljstvo je izrazila i udo-

LETAČKI PROGRAM U ČAST LEGENDARNOG PILOTA PUKOVNIKA MIRKA VUKUŠIĆA

Vojarna u Zemuniku, ali i letački program koji ona organizira nazvani su po pukovniku Mirku Vukušiću. Pukovnik Vukušić, pilot Samostalnog voda Osijek istaknuo se u Domovinskom ratu dostavom hrane i lijekova otkoljenom Vukovaru te bacanjem tzv. bojler-bombi po neprijateljskim položajima u Slavoniji. Iako se najviše istaknuo službom u Slavoniji, svojim je djelovanjem ostavio trag i na zadarskom području. "Drago mi je da je baš vojarna u Zemuniku dobila njegovo ime," rekla je njegova supruga Marina Vukušić. "Ondje je diplomirao. Bio je izvanredan, najbolji u klasi."

Pukovnik Vukušić imao je dvije ljubavi: letenje i suprugu Marinu. Svoju ženu upoznao je u djentinstvu. Zajedno su odrasli, a njihovo prijateljstvo s vremenom je preraslo u vezu i brak. Za Marinu je jednom prilikom čak i karijeru stavio na kocku. Dok je bio stacioniran u bivšoj JNA u Bihaću, dobio je zapovijed da MiG-om odleti u Kragujevac. Međutim, usred leta promjenio je smjer i ispod radara odletio u Ploče. Ondje je ispred hotela u kojem je Marina radila za nju izveo nekoliko manevra. Marina je bila oduševljena, no njezino oduševljenje nisu dijelili i gosti hotela iz Velike Britanije, koji su od straha pomisili da je počeo rat te su počeli bježati iz hotela. Bio je to riskantan potez, ali za ljubav se isplatio.

LIZAM ZNAD SVEGA

među njima tom su prilikom primili posebne pohvale. Dodijeljene su također i zahvalnice bićim zapovjednicima baze te nagrade pobjednicima u turnirima u šahu i stolnom tenisu. No, vrhunac svečanosti tek je slijedio. Iako se vremenska prognoza mijenjala iz dana u dan te se nije znalo hoće li

vica pukovnika Vukušića, Marina Vukušić, koja je na rivi pratila letenje. Na licu joj se vidjelo zadovoljstvo, ali i sjeta. Da joj je suprug pozivio, vjeruje da bi i on izvodio akrobacije u programu. Svi pripadnici 93. zrakoplovne baze izrazili su zadovoljstvo obilježavanjem svečanosti i svojim dosadašnjim radom. No, mnogo je posla još pred njima. Do kraja 2018. čeka ih preustroj baze i infrastrukturni radovi

Zapovjednik 93. zrakoplovne baze pukovnik Mario Pleša pohvalio je kvalitetu obuke domaćih i inozemnih pilota

u vojarni. Među važnije ciljeve za ovu godinu spadaju i razvoj sigurnosti letenja te nastavak obuke Eskadrile helikoptera, a u tom je kontekstu pukovnik Pleša naglasio: "Kao zapovjednik baze nalažem svakom pripadniku postrojbe puno poštivanje preuzetih obveza, profesionalizam te časno ponasanje u svim aktivnostima." Tom pozivu pridružio se i general Mikić, koji je pripadnicima postrojbe poručio: "Budite pozitivan primjer mladim naraštajima. Ostavite im u nasljeđe primjer hrabrih i sposobnih učitelja te profesionalnih i odgovornih zapovjednika." Bude li se 93. zrakoplovna baza držala tih savjeta, bit će još mnogo ovakvih sretnih obljetnica." ■

SBO pruža potporu HKoV-u. Simulacijskim sustavom MILES 2000 provodi vježbe s pomoću kojih provjerava obučenost pripadnika OSRH u vojnim zadaćama. U proteklih petnaest godina održano je više od devedeset takvih vježbi za više od deset tisuća domaćih i stranih vojnika

OBLJETNICA

Središte za borbenu obuku Zapovjedništva za obuku i doktrinu "Fran Krsto Frankopan" zadnjih petnaest godina priprema pripadnike OSRH za njihove zadaće. Kako je smješteno na slunjском poligonu, svaki se dan ondje mogu vidjeti simulacije vojnih vježbi, ali i čuti plotuni, i to s raznih dijelova poligona gdje se provodi praktična provjera postrojba. Tih su 15 godina rada pripadnici Središta obilježili 28. ožujka, kad je umjesto na vježbanju, naglasak ipak bio na obljetnici. Iako je SBO relativno mlada postrojba, njegova povijest seže još u 1995. godinu.

Nakon vojno-redarstvene operacije Oluja, vojni poligon "Eugen Kvaternik" počeо se ciljano koristiti u svrhu obuke pripadnika OSRH. Ipak, pet je godina trebalo da i službeno bude donesena odluka o ustrojavanju postrojbe čija bi primarna zadaća bila obuka vojnika. Konačno, 1. travnja 2003., SBO je počeo raditi.

Otad pa do danas, SBO pruža potporu HKoV-u. Simulacijskim sustavom MILES 2000 provodi vježbe s pomoću kojih provjerava obučenost pripadnika OSRH u vojnim zadaćama. U proteklih

petnaest godina održano je više od devedeset takvih vježbi za više od deset tisuća domaćih i stranih vojnika.

S obzirom na to da se datum obljetnice ustrojavanja SBO-a ove godine preklopio s Uskršnjem, svečani protokol održan je nekoliko dana prije. Među uzvanicima bio je zapovjednik HKoV-a brigadni general Siniša Jurković, koji je istaknuo važnost rada te postrojbe u godini spremnosti i aktivnosti hrvatskog vojnika: "Kad govorim o spremnosti, mislim na širi pojam koji uključuje obuku i opremanje pripadnika

15 GODINA S ZA BORBENU

"Uskladiti i organizirati sve obučne aktivnosti zahtjevan je posao. Odgovorno tvrdim da SBO profesionalno izvršava sve zadaće. Upravo to nadređenim zapovjedništvima daje jamstvo pouzdanosti i sigurnosti u tu postrojbu i njezine pripadnike," rekao je zapovjednik ZOD-a brigadir Željko Šikić

Zapovjednik SBO-a brigadir Mario Lilić nije krio koliko je ponosan na svoju postrojbu. Iako ih nema mnogo, većina pripadnika može se pohvaliti vršnim znanjem i bogatim iskustvom koje su stekli u Domovinskom ratu ili u međunarodnim vojnim operacijama

Iva GUGO, snimio Tomislav BRANDT

RADIŠTA OBVIKU

OSRH za mnogobrojne situacije. Bez osiguranih dobrih uvjeta nema uspjeha. Od svih vas, bez obzira na to na kojoj se dužnosti nalazili, očekujem potpunu predanost zadaći, a najviše

od svega brigu o potrebama ljudi na kojima naš sustav počiva."

Zapovjednik ZOD-a brigadir Željko Šikić iskoristio je prigodu kako bi pripadnicima postrojbe čestito i zahvalio na kvalitetnom izvršavanju zadaća: "Uskladiti i organizirati sve obučne aktivnosti zahtjevan je posao. Odgovorno tvrdim da SBO profesionalno izvršava sve zadaće. Upravo to nadređenim zapovjedništvima daje jamstvo pouzdanosti i sigurnosti u tu postrojbu i njegine pripadnike."

operacijama. Svoje sposobnosti prenose sljedećim generacijama, čime daju velik doprinos Oružanim snagama RH.

Nakon govora uzvanika i čitanja čestitke ministra hrvatskih branitelja Tome Medveda, zaslужni pripadnici SBO-a primili su pohvale za svoj rad. Osim toga, podijeljene su nagrade pobjednicima u natjecanjima u streljaštvu i stolnom tenisu.

U sklopu protokola uzvanici i pripadnici SBO-a prisjetili su se svojih kolega koji su poginuli u Domovinskom ratu te zapalili svijeću za njih ispod križa na Perivoju bl. Ivana Merza. Tim je povodom služena i misa u Vojnoj kapeljaniji "Bl. Ivan Merz". U novoizgrađenoj drvenoj kapelici misu je predvodio dekan Karlovačkog vojnog dekanata Vladislav Mandura. U propovijedi je pozvao SBO da nastavi među pripadnicima OSRH širiti vrijednosti domoljublja, zajedništva i ljubavi prema bližnjem. Pozvao je također i vojnike da ne odbacuju te vrijednosti.

Obilježavanje obljetnice ustrojavanja SBO-a bio je za njegove pripadnike mali odmak od uobičajene rutine. No, oni već punom parom nastavljaju pripreme za nadolazeće vježbe. Jedna od njih bit će i obuka pričuve, koju general Jurković smatra iznimno važnom za razvoj sposobnosti cjelokupnog obrambenog sustava. Istodobno, u SBO-u se vesele još jednoj proslavi: prvoj obljetnici izgradnje svoje kapelice, koju se nadaju proslaviti misom na varnskom oltaru.

Bit će sigurno još puno obljetnica u SBO-u. Dokle god novi vojnici budu pristizali u OSRH, Slunjiće biti nezaobilazna postaja u njihovoj obuci. "Učinkovitost i spremnost OSRH naš je imperativ. Samo kvalitetnom obukom i provedbom vježbi na zemljištu mogu se steći iskustva i održavati zahtijevane sposobnosti za sve razine obuke," zaključio je brigadir Šikić. ■

Zaslужni pripadnici SBO-a primili su pohvale za svoj rad

Uzvanici i pripadnici SBO-a prisjetili su se svojih kolega koji su poginuli u Domovinskom ratu te zapalili svijeću za njih ispod križa na Perivoju bl. Ivana Merza

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

Foto: Sri Lanka Navy

DOSTAVLJEN DRUGI AOPV ZA ŠRI LANKU

Indijska brodograđevna tvrtka Goa Shipyard Limited (GSL) dostavila je 22. ožujka napredni odobalni ophodni brod (AOPV – Advanced Offshore Patrol Vessel) namijenjen ratnoj mornarici Šri Lanke. Plovilo duljine 105 m dostavljeno je 25 dana prije ugovornog roka. Prvi brod u klasi SLNS "Sayurala" ušao je u operativnu uporabu u kolovozu 2017. Oba broda izgrađena su pod ugovorom vrijednim 155 milijuna dolara potpisanim u travnju 2013. i najveća su plovila u uporabi RM-a Šri Lanke. Unaprijeđeni odobalni ophodni brodovi čija najveća istisnina iznosi 2350 tona, temelje se na oblikovnom rješenju ophodnih brodova klase Samarth kojima raspolaze indijska Obalna straža. Brod svojim pogonsko-propulzijskim sustavom postiže maksimalnu brzinu od 24 čv i standardni doplov od 4500 NM. Osim posade koju čine 18 časnika i 100 mornara, može primiti jedan helikopter na krmenoj sletnoj palubi.

Trenutačno se u operativnoj uporabi indijske Obalne straže nalaze tri takva plovila, a GSL je nedavno porinuo šesti brod za istog naručitelja.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: Ján Kouba, Ministerstvo obrany české republiky

Mađarski ministar obrane István Simicskó i njegova češka kolegica Karla Slechtová objavili su da je 28. ožujka u Budimpešti potpisani ugovor o proizvodnji pješačkog oružanja u Mađarskoj po češkoj licenciji. Ugovor vrijedan 100 milijuna eura potpisali su direktori češke

ČESKÁ ZBROJOVK

KALAŠNJI

Ruski koncern Kalašnjikov pokrenuo je proizvodnju desantnih glisera oznake BK-16 za Rusku nacionalnu gardu u svojem brodogradilištu u Rjabiniku.

Direktor brodogradilišta Sergej Antonov izjavio je kako je BK-16 jedan od najboljih

Foto: Koncern Kalašnjikov

A U MAĐARSKOJ

otvoreno 200 novih radnih mesta. Simicskó je istaknuo povjesnu važnost potpisivanja tog ugovora: on je prvi korak u obnovi mađarske obrambene industrije i razvoju mađarske vojske. Slechtová je izjavila da podupire suradnju tih dviju zemalja, naglasivši i da će Oružane snage Češ-

ke Republike primiti dio oružja koji će biti proizveden u Mađarskoj. Zasad nije precizirano o kojim se tipovima oružja radi, s obzirom na planirani broj proizvedenih primjeraka trebalo bi ih biti više. Najčešće se spominje jurišna puška CZ 805 BREN.

I. GUGO

KOV GRADI GLISERE

novodizajniranih domaćih brodova u klasi. Odlikuje se velikom brzinom, velikim odjeljkom namijenjenom desantu i mogućnošću kontroliranog nasukavanja na obalu. Zamjenik zapovjednika nacionalne garde Sergej Melikov izjavio je kako garda planira primiti više glisera do kraja ove godine.

BK-16 je projektiran i namijenjen djelovanju u priobalnim vodama, prijevozu osoblja, desantnom djelovanju na neopremljene i neuređene obale, osiguravanju paljbe potpore, pomoći pri medicinskim evakuacijama i nesrećama te borbi protiv piratstva i terorizma.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: ST Marine

PORINUT ŠESTI SINGAPURSKI LMV

Singapska državna brodograđevna tvrtka ST Marine 24. je ožujka porinula "Fortitude", LMV (Littoral Mission Vessel) plovilo koje se gradi za RM Singapura. Porinuće je održano u brodogradilištu Benoi uz nazočnost visokih mornaričkih i civilnih dužnosnika. Brod duljine 80 m šesti je od osam novih LMV-a u klasi koji će biti izgrađeni temeljem ugovora objavljenog 2013. godine. Novu klasu zajednički su projektirali i razvili švedska tvrtka Saab Kockums AB i ST Marine. Klasa će zamijeniti 11 ophodnih plovila klase Fearless koja su u uporabi od sredine 1990-ih. Osim spomenute duljine, osnovne brodograđevne karakteristike očituju se u širini 12 m, gazu 3 m i istisnini 1200 t. LMV će postizati maksimalnu brzinu veću od 27 čvorova pogonjen dvama MTU 20V 4000 M93 dizelskim motorima, a pri brzini od 15 čv doplov iznosi 2500 NM. Autonomija plovila iznosi 14 dana. Posadu čini temeljni sastav do 23 člana uključujući pet časnika uz osiguran smještaj za više desetaka članova raznorodnih snaga.

Temeljno naoružanje sastoji se od glavnog pramčanog topa Oto Melara 76/62 Super Rapid, dviju daljinski upravljenih oružnih stanica Oto Melara Hitrole 12,7 mm (jedna stanica po boku) i jednog stabiliziranog mornaričkog topničkog sustava Typhoon 25 mm na krmi broda. Brod je također naoružan 12-cijevnim sustavom za okomito lansiranje MBDA VL Mica protuzračnih raket smještenim na prednjem dijelu. Sletna paluba projektirana je za prihvati jednog helikoptera srednje veličine, a samo LMV plovilo opremljeno je dvama gumjenicima s tvrdim dnom (RHIB) ili daljinski upravljanom brodicom tvrtke Protector smještenom na krmenom dijelu.

ST Marine je do sada dostavio četiri plovila u klasi: "Independence", "Sovereignty", "Unity" i "Justice". Peti brod "Indomitable" porinut je u 2017., a iste je godine položena kobilica sedmog plovila i započela priprema limova i profila za osmo. Očekuje da će svih osam plovila ući u operativnu uporabu do 2020.

M. PTIĆ GRŽELJ

REPUBLIKA HRVATSKA MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju članka 27. stavak 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 73/13, 75/15, 50/16 i 30/18), člankom 4. stavak 2. Pravilnika o kriterijima i postupku odabira osoba koje se upućuju na osposobljavanje za časnika (Narodne novine br. 158/13 i Planom prijma osoblja za 2018. godinu KLASA: 022-03/18-42/02, URBROJ: 50301-29/09-18-2 od 8. veljače 2018. Uprava za ljudske potencijale Ministarstva obrane, raspisuje

J A V N I N A T J E Č A J za prijam kandidata/kinja za osposobljavanje doktora medicine za časnike/ce zdravstvene službe

Ministarstvo obrane prima **petnaest (15) kandidata** na osposobljavanje za časnike/ice zdravstvene službe.

Izrazi koji imaju rodno značenje u ovom tekstu javnog natječaja (u dalnjem tekstu Natječaj) odnose se jedнако na muški i ženski rod.

O sposobljavanje kandidata za časnike traje **dva mjeseca i započinje u mjesecu svibnju 2018. godine**. Kandidati koji nisu završili program dragovoljnog vojnog osposobljavanja ili vojni rok bit će upućeni na dragovoljno vojno osposobljavanje po posebnom programu.

Kandidati se nakon završetka časničke izobrazbe **primaju u djelatnu vojnu službu**, dodjeljuje im se časnički čin natporučnik i raspoređuju se na časničku dužnost.

Mjesto osposobljavanja i mjesto službe: teritorij Republike Hrvatske.

Na Natječaj se mogu javiti osobe oba spola.

Kandidati moraju ispunjavati opće uvjete za prijam u Oružane snage Republike Hrvatske koji su propisani člankom 34 i 34a Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16 i 30/18).

Za prijam doktora medicine u djelatnu vojnu službu nema dobnog ograničenja.

U službu u Oružane snage Republike Hrvatske ne može biti primljena osoba za čiji prijam postoje zapreke iz članka 35. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16 i 30/18).

Posebni uvjet za prijam propisan člankom 43. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16 i 30/18) je završen integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij – zvanje doktor medicine.

Položen državni stručni ispit nije uvjet za prijam u djelatnu vojnu službu. Kandidati koji nisu položili državni stručni ispit bit će po prijmu u službu upućeni na obavljanje pripravničkog staža i polaganje državnog stručnog ispita u skladu s važećim propisima te o trošku Ministarstva obrane.

Uz prijavu na Natječaj kandidati su dužni priložiti:

- presliku osobne iskaznice i rodnog lista
- uvjerenje da se protiv kandidata ne vodi kazneni postupak
- diplomu o završenom studiju.

Uvjerenje da se protiv kandidata ne vodi kazneni postupak ne smije biti starije od šest (6) mjeseci.

Prije prijma na osposobljavanje, kandidati prolaze posebni odabirni postupak.

Kriteriji i postupak za utvrđivanje uvjeta propisani su Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine br.13/14, 134/15 i 138/15).

Ministarstvo obrane će u postupku odabira isključivati kandidate koji nisu ispunili uvjete na temelju službenih podataka iz vojne evidencije, rezultata psihologičkih ispitivanja, zdravstvenih pregleda, sigurnosnih i drugih provjera prema propisima za prijam u djelatnu vojnu službu.

Odabir kandidata provodi Povjerenstvo koje imenuje ministar obrane.

Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta iz Natječaja dostavljaju se na adresu:

Uprava za ljudske potencijale, Sektor za razvoj i upravljanje ljudskim potencijalima, Zagreb, Stančićeva 6. Tel.: 01/4861-302

Rok za podnošenje prijava je **14 dana** od dana objave natječaja u Narodnim novinama.

MINISTARSTVO OBRANE
REPUBLIKE HRVATSKE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 27., stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15 i 50/16) i u skladu s člankom 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15 i 14/17), raspisuje se

J A V N I N A T J E Č A J
Z A P R I J A M U K A D E T S K U S L U Ž B U

U akademskoj godini 2018./2019. u status kadeta/kadetkinja bit će primljeno do 30 kandidata/kinja upisanih na prvu godinu integriranog preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog studija na:

SVEUČILIŠTU U SPLITU

- integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij
Vojno pomorstvo – do 30 kandidata/kinja.

Rok za podnošenje prijava je **27. travnja 2018.**

Kandidati/kinje se u propisanom roku elektronički prijavljuju Središnjem prijavnim uredu za upis na sveučilišni studij i pismeno na adresu: Ministarstvo obrane, Središnjica za upravljanje osobljem, Zagreb, Ilica 256b.

UVJETI KOJE KANDIDATI/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 1996. godine ili poslije
- završena srednja škola
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan/a za kaznena djela navedena u članku 35., stavku 1., alineji 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15 i 50/16)
- da je upisan/a na prvu godinu redovitog studija (u prvom upisnom roku u srpnju 2018.)
- ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij.

Pismene prijave trebaju sadržavati:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona/mobilera
- presliku osobne iskaznice
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

Kandidate za kadete/kinje koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnim uredu za upis na sveučilišni studij u

roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete propisane Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15).

U kadetsku službu primaju se kandidati/kinje koji u odabirnom postupku postignu najbolje rezultate i upisu prvu godinu redovitog studija u prvom upisnom roku u srpnju 2018.

U slučaju nepotpunjenosti slobodnih mjesta na studiju Vojno pomorstvo nakon završenih upisa u srpanjskom razredbenom roku, otvorena je mogućnost prijave kandidata za rujanski razredbeni rok. Broj slobodnih mjesta za rujanski razredbeni rok bit će objavljen na internetskoj stranici www.morh.hr.

Upis na sveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati/kinje provode u skladu s propisima i uvjetima natječaja koji raspisuje Sveučilište u Splitu.

Kandidati/kinje koji zadovolje uvjete odabirnog postupka i upisu sveučilišni studij iz ovog natječaja, krajem kolovoza 2018. godine bit će pozvani na pripremni kamp.

Nakon odabirnog postupka i upisa na sveučilišni studij kandidati/kinje po pozivu Ministarstva obrane obvezni su dostaviti:

- original ili ovjerenu presliku rodnog lista i svjedodžbe četvrtog razreda srednje škole
- podatke o broju žiroračuna i banci.

Tijekom školovanja kadeti/kinje ostvaruju određena prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 158/13 i 5/17). Nakon završenog integriranog preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog studija kadeti/kinje bit će primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, profesionalnog razvoja i sudjelovanja u domaćim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na internetskoj stranici Ministarstva obrane www.morh.hr, stranici Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" <http://hvuh.morh.hr>, a dodatne obavijesti kandidati/kinje mogu dobiti na telefonima 021/354-927, 01/3784-812 i 01/3784-814.

STRATEŠKE PODMORNICE KLASE COLUMBIA

Razvoj američkih podmornica s nuklearnim pogonom i interkontinentalnim balističkim projektilima klase Ohio započeo je početkom sedamdesetih godina XX. stoljeća. Iako je prva ponutljena još 1981. godine, po ugrađenim tehnološkim rješenjima još uvek su u svjetskom vrhu. To se prije svega odnosi na ugrađene elektroničke sustave koji su konstantno modernizirani. Interkontinentalni balistički projektili UGM-133A Trident II (Trident D5) najsvremeniji su u svojoj klasi te će naoružati i buduće podmornice klase Columbia. Usprkos tome što je klasa Ohio još uvek vrlo suvremena, prošlo je dugo razdoblje u kojem je tehnologija

**Podmornica klase Ohio u plovidbi.
Klase će ostati u operativnoj uporabi do 2039. godine, kad će je zamijeniti klasa Columbia**

strahovito napredovala. Osim toga, desetljeća operativne uporabe troše materijale, ma kako oni bili kvalitetni. Zato su troškovi održavanja sve veći, a popravci složeniji. Također, u Washingtonu se mora misliti i na očuvanje važne grane industrije i radnih mesta u američkim brodogradilištima koja gotovo pa isključivo rade za oružane snage.

IDE SE DALJE

Program gradnje strateških podmornica klase Columbia (SSBN-826) trebao bi dovesti do gradnje dvanaest plovila koja će zamijeniti četrnaest podmornica klase Ohio. Američka ratna mornarica je program razvoja,

projektiranja i gradnje klase Columbia označila kao program od najveće važnosti. Početak gradnje prve podmornice planiran je za proračunsku 2021. godinu. Zbog toga je za proračunsku 2018. zatraženo odobravanje milijardu i 884,6 milijuna dolara za razvoj sustava, projektiranje i pripremu gradnje.

U siječnju 2017. američka je ratna mornarica procijenila da bi ukupan trošak gradnje prve podmornice klase Columbia trebao biti oko 8,2 milijarde dolara. Cijena gradnje od druge do dvanaeste podmornice trebala bi biti oko 6,5 milijardi dolara po podmornici. S obzirom na to da su strateške podmornice postale glavno sredstvo od-

Mario GALIĆ

Nova klasa američkih podmornica zamijenit će klasu Ohio, koje će do tada biti u operativnoj uporabi 50 godina. Međutim, planirani troškovi koji bi mogli prijeći i 120 milijardi dolara (!) vjerojatno će program učiniti jednim od najskupljih u povijesti američke ratne mornarice

(I. DIO)

COLUMBIA

vraćanja, te na nove svjetske političke, strateške i sigurnosne okolnosti, program razvoja i gradnje klase Columbia ići će dalje, pa makar i na štetu drugih programa.

AMERIČKI TIPOVI

Američka ratna mornarica u operativnoj uporabi ima tri tipa podmornica i sve su na nuklearni pogon. Trenutačno su u uporabi tri klase jurišnih podmornica. Najstarije su klase Los Angeles, aktivno ih je 36. Znatno su modernije tri podmornice klase Seawolf. Prvotno je planirana gradnja čak 29 podmornica te klase, no program je prekinut zbog prevelikih troškova. Najnovija klasa je Virginia,

a planirana je gradnja 48 podmornica. U operativnu je uporabu do sada uvedeno 15 podmornica, zadnja je USS "Colorado" koja je "punopravni član" mornarice postala 17. ožujka 2018. Sve su američke jurišne podmornice naoružane i krstarećim projektilima Tomahawk te mogu djelovati po cijevima na kopnu.

Što se tiče klase Ohio, ona je "razdvojena" u dvije skupine. Četiri najstarije podmornice u klasi (USS "Ohio", USS "Michigan", USS "Florida" i USS "Georgia") prenamjenjene su u podmornice naoružane krstarećim projektilima Tomahawk. Za tu su namjenu prilagođene 22 od 24 okomitih lansirnih cijevi u kojima su prije stajali balistič-

ki projektili Trident. Na taj je način omogućeno nošenje do 154 krstareća projektila. U operativnoj je uporabi i četrnaest strateških podmornica klase Ohio, i njih će zamijeniti klasa Columbia. Iako se krstareći projektili Tomahawk mogu naoružati nuklearnim bojnim glavama, jedine podmornice koje nose nuklearno naoružanje u američkoj ratnoj mornarici jesu one klase Ohio. Stoga su jedine namijenjene za nuklearno odvraćanje od napada, dok su podmornice naoružane krstarećim projektilima prije svega namijenjene za djelovanja u lokalnim sukobima i protuterorističkim akcijama.

Jurišne i strateške podmornice na nuklearni pogon trenutačno u operativnoj uporabi imaju još samo ratne mornarice Ujedinjenog Kraljevstva, Francuske, Rusije i Kine. Indija je 2009. porinula svoju prvu podmornicu na nuklearni pogon INS "Arihant", te je od 2016. u operativnoj uporabi. U studenom 2017. porinuta je i druga podmornica iste klase INS "Arighat", te je još u opremanju. U desetogodišnjem najmu

RATNA MORNARICA

imaju i rusku nuklearnu jurišnu podmornicu INS "Chakra" (klasa Akula II). U svim tim ratnim mornaricama strateške podmornice imaju zadaću odvraćanja od nuklearnog napada, te su naoružane interkontinentalnim balističkim projektilima s nuklearnim bojnim glavama.

BRITANSKA VEZA

U najranijim počecima program razvoja najnovije američke strateške podmornice nazivao se Ohio Replacement Program (ORP) ili SSBN(X). Naziv klase Columbia rabi se od 28.

Uz klasu Ohio, Američka ratna mornarica u operativnoj uporabi ima još tri klase podmornica i sve su na nuklearni pogon: klasu Los Angeles (sasvim gore), Seawolf (gore u sredini) i Virginia (gore)

srpnja 2016. nakon što je službeno objavljeno da će prva podmornica nove klase nositi ime po okrugu Columbia u kojem se nalazi glavni grad Washington. Zbog toga nije neobično da se u nekim stručnim tekstovima i dalje može naći ORP ili SSBN(X) oznaka. Te dvije oznake dobro je rabiti i prilikom pretraživanja na računalnim mrežama jer pružaju veću dostupnost podacima. S obzirom na starost podmornica klase Ohio, pojava programa koji će ih zamijeniti nije bilo iznenadnje. Prvo spominjanje nove klase u javnosti bilo se u prosincu 2006. u službenim pismima između predsjednika SAD-a Georgea W. Busha i britanskog premijera Tonyja Blaira. U pismima britanski premijer obavještava američkog predsjednika o britanskoj namjeri da i dalje nastavi rabiti balističke projektile Trident II (D5) sve do četrdesetih godina XXI. stoljeća. Stoga ih zanima koji su američki planovi s razvojem tog projektila. Predsjednik Bush odgovara da američka ratna mornarica namjerava nastaviti razvoj Tridenta jer će biti sastavni dio naoružanja nove klase strateških podmornica.

Kao i američka, tako i britanska ratna mornarica ima potrebu zamijeniti svoje četiri strateške podmornice klase Vanguard. Uvođene su u operativnu uporabu od 1993. do 1999. godine. Ujedinjeno Kraljevstvo nikad nije razvilo vlastite interkontinentalne balističke projektilne namijenjene uporabi s podmornica, nego se od početka gradnje strateških podmornica oslanjalo na američke. Prva britanska strateška podmornica HMS "Resolution" istoimene klase porinuta je 1966. godine i bila je naoružana američkim interkonti-

nentalnim balističkim projektilima UGM-27 Polaris.

VRLO VAŽAN ODABIR

S obzirom na to da je razvoj interkontinentalnih balističkih projektila vrlo složen, dugotrajan i nadasve skup, nije nikakvo iznenadnje da je britanska ratna mornarica odlučila za novu klasu strateških podmornica Dreadnought ponovno uporabiti američke balističke projektile. U ovom je slučaju odabir balističkog projektila za novu klasu podmornica za Britance, bio vrlo važan. Prvo jer se strateške podmornice projektiraju oko balističkih projektila, tj. projekt se prilagođava njihovim dimenzijama i potrebama. Drugo, zbog političkih razloga kao što su osjetljivost prijenosa vojne nuklearne tehnologije, ali i očuvanja nacionalnog ponosa, balistički projektili na britanskim strateškim podmornicama imaju britanske nuklearne bojne glave. Stoga je Britancima bilo odlučujuće da znaju imaju li Amerikanci namjeru razvijati novi balistički projektil ili će u operativnoj uporabi zadržati postojeći.

Klasa strateških podmornica Vanguard trebala je ostati u operativnoj uporabi do 2024. godine, no morat će ostati barem do 2028., kad je planiran ulazak u operativnu uporabu prve podmornice klase Dreadnought.

DRUGE OPCIJE

Suvremene strateške podmornice iznimno su skupi ratni brodovi. Kad se već navedenim cijenama gradnje pridodaju i drugi troškovi, od razvoja oružja do gradnje nove baze za održavanje, trošak po podmornici mogao bi prijeći deset milijardi dolara.

Stoga ne čudi da je 2007. godine američko ministarstvo obrane pokrenulo izradu studije

Vježbni projektil Trident II (D5) lansiran s podmornice klase Ohio USS "Nevada". Kombinacija strateških podmornica klase Ohio i balističkih projektila UGM-133A Trident II i dalje je najubožitija

koja je trebala razraditi znatno jeftinije opcije mornaričkih sustava strateškog odvraćanja (*Sea-Based Strategic Deterrent* - SBSD). Novi SBSD sustav nije morao biti podmornica, već su se razmatrale i druge opcije. Bile su različite. Jedna je podrazumijevala ponovni smještaj nuklearnog oružja na nosače zrakoplova, glavni nositelj nuklearnog udara bili bi F-35C Lightning II višenamjenski borbeni avioni. Ostale opcije uključivale su postavljanje novih krstarečih projektila s nuklearnim bojnim glavama na krstarice i razarače, pa sve do gradnje namjenskih brodova koji bi nosili interkontinentalne balističke projektile (tzv. arsenali brodovi). Zbog velikog dometa interkontinentalnih balističkih projektila Trident II (D5) (UGM-133A Trident II ima domet od veći od 12 000 km) koji bi se kod novih inačica mogao i povećati, arsenali brodovi mogli bi djelovati iz sigurnih američkih priobalnih voda. Najveća im je prednost što bi cijena gradnje (bez balističkih projektila) bila deset puta niža nego cijena gradnje strateške podmornice.

Cijeli je priču u startu prekinulo Američko strateško zapovjedništvo (U.S. Strategic Command -STRATCOM), koje je uz snažnu podršku ratne mornarice i lobiranje brodograđevne industrije priopćilo

Foto: US Navy

Foto: Royal Navy

Foto: Royal Navy

Britanska ratna mornarica će za buduću klasu strateških podmornica Dreadnought (sasvim gore) ponovno uporabiti američke balističke projektile. Dreadnought će zamjeniti aktuelnu klasu Vanguard (gore)

da novi SBSD sustav mora biti podmornica. Zbog toga je krajem 2009. godine razmatranje drugih SBSD opcija odbačeno, da bi krajem 2010. i službeno bilo potvrđeno da će podmornice klase Ohio zamjeniti, kako su ih tada označavali, Ohio Replacement Submarine. Ministarstvo obrane je odluku o početku razvoja nove klase strateških podmornica donijelo 10. siječnja 2011.

NAJSKUPLJE JE NAJBOLJE

S obzirom na to da se od samog početka znalo da će takva odluka donijeti goleme troškove, razmatrale su se opcije koje bi mogle donijeti uštede. Jedna je bila razvoj podmornice na osnovi jurišne podmornice klase Virginia. Premisa je bila da bi se zadržali svi sustavi Virginije, a dodala bi se nova sekcija trupa u koju bi se smjestili bunari za balističke projektile Trident II (D5). Ideja je odbačena jer ne bi donijela neke veće uštede, a sama bi podmornica imala znatno lošije operativne odlike od podmornica klase Ohio i Virginia zbog povećanja mase i dužine trupa, te gubitka optimalne hidrodinamičnosti.

Zbog toga je predložena opcija da se razvije novi, manji balistički projektil. No ona bi donijela još više problema. Prvo, to bi značilo riskantan i skup razvoj novog oružja koji bi mogao, s potrebnim testiranjima, trajati duže od deset godina. Manji bi projektil imao i manji domet i nosivost. Osim toga prekršila bi se sva obećanja dana Ujedinjenom Kraljevstvu kako će se i dalje rabiti projektili Trident.

RATNA MORNARICA

Najrealnija opcija bila je da se ponovo pokrene gradnja klase Ohio. Te su podmornice i dalje vrhunske, u postojeći osnovni projekt samo bi trebalo ubaciti najnovije tehnologije, prije svega novog pogonskog sustava. Također idejom, naravno, nisu bili odusevljeni u brodogradilištu i tvrtkama koje izrađuju sustave i pod-sustave za nuklearne podmornice, pa je i ona odbačena.

Zbog toga je odabrana najskuplja opcija razvoja potpuno nove klase strateških podmornica koja je zadovoljila potrebe i očekivanja svih uključenih. Američka ratna mornarica i strateške nuklearne snage dobit će najsvremenije strateške podmornice, a graditelji i proizvođači sustava dobro će naplatiti svoje nove proizvode. Jedina će ušteda biti što će se izgraditi dvanaest podmornica klase Columbia koje će zamijeniti četrnaest podmornica klase Ohio. U obrazloženju odluke da se počne s razvojem nove klase najveći je naglasak upravo na toj činjenici koja će donijeti značajnu uštedu u operativnim troškovima kroz bitno niže troškove plaća za posadu te troškove održavanja.

PLANOVI NABAVE

Dvanaest podmornica klase Columbia trebalo bi biti dostatno za održavanje ophodnji jer će dobiti nuklearni reaktor kojem nije potrebna zamjena goriva. To znači da će moći cijeli operativni vijek odvoziti s jednim punjenjem. Podmornice klase Ohio trebaju barem jednu promjenu goriva tijekom operativne uporabe. A ona, zbog specifične konstrukcije nuklearnih reaktora na podmornicama, traje četiri godine.

S obzirom na to da neće trebati promjenu goriva, klasa Columbia generalni će remont na sredini operativnog vijeka moći proći za samo dvije godine. Dvostruko brži remont omogućit će da u istom trenutku u remontnom brodogradilištu budu na više dvije podmornice, dok će ih deset biti u operativnoj uporabi. Kod klase Ohio u remontnim brodogradilištima u isto vrijeme zna biti od tri do četiri podmornice, dok generalni remont s promjenom goriva traje od 47 do 50 mjeseci. U to je razdoblje uključeno vrijeme od povlačenja podmornice iz operativne uporabe i priprema za remont te testiranje podmornice nakon održenog remonta prije povratka u operativnu uporabu.

Veliki troškovi razvoja i gradnje podmornica mogli bi ugroziti budžet drugih mornaričkih projekata, kao što je gradnja nosača zrakoplova klase Ford

Nakon razmatranja različitih planova, Amerikanci su na kraju odabrali razvoj i gradnju potpuno nove klase

Prvotno je planirano da će gradnja podmornice USS "Columbia" započeti u proračunskoj godini 2019., no sad je taj rok pomaknut na 2021. Zbog početka otpisa klase Ohio te kašnjenja u razvoju i gradnji klase Columbia, od 2032. do 2040. američka ratna mornarica u operativnoj će uporabi imati samo strateške podmornice. Rješenje tog problema pronađeno je u odluci da će najmlađe podmornice klase Ohio obaviti remonte do kraja 2031. ili najkasnije početka 2032. godine pa će moći ostati u operativnoj uporabi

sve do 2039., za kad je planirano povlačenje zadnje podmornice te klase.

MANJI TROŠKOVI?

Od samog početka razmatranja mogućnosti zamjene podmornica klase Ohio američko ministarstvo obrane bilo je svjesno da bi razvoj i gradnja novih strateških podmornica bilo naj-skuplje rješenje. No u srazu mnogih različitih interesa pobijedila je upravo ta opcija.

U kolovozu 2017. američka ratna mornarica objavila je procjenu o ukupnim

USS "Colorado" je zadnja podmornica koja je ušla u operativnu uporabu američke ratne mornarice sredinom ožujka ove godine

Foto: US Navy

troškovima programa uvođenja klase Columbia u operativnu uporabu. Prema toj procjeni troškovi gradnje 12 podmornica trebali bi biti 109,2 milijarde dolara. Tome se trebaju pridodati i troškovi razvoja novih sustava od 13 milijardi dolara. Tako se dobivaju ukupni troškovi od 122,3 milijarde dolara. Najviše će se novca potrošiti na gradnju prve podmornice, što je razumljivo s obzirom na to da je ona svojevrsni prototip na kojem će se otkriti svi nedostaci. Uz samu njezinu cijenu, po procjenama iz 2015., još je 5,7

miliardi dolara bilo planirano za troškove izrade projektne i izvedbene dokumentacije te za troškove otklanjanja nedostataka uočenih tijekom gradnje. Najnovije procjene troškova iz 2017. godine znatno su niže. Prema tvrdnjama kontraadmirala Michaela Jabaleya, najvišeg američkog časnika zaduženog za program razvoja podmornica, troškovi gradnje prve podmornice smanjeni su na 6,2 milijarde. Smanjeni su i troškovi izrade projektne i izvedbene dokumentacije te za troškove otklanjanja nedostataka

uočenih tijekom gradnje na 4,2 milijarde. To bi u odnosu na procjenu iz 2015. godine značilo uštedu od čak 4,1 milijarde dolara. Jabaley tvrdi da ušteda nije ostvarena na smanjenju borbenih mogućnosti budućih strateških podmornica, već isključivo na boljem planiranju i pametnjem ugоварanju. U siječnju 2017. američka ratna mornarica objavila je da očekuje da će godišnji operativni troškovi po svakoj podmornici klase Columbia biti 119 milijuna dolara.

NADA ZA NEKORIŠTENJE

Jedan od razloga zašto je američko ministarstvo obrane razmatralo i druge (jeftinije) opcije zamjene podmornica klase Ohio bila je bojazan da će veliki troškovi gradnje nove klase ugroziti druge mornaričke programe. Iako su strateške podmornice okosnica politike nuklearnog odvraćanja, njihova je uporabljivost zapravo nikakva. To znači da će se potrošiti više od 120 milijardi dolara samo na gradnju (bez operativnih troškova) borbenog sustava za koji se svi nadaju da nikad neće biti borbeno uporabljen. Stoga ne čudi da je ministarstvo obrane pokušalo smanjiti te troškove. Za usporedbu cijena nosača klase Gerald R. Ford je oko 12 milijardi dolara (bez zrakoplova). Za 120 milijardi može se izgraditi deset novih nosača zrakoplova koji, za razliku od strateških podmornica, svakodnevno djeluju u borbenim misijama.

Na takve je kritike ratna mornarica odgovorila argumentom da su strateške podmornice klase Columbia ne samo mornarički nego i nacionalni program jer se njihovom gradnjom ostvaruje strateški cilj očuvanja mira. Čak su predložili da se financiranje razvoja i gradnje klase Columbia izdvoji iz mornaričkog proračuna te se vodi kao zasebna stavka unutar ukupnih troškova američkog ministarstva obrane. Iako se na prvi pogled radi tek o računovodstvenoj premetljki, takav bi potez američkoj ratnoj mornarici omogućio da znatno smanji projekciju svojih troškova, te posljedično zatraži povećanje proračunskih sredstava.

S PRORAČUNA NA PRORAČUN

S obzirom na to da strateške podmornice tijekom ophodnji nisu pod izravnim zapovjedništvom ratne mornarice već STRATCOM-a, te samo on ima mogućnost izdavanja zapovijedi za njihovu borbenu uporabu, jasna je i težnja mornarice da se troškovi gradnje prebace s njihovih računa na račune ministarstva obrane. Istodobno bi ratna mornarica ostala tehnički nositelj projekta, te bi osigurala (kao i do sada) posade i tehničku potporu tijekom operativne uporabe. Prijedlog nije prihvaćen te troškovi klase Columbia i dalje terete proračun ratne mornarice.

U proračunu za FY 2017 odobrena je milijarda i 864,3 milijuna dolara. U proračunu za FY 2018 iznos je ostao gotovo pa nepromijenjen – milijarda i 884,5 milijuna. No zato se u projekciji za YF 2019 previđa rast na tri milijarde i 728,9 milijuna, što je razumljivo jer je to godina početka gradnje prve podmornice.

Ako se podsjetimo da su mnogi američki mornarički projekti, kao što su Littoral Combat Ship, razarači klase Zumwalt, nova klasa nosača zrakoplova Ford te nova klasa desantnih brodova San Antonio znatno premašili početne procjene troškova razvoja i gradnje postoji opravdana bojazan da će i troškovi klase Columbia biti znatno veći nego što su trenutačno prikazani. ■ (nastavlja se)

MINISTARSTVO OBRANE
REPUBLIKE HRVATSKE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 27., stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15 i 50/16) i u skladu s člankom 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15 i 14/17), raspisuje se

J A V N I N A T J E Č A J
Z A P R I J A M U K A D E T S K U S L U Ž B U

U akademskoj godini 2018./2019. u status kadeta/kadetkinja bit će primljeno do 20 kandidata/kinja upisanih na prvu godinu sveučilišnog preddiplomskog i diplomskog studija (3 + 2 godine) na:

I. SVEUČILIŠTU U ZAGREBU – FAKULTET PROMETNIH ZNANOSTI

- preddiplomski i diplomski sveučilišni studij Aeronautika – vojni pilot – do 20 kadeta

Rok za podnošenje prijava je **16. travnja 2018.**

Kandidati/kinje se u propisanom roku elektronički prijavljuju Središnjem prijavnim uredu za upis na sveučilišni studij i pismeno na adresu: Ministarstvo obrane, Središnjica za upravljanje osobljem, Zagreb, Ilica 256b.

UVJETI KOJE MORAJU ISPUNJAVATI KANDIDATI/KINJE

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 1996. godine ili poslije
- završena srednja škola
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan/a za kaznena dijela navedena u članku 35., stavku 1., alineji 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15 i 50/16)
- da je upisan/a na prvu godinu redovitog studija u prvom upisnom roku u srpnju 2018.
- da su ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete/kinje propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15 te br. 42/14, 134/15 i 109/16) i posebno vrednovanje na seleksijskom letenju i pripremnom kampu.

tog razreda srednje škole ili uvjerenje o poхађanju srednje škole

- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci
- potvrdu o upisanom prvom semestru u prvom upisnom roku u srpnju 2018. godine (dostavlja se nakon upisa na fakultet).

Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak sve kandidate/kinje koji su se prijavili u utvrđenom roku.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete propisane Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske i Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvene sposobnosti za vojnu službu (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15 te br. 42/14, 134/15 i 109/16) i posebno vrednovanje na seleksijskom letenju i pripremnom kampu.

U kadetsku službu primaju se kandidati/kinje koji u odabirnom postupku postignu najbolje rezultate i upišu prvu godinu redovitog studija.

Nakon odabirnog postupka i upisa na sveučilišni studij kandidati/kinje po pozivu Ministarstva obrane obvezni su dostaviti:

- original ili ovjerenu presliku rodnog lista i svjedodžbe četvrtog razreda srednje škole
- podatke o broju žiroračuna i banci.

Tijekom školovanja kadeti/kinje ostvaruju određena prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 158/13 i 5/17).

Nakon završenog preddiplomskog i diplomskog studija kadeti/kinje bit će primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, stimulativni sustav profesionalnog razvoja i mogućnost sudjelovanja u domaćim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na internetskoj stranici Ministarstva obrane www.morh.hr, a dodatne obavijesti kandidati/kinje mogu dobiti na telefon 01/3784-812 i 01/3784-814 te u područnim odjelima, odnosno odsjecima za poslove obrane.

Uz prijavu kandidati/kinje trebaju priložiti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona/mobileta
- presliku osobne iskaznice, rodnog lista, svjedodžbe četvrt-

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE**

Na temelju članka 60., stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15 i 50/16) i članka 60. Pravilnika o izobrazbi (KLASA: 023-03/16-04/18, URBROJ: 512-01-17-4 od 23. veljače 2017.), objavljuje

INTERNI OGLAS

za školovanje djelatnika Ministarstva obrane i Oružanih snaga na poslijediplomskim sveučilišnim (doktorskim) studijima uz rad u akademskoj godini 2018./2019. uz potporu Ministarstva obrane:

IZ ZNANSTVENOG PODRUČJA TEHNIČKIH ZNANOSTI

Znanstveno polje:	STROJARSTVO
Znanstvena grana:	- sve grane
Znanstveno polje:	ELEKTROTEHNIKA
Znanstvena grana:	- sve grane
Znanstveno polje:	TEMELJNE TEHNIČKE ZNANOSTI
Znanstvena grana:	- sve grane
Znanstveno polje:	TEHNOLOGIJA PROMETA I TRANSPORT
Znanstvena grana:	- Zračni promet - Pomorski i riječni promet
Znanstveno polje:	BRODOGRADNJA
Znanstvena grana:	- sve grane
Znanstveno polje:	ZRAKOPLOVSTVO, RAKETNA I SVEMIRSKA TEHNIKA
Znanstvena grana:	- sve grane
Znanstveno polje:	RAČUNARSTVO
Znanstvena grana:	- sve grane
Znanstveno polje:	GEODEZIJA
Znanstvena grana:	- sve grane

IZ ZNANSTVENOG PODRUČJA PRIRODNIH ZNANOSTI

Znanstveno polje:	KEMIJA
Znanstvena grana:	- sve grane
Znanstveno polje:	GEOLOGIJA
Znanstvena grana:	- sve grane

IZ ZNANSTVENOG PODRUČJA DRUŠTVENIH ZNANOSTI

Znanstveno polje:	PSIHOLOGIJA
Znanstvena grana:	- sve grane
Znanstveno polje:	PEDAGOGIJA
Znanstvena grana:	- Andragogija - Visokoškolska pedagogija
Znanstveno polje:	EKONOMIJA
Znanstvena grana:	- sve grane
Znanstveno polje:	POLITOLOGIJA
Znanstvena grana:	- sve grane
Znanstveno polje:	SOCIJALNE DJELATNOSTI
Znanstvena grana:	- sve grane
Znanstveno polje:	PRAVO
Znanstvena grana:	- sve grane
Znanstveno polje:	INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
Znanstvena grana:	- Organizacija i informatika - Informacijsko i programsко inženjerstvo - Informacijski sustavi i informatologija

IZ ZNANSTVENOG PODRUČJA HUMANISTIČKIH ZNANOSTI

Znanstveno polje:	POVIJEST
Znanstvena grana:	- Hrvatska i svjetska moderna i suvremena povijest
Znanstveno polje:	FILOLOGIJA
Znanstvena grana:	- Anglistika - Lingvistika

IZ ZNANSTVENOG PODRUČJA BIOMEDICINA I ZDRAVSTVO

Znanstveno polje:	JAVNO ZDRAVSTVO I ZDRAVSTVENA ZAŠTITA
Znanstvena grana:	- sve grane

Na interni oglas mogu se prijaviti kandidati koji su završili diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij iz odgovarajućih znanstvenih polja i ispunjavaju opće uvjete iz javnog natječaja visokog učilišta za upis ili kandidati već upisani na poslijediplomske sveučilišne (doktorske) studije u ranijim akademskim godinama iz znanstvenih područja, polja i grana navedenih u ovom internom oglasu.

UVJETI ZA PRIJAVU NA INTERNI OGLAS:

- djelatna vojna osoba (najmanje osobnog čina natporučnika – poručnika fregate)
- državni službenik s najmanje pet godina radnog iskustva
- službena ocjena u zadnje dvije ocjenjivane godine ne manja od "dobar" za djelatne vojne osobe, odnosno "uspješan" za državne službenike i namještenike
- znanje engleskog jezika najmanje 65 % po metodi ALCPT/ECL ili STANAG 1111
- spremnost angažiranja za potrebe Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman".

UZ PRIJAVU NA INTERNI OGLAS POTREBNO JE PRILOŽITI:

- životopis s podacima za kontakt (adresa, telefon, e-mail)
- ovjerenu presliku diplome / potvrde o završetku studija s prijepisom ocjena (kandidati koji su završili diplomski studij ili stekli magisterij znanosti iz odgovarajućih znanstvenih polja)
- presliku indeksa s položenim ispitima i potvrdu o zadnje upisanom semestru (kandidati upisani na poslijediplomske sveučilišne (doktorske) studije)
- motivacijsko pismo (pismo namjere) s uključenom izjavom o spremnosti angažiranja za potrebe Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman"
- dokaz o objavljenim stručnim / znanstvenim radovima iz znanstvenog područja / polja upisa.

Kandidati prijave za školovanje na poslijediplomskim sveučilišnim (doktorskim) studijima uz potporu Ministarstva obrane Republike Hrvatske trebaju dostaviti na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava za ljudske potencijale, Stančićeva 6, 10 000 Zagreb.

Rok za podnošenje prijave po internom oglasu je **12. travnja 2018.** godine.

RATNO ZRAKOPLOVSTVO

STR TRIDES

General Wilbur L. Creech (1927. - 2003.) 1. je svibnja 1978. godine došao na čelo tadašnjeg Zapovjedništva taktičkog zrakoplovstva (TAC) USAF-a. Bio je to pilot veteran koji je iza sebe imao 280 borbenih misija, 103 u Korejskom i 177 u Vijetnamskom ratu. U tom trenutku u sastavu taktičkog zrakoplovstva bilo je nešto postrojbi s avionima F-15 Eagle i nešto s A-10 Thunderbolt II koji još nisu bili potpuno operativni, ali su većinu zrakoplova činili F-4 Phantom II, A-7 Corsair II i F-111 Aardvark. USAF je izražavao potrebu za zamjenom velikog broja i nekoliko tipova zrakoplova. U to vrijeme, samo nekoliko godina poslije Vijetnamskog rata, taktičko zrakoplovstvo izvodilo je većinu misija po danu i na malim visinama te u

Strike Eagle je jedan od rijetkih zrakoplova američkog zrakoplovstva koji gotovo neprekidno sudjeluje u borbenim misijama još od 1991.

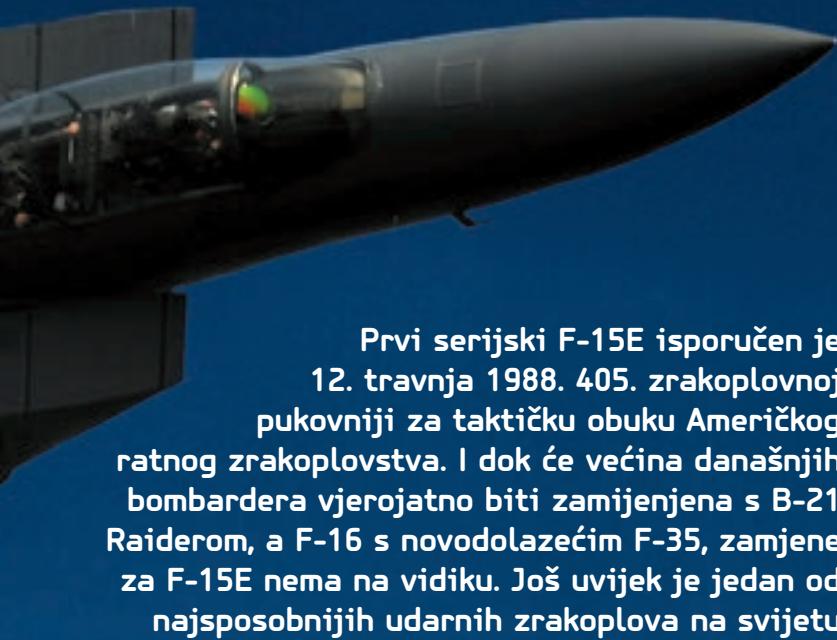
blizini fronte. Glavna taktika za izbjegavanje protivničkih protuzračnih (PZO) raketnih sustava bio je let na što manjim visinama. Creech je smatrao da se napadi trebaju izvoditi s većih visina, da neprijateljski PZO treba biti među prvima na udaru i da se treba djelovati po ciljevima u dubini njihova teritorija. Želio je osposobiti zrakoplovstvo da djeluje nesmetano po noći, ne prepuštajući to vrijeme neprijatelju, a istodobno povećavajući broj borbenih misija.

ŠTO SE TRAŽI?

Zbog svega toga zrakoplovstvu su bili potrebni novi zrakoplovi i novi sustavi. Dolazeći F-16 Fighting Falcon

trebao je zamijeniti većinu postojećih zrakoplova, dok se za inicijalne napade u dubini računalo na stealth tehnologiju i novi F-117 Nighthawk. Novi navigacijsko-ciljnički sustav LANTIRN (*Low Altitude Navigation and Targeting Infrared for Night*), kojem je jedan od glavnih zagovornika bio general Creech, trebao je riješiti problem djelovanja noću. Ostalo je još razviti konvencionalan, ne-stealth avion s velikim doletom, sposoban za misije u dubini neprijateljskog područja te za samostalnu borbu s neprijateljskim lovциma. General je mislio da bi kandidat za takav zrakoplov mogao biti razvijen na osnovi već uspješnog F-15, koji je u operativnoj uporabi USAF-a bio od 1976. godine. Komunicirajući s Georgeom Graffom, predsjednikom McDonnell Douglaša, opisao je što se

Marin MARUŠIĆ, Foto: United States Air Force

Prvi serijski F-15E isporučen je 12. travnja 1988. 405. zrakoplovnoj pukovniji za taktičku obuku Američkog ratnog zrakoplovstva. I dok će većina današnjih bombardera vjerojatno biti zamjenjena s B-21 Raiderom, a F-16 s novodolazećim F-35, zamjene za F-15E nema na vidiku. Još uvijek je jedan od najspasobnijih udarnih zrakoplova na svijetu

RIKE EAGLE ET GODINA U USAF-U

otprilike traži: prošireni trup, konformalni spremnici za gorivo, dvočlana posada, moderna staklena pilotska kabina, opremljenost LANTIRN-om i radarem sposobnim za mapiranje te detektiranje ciljeva na zemljini. Pri tome, orao ne bi smio izgubiti ništa od sposobnosti borbe u zraku i ništa iz panela oružja zrak-zrak. McDonnell Douglas je od početaka petnaestice vjerovao u potencijal tog aviona i za napade na ciljeve na zemlji, pa su nastavili s razvojem u tom smjeru. Nova su rješenja nudili zrakoplovstvu jer su znali da će trebati zamjenu za svoje F-111. Kako bi poboljšao ponudu, McDonnell se povezao s tvrtkom Hughes Aircraft Company koja je osiguravala radare za petnaestice i zajedno su financirali jurišni F-15 demonstrator koji je prvi put poletio 8. srpnja 1980.

POBJEDA, NARUDŽBE, ISPORUKE

USAF je u ožujku iste godine objavio natječaj Enhanced Tactical Fighter (Napredni taktički lovac) u kojem se tražila zamjena za F-111, da bi poslije natječaj promijenio ime u Dual Role Fighter (Dvonamjenski lovac). Tražio se zrakoplov koji ne samo da bi zamjenio F-111, nego bi bio sposoban za samostalnu borbu s protivničkim lovcima. Razmišljalo se i o europskom Tornadu, ali ne ozbiljno. Najveća konkurenca avionu koji je dobio puno ime F-15E Strike Eagle bio je F-16XL tvrtke General Dynamics. Testiranja i procjene trajali su do svibnja 1983., a pobjednik je proglašen 24. veljače 1984. Bio je to F-15E, a kao glavni razlozi navedeni su manji troškovi razvoja (275 milijuna prema 473 milijuna dolara), veći potencijal i prostor za razvoj i činjenica da je F-16XL bio

jednomotorni zrakoplov. Stigle su i inicijalne narudžbe, a prvi serijski F-15E isporučen je 12. travnja 1988. godine, 405. zrakoplovnoj pukovniji za taktičku obuku, koja je uvježbavala posade petnaestica za TAC. Isporuke za postrojbe prve crte počele su 29. prosinca 1988. Strike Eagle se na taj način upješno nadovezao na već uspješni program lovačkog F-15. Oba zrakoplova zadržala su puno sličnosti, ali je trup redizajniran kako bi se mogao nositi s većim opterećenjima očekivanim za E inačicu, te mu je životni vijek povećan na 16 000 sati. Maksimalna poletna masa za inačicu E bila je više od šest tona veća od F-15C! Motori F-100 tvrtke Pratt & Whitney, koji su u razvoju imali dosta problema, sad su već bili pouzdani. Svaki od motora F-100-PW-220 davao je potisak od 105,7 kN pri dodatnom izgaranju. Motori su bili ugrađivani u prva 134 zrakoplova, dok će poslije proizvedeni Eagleovi dobiti još snažnije motore F-100-PW-229 sa 129,7 kN pri dodatnom izgaranju.

SENZORI I GORIVO

Jedan od najbitnijih sustava bio je novi Hughesov radar APG-70, koji je uz zrak-zrak modove rada, u modu zrak-zemlja imao sposobnost mapiranja terena i mogao davati gotovo fotografске slike ciljeva. Cilj veličine prosječnog automobila mogao je biti identificiran s udaljenosti od 45 kilometara! LANTIRN je imao dvije ključne komponente: AAQ-13 navigacijski podvjesnik koji je omogućavao let po noći i lošem vremenu i projiciranje slike na HUD pilota pomoću svoje FLIR kamere. Također je posjedovao i mali radar koji je omogućavao let i prodore na malim visinama preuzimajući upravljanje zrakoplovom. Druga je ciljnički podvjesnik AAQ-14 koji se sastojao od FLIR kamere i optike s varijabilnim uvećanjem. On je vršio lasersko obilježavanje i zahvat ciljeva s velike udaljenosti. Iako je bio prvotno namijenjen za F-16 i A-10, sad je završio na F-15E koji je postao prioritet. Svi ti podaci i slike mogli su biti prikazani na sedam monitora unutar kabine zrakoplova: tri za pilota i četiri za časnika za upravljanje oružnim sustavima. Za obranu zrakoplova ugrađen je taktički sustav za elektroničko ratovanje AN/ALQ-135, u kojem su bile objedinjene funkcije radara, ometača radara, prijamnika koji je upozoravao na neprijateljske radare i lansera IC te radarskih mamaca. Za taj sustav bilo je potrebno pronaći nešto prostora, pa je broj granata u spremniku 20-milimetarskog topa M-61A1 prepovoljen, u odnosu na ostale F-15. Kolika je bila razlika u elektronici između inačica pokazuje podatak da je F-15A u svojoj elektronici imao 60 000 linija računalnog koda, a Strike Eagle 2 400 000! Konformalni spremnici FAST koji su bili opcionalni za druge inačice, u E inačice su bili standard. Omogućavali su zrakoplovu nositi 5500 litara goriva s 25 % manjim otporom zraka nego da nosi dva vanjska spremnika. Naravno, zrakoplov je mogao nositi još tri vanjska spremnika (iako rijetko, najčešće dva) svaki s 2250 litara. Maksimalni mogući dolet prelazio je 4800 kilometara, čime je i više nego zadovoljio očekivanja zrakoplovstva.

ZALJEVSKI RAT

Nakon obučnih postrojbi, avioni Strike Eagle počeli su 29. prosinca 1988. stizati i u 4. taktičku lovačku pukovniju u bazi Seymour Johnson u Sjevernoj Karolini, zamjenjujući stare Phantome. Pukovnijina 336. eskadrila Rocketeers postigla je status operativne sposobnosti s F-15E u listo-

MCDONNELL DOUGLAS

RATNO ZRAKOPLOVSTVO

General Wilbur L. Creech (1927. - 2003.)
bio je idejni začetnik koncepta koji je proslavio F-15E

padu 1989., a 335. eskadrila Chiefs godinu dana poslije. U tim eskadrlama 1989. godine počele su i vježbe operativne spremnosti i uvježbavanje scenarija udara na ciljeve većim skupinama zrakoplova. Zanimljivo, vježbe su uključivale i scenarije pri kojima bi Irak napao susjedni Kuvajt. Navodno je na jednom od uobičajenih sastanaka početkom kolovoza 1990. zapovjednik na kraju rekao pilotima: "Uspit, mislim da biste trebali znati da je Sadam Husein stvarno napao Kuvajt."

Neposredno nakon okupacije Kuvajta pokrenuta je operacija Desert Shield kako bi se sprječilo moguće napredovanje iračkih snaga prema Saudijskoj Arabiji i ostalim zaljevskim zemljama. Iako su sudjelovale u vježbama sličnog scenarija, postrojbe sa Strike Eagleovima nisu bile spremne za rat. F-15E je još uvijek bio novi avion. Osim što mu sustav protumjera nije bio kompletan, nedostajali su ciljnički podyjesnici i bio je certificiran za samo dvije vrste bombi (Mk 82, Mk 84). Ali odluka je bila donesena, 336. eskadrila upućena je u bazu Thumrait u Omanu kao dio Desert Shielda. Dio posada je ostao u SAD-u kako bi nastavili obuku manje iskusnih pilota u 335. eskadri. U Omanu je 336. eskadrila ubrzano uvodila nova oružja u arsenal petnaestice. Jedna od njih je bila i kazetna bomba Mk-20 Rockeye, kojih je u bazi bilo u velikim količinama, i za koje su izrađivani profili leta i napada. Budući da je postojala vjerojatnost daljnog prodora iračkih snaga, to je oružje bilo prikladno za napade na oklopne i mehanizirane postrojbe. Također su izvođene vježbe letova na malim visinama, u kojima su sudjelo-

Napredni lovački demonstrator (291) u zeleno-sivoj kamuflaži European I na kojem su testirane letne karakteristike i nošenje različitih tipova bombi

Zrakoplovi F-15E 4. lovačke pukovnije, u bazi Al-Kharj u Saudijskoj Arabiji, parkirani pod kutom od 45 stupnjeva kako bi se smanjila mogućnost prevrtanja kad su pod punim opterećenjem goriva i naoružanja

vali i britanski jurišnici SEPECAT Jaguari s kojima su dijelili bazu. Prilikom jednog takvog leta, 30. rujna 1990., izgubljen je prvi Strike Eagle. Krajem prosinca 336. eskadrila prebacuje se iz Omana u Saudijsku Arabiju, u bazu Al-Kharj, 100 kilometara jugoistočno od Rijada. U isto vrijeme iz SAD-a im se pridružuje 335. eskadrila, pa je Al-Kharj postao baza za sve F-15E (njih 48) koji su sudjelovali u Zaljevskom ratu. Bazu su dijelili s dvjema eskadrlama F-16, dvjema eskadrlama C-130 i jednom eskadrlom F-15C.

DVA OBARANJA

Dvije eskadre F-15E djelovale su od prvog dana zračne ofenzive, usklađeni da istodobno s drugim avionima Koalicije (F-117, F-111, Tornado) napadnu ciljeve širom Iraka. Natovareni bombama Mk 82 ili Rockeye napali su stacionarne lansere raketa Scud u zapadnom Iraku, oko grada Al-Qa'ima i zrakoplovne baze iračkog RZ-a H-2. To je ujedno bio i jedan od najvažnijih zadataka Strike Eagleova u ratu. Vrh Koalicije bilo je iznimno važno uništiti ili smanjiti sposobnost ispa-

ljivanja Scudova na zemlje Zaljeva, a posebno na Izrael. Mogući protuudar Izraela na Irak mogao je ugroziti stabilnost Koalicije protiv Iraka. Zbog svojih senzora, doleta i nosivosti bombi, Strike Eagle je bio najpodobnija platforma za traženje i uništavanje Scudova. Dok su stacionarni lanseri Scudova relativno lako mogli biti uništeni i onesposobljeni, sasvim druga priča bila je s mobilnim lanserima. Prvih nekoliko dana operacija, u siječnju 1991., dogodila su se obaranja F-15E u ratu. Prvi je nastradao prilikom napada s malih visina na dobro branjenu rafineriju blizu Basre, vjerojatno PZO topništvom oboaren jedan. Drugi je oboren starom, ali uвijek opasnom raketom S-75 Dvina (NATO-ova oznaka SA-2) tijekom misije protiv Scudova u zapadnom Iraku. Problem je bio nedostatak podyjenskih sustava LANTIRN, s kojim je F-15E puno sposobniji i ubojitiji sustav. Mjesec dana prije rata bilo ih je samo desetak, da bi se do kraja siječnja broj povećao na 16. Kako su dolazili podyjesnici, na brzinu se radio i na uvježbavanju i certifici-

ranju posada za korištenje laserskih vođenih bombi GBU-12 i GBU-10.

BRATSKI POZIV

Piloti Strike Eaglea bili su najviše zadovoljni provodeći letove potpore posebnim postrojbama koje su operale južno (Britanci) i sjeverno (Amerikanci) od autoceste Bagdad-Aman. Prilikom jedne od takvih misija posada jednog F-15 postigla je jedinstvenu zračnu pobjedu pogodivši helikopter Mil Mi-24 u letu bombom GBU-10! Možda najuspješnja misija rata dogodila se tijekom zanimljive epizode koja uključuje dva brata blizanca. Naime, prilikom jednog izvidničkog leta iznad aerodroma Tallil, avioni F-14 Tomcat s nosača zrakoplova USS "Theodore Roosevelt" donijeli su fotografije 20-ak letjelica parkiranih na cesti u blizini aerodroma. Bili su to avioni MiG-21, MiG-23 i Mirage F-1. Operativni časnik na nosaču, kapetan bojnog broda Steven Baker, nije mogao osigurati bombardiranje tih visokovrijednih iračkih ciljeva. Stoga je nazvao svojeg brata blizanca, brigadira Davida Bakera, koji je bio jedan od prvih i najiskusnijih pilota Strike

Eagleova, a također i operativni časnik za obje eskadrile F-15E. Nakon što je čuo o čemu se radi i dobio koordinate, potrugao se da se napad izvede. Nakon nekog vremena napad je odobren, uz uvjet da se ne oštete arheološke vrijednosti koje su se nalazile u blizini ciljeva. Naime, u blizini je drevni grad Ur i njegovi zigurati. Napad su izvela četiri Strike Eaglea, naoružani laserski navođenim bombama GBU-12 i kazetnim bombama CBU-87. Misija je bila iznimno uspješna, na tlu je bilo uništeno 18 od 21 iračkih aviona, a obližnja kulturna dobra ostala su neoštećena. Kad se podvuće crta na sudjelovanje F-15E u prvom Zaljevskom ratu, možemo reći da je njihova uloga bila velika i da su dosta pridonijeli pobjedi Koalicije. Zrakoplov je pokazao lakoću uporabe novih oružja, veliku pouzdanost i raspoloživost za izvršavanje borbenih misija. Ukupno je izvršeno nešto manje od 2200 misija te bačeno oko 5000 tona ubojitih sredstava.

NA DVJEMA FRONTAMA

Nakon Pustinjske oluje, postrojbe s F-15E osiguravale su zone zabrane le-

Prvi serijski F-15E (SN 86-0183) u letu, četiri godine nakon što je pobijedio na natječaju Dual Role Fighter

tenja iznad Iraka, iznad 36. i ispod 32. paralele (od 1996. ispod 33. paralele). U tim operacijama pojavljuju se 494. i 492. eskadrila, inače bazirane u Velikoj Britaniji u bazi Lakenheath, kao i 391. eskadrila bazirana u SAD-u. Sve su one netom prije zamjenile svoje F-111 s novim F-15. Djelujući iz baza u Turskoj, Bahreinu i Kuvajtu sudjelovali su u ophodnjama i povremenim ograničenim napadima na ciljeve, uglavnom na sredstva protuzračne obrane iračke vojske. Aktivnosti u tim operacijama potrajale su više od deset godina, sve do operacije Iračka sloboda 2003. godine. Vrhunac aktivnosti dogodio se 1998. u trodnevnoj operaciji bombardiranja iračkih ciljeva Desert Fox. Uz borbene misije, piloti su redovno radili i na uvježbavanju s ostalim koaličijskim zrakoplovima te zrakoplovima prijateljskih zaljevskih država. Zrakoplovi 492. eskadrile bazirani u zračnoj bazi Aviano letjeli su i iznad bivše Jugoslavije provodeći zabranu letova uspostavljenu u travnju 1993. iznad Bosne i Hercegovine. Nakon eskalacije sukoba u BiH, djeluju u nekoliko navrata, koristeći bombe GBU-12 i GBU-10. Prilikom jednog od napada na ciljeve blizu Banja Luke, prvi put koriste optički vođenu bombu GBU-15. U ožujku 1999. godine, započela je operacija Allied Force iznad Jugoslavije u kojoj sudjeluju dvije eskadrile F-15E (492. i 494.) 48. lovačke pukovnije bazirane u Engleskoj. Svoje misije obavljali su iz zračne baze Aviano, a kad je došlo do intenziviranja zračnih operacija, misije su održavane iz matične baze Lakenheath u Engleskoj. Takve bi misije obično uključivale dva preuzimanja goriva od zračnih cisterni i trajale bi oko sedam i pol sati. Ciljevi su uključivali sustave protuzračnih raketa, PZO topništva, središta za rano upozoravanje i zapovjedna središta Vojske Jugoslavije, a poslije i prometne komunikacije poput mostova koji su spajali Kosovo sa Srbijom. Tijekom kampanje u misijama su najčešće upotrebljavane GBU-12 i GBU-10, GBU-24 Paveway III, kazetne CBU-87, a pri lošijim vremenskim uvjetima i obične bombe Mk 82. U malim brojevima korištene su i puno skuplje GBU-28 (protiv bunkera) i termovizijski vođene bombe GBU-15 i AGM-130. U tom su sukobu piloti F-15E prvi put u borbi počeli koristiti naočale za noćno gledanje (NVG). Petnaestice su kraj zračne kampanje završile bez gubitaka.

REKORD U AFGANISTANU

Kao posljedica terorističkih napada na blizance u New Yorku 11. rujna 2001., iste je godine, 7. listopada, pokrenuta operacija Enduring Freedom. Bazirajući se u zrakoplovnoj bazi al-Jaber u Kuvajtu, 391. eskadrila od kraja listopada počinje s misijama iznad Afganistana. Na početku akcije prijetnja od PZO-a bila je gotovo nepostojeća, tako da je glavni izazov bio pronađenje smislenih ciljeva i odabir adekvatnih oružja te načina njihove primjene. Pogotovo se to odnosi na ulaze u špilje i na bunkere talibana. Za to su koristili specijalizirane velike penetrirajuće bombe GBU-28, prvi je put korištena bomba GBU-15, GBU-24, a nešto poslije i GBU-24 s termobaričnom bojom glavom. Poslije se težište misija i udara prebacilo na blisku potporu pješaštvu ili vremenski određene ciljeve gdje bi se najčešće koristile lakše laserski vođene bombe GBU-12. U misijama koje su slijedile, ako bi se htjela izbjegći šteta za obližnju infrastrukturu ili su položaji prijateljskih formacija bili preblizu, koristio se i top M-61A1. Usporedno s borbenim misijama, F-15E bio je kontinuirano poboljšavan i osposobljavan za usvajanje novih

RATNO ZRAKOPLOVSTVO

sustava. Počevši s krajem 2001., a ubrzo zano s pripremama za operacije iznad Afganistana, Strike Eagleovi počinju biti opremani s Fighter Data Linkom (FDL). On je omogućavao brzi prijenos koordinata i informacija o cilju kad bi on bio detektiran, između različitih zrakoplovnih platformi, kao što su JSTARS, AWACS, Rivet Joint, F-15C, F-15E, F-16C... To je omogućavalo posadama F-15E da u stvarnom vremenu promatraju potencijalne ciljeve na svojim displejima, iako nisu u dometu njihovih senzora. Nadalje, FDL je omogućavao platformama da se međusobno navode na ciljeve, prihvaćaju ili odbiju napad na cilj, i da pružaju osnovne podatke vezane uz misiju, količinu goriva, nošeno oružje itd., a sve bez upotrebe radija. Bila je to velika promjena u odnosu na operaciju Desert Storm, gdje bi posade F-15E preko radija dobivale koordinate od JSTARS zrakoplova, uz verbalne opise: "Vidiš ovo raskriže, pa onu veliku zgradu, one točkice ..." U

Uz Amerikance, inačice Strike Eagle koriste i Izrael, Južna Koreja, Saudijska Arabija i Singapur, a naručio ih je i Katar

siječnju 2002. 391. eskadrili zamjenjuje 335. Do tada, 391. je obavila više od 500 borbenih misija, a između njih i jednu rekordnu za lovačke zrakoplove: misiju potpore u trajanju od 15,5 sati, a od toga devet iznad zone ciljeva!

JOŠ SPOSOBNIJI

Operacija Iračka sloboda, s ciljem svršavanja režima Sadama Huseina, započela je u ožujku 2003. Iste eskadrile F-15E koje su sudjelovale u operaciji Pustinjska oluja 1991. godine, 336. i 335., odabранe su i za sudjelovanje i u toj operaciji. Dopremajući zrakoplove i potrebnu opremu od početka 2003. godine, bazirale su se u zračnoj bazi Al Udeid u Kataru. Ondje se F-15E probao u novom tipu borbenih misija. Djelujući kao platforma za koordiniranje udara, izviđali su i upućivali druge zrakoplove, A-10, F/A-18, F-14 i AV-8 na odabrane ciljeve. Nekad su uloge bile i obratne. U tome im je pomogla i novija oprema. Veći

dio F-15E ovaj su put bili opremljenim novim ciljničkim podvjesnikom AN/AAQ-28 Litening II, koji je po mnogočemu bio superiorniji starijem LANTIRN-u i omogućavao detekciju te identifikaciju ciljeva s većih udaljenosti i s veće visine. Iako su korištene i novije bombe kao što su AGM-130 i GBU-24, u glavnoj ulozi bile su već toliko pouzdane bombe obitelji Paveway II, GBU-10 i GBU-12. Došao je do izražaja veliki dolet zrakoplova, te u mnogim misijama nije bilo potrebe za zračnim cisternama ili one nisu bile na raspolaganju. Zanimljivo, dosta je borbenih misija obavljeno tako da se prije ulaska u zračni prostor Iraka slijetalо u bazu al-Jaber u Kuvejt, gdje bi se zrakoplovi opskrbili gorivom uz motore u radu, te bi onda polijetali i nastavljavali misiju prema Iraku. Jedini gubitak F-15E u toj operaciji dogodio se 7. travnja 2003, pri čemu su poginuli pilot i kopilot (Das/Watkins) izvršavajući misiju u blizini grada Tikriti.

NEPREKIDNE BORBENE MISIJE

Nakon završetka glavnih vojnih operacija u Iraku, eskadrile F-15E rotirale su se i nastavljale davati potporu operacijama u Afganistanu i Iraku iz vojne baze Al Udeid u Kataru i zrakoplovne baze kod Bagrama u Afganistanu. U 2004. i 2005. sposobnosti F-15E ponovno su znatno unaprijedene, zahvaljujući novim sustavima i integraciji s novim oružjima. Novost je bio ciljnički i izvidnički podvjesnik AN/AAQ-33 Sniper koji ima dva puta veću rezoluciju i tri puta veći domet od podvjesnika AN/AAQ-14 sustava LANTIRN. Isto tako, Eagle je od tada napokon, i među zadnjima, osposobljen za nošenje GPS vođenih bombi JDAM sustava, GBU-31, GBU-38, GBU-32. Tako da su od tada u misije sa sobom često nosili kombinaciju LV i GPS vođenih bombi, što je omogućavalo fleksibilnost, i iskorištavanje prednosti koje nude ta dva tipa bombi. Laserski vođene bombe imaju bolju preciznost, dok

se GPS vođene bombe mogu koristiti u lošijim vremenskim uvjetima. Nova operacija u kojoj su postrojbe s F-15E sudjelovale, bila je intervencija u Libiji 2011. godine. Iako u tom sukobu nisu imali veliku ulogu, obavljeno je oko 580 sati naleta, te je zabilježen gubitak jednog aviona koji nije bio rezultat neprijateljske vatre. Oba pilota katapultirala su se te su ubrzo evakuirani. Strike Eagleovi sudjeluju i u operacijama protiv ISIS-a u Iraku i u Siriji, gdje su u lipnju 2017. u dvama navratima oborene dvije besposadne letjelice iranske proizvodnje Shahed 129. Bila je to, nakon obaranja iračkog helikoptera 1991. godine, 2. i 3. zračna pobjeda F-15E.

MOŽDA I NEZAMJENJIV?

Zahvaljujući velikom doletu i neprestanom usavršavanju, Strike Eagle je još uvek jedan od najspasobnijih udarnih zrakoplova na svijetu. Jedna od najnovijih modifikacija jest AESA

U prva 134 proizvedena F-15E ugrađivani su motori F-100-PW-220 dok će poslije proizvedeni Strike Eagleovi dobiti još snažnije F-100-PW-229

Strike Eagle serijske oznake 89-0487, prvi koji je ostvario 10 000 sati leta. Posada tog aviona u Iraku 1991. godine uspjela je oboriti helikopter u letu s LV bombom

radar APG-82(V)1, kojem ne smeta istodobno djelovanje sa sustavom za elektroničko ometanje. Također, tu je i novi Sidewinder AIM-9X, te priprema za bombu SDB II, koja omogućuje napad na pokretne ciljeve s većih udaljenosti. Isto tako, sposobnost za napad na ciljeve s distance (stand-off) povećat će nova raketa JASSM-ER, s dometom od 900 km. Sve te modernizacije omogućit će zrakoplovu da ostane u uporabi i poslije 2040. godine.

Strike Eagle je jedan od rijetkih zrakoplova američkog zrakoplovstva koji gotovo neprekidno sudjeluje u borbenim misijama još od 1991. S time se može još samo pohvaliti puno brojniji F-16, s kojim se F-15E jako dobro nadopunjuje. Od prvotne namjere za nabavu 392 zrakoplova, za američko zrakoplovstvo proizveden je 237 primjeraka. Dok se s vremenom broj drugih zrakoplova smanjivao, broj F-15E već 20 godina ne pada ispod 200 primjeraka, što dovoljno govori o važnosti tog aviona za američko zrakoplovstvo. Bit će zanimljivo vidjeti kako ga USAF namjerava nadomjestiti ili hoće li F-15E uopće imati zamjenu u budućnosti. Strike Eagle je sa svojom ulogom jako dobro popuni prostor između lakovca F-16, i strateških bombardera B-52, B-1 i B-2. I dok će većina današnjih bombardera vjerojatno biti zamijenjena s bombarderom B-21 Raider koji će proizići iz programa LRS-B (Long Range Strike Bomber), a F-16 s novodolazećim F-35, zamjene za F-15E nema na vidiku. ■

POVIJESNO PJEŠAČKO NAORUŽANJE

ARISAKA TYPE 38

Ono što je za Europu bio Mauser, to je za Japan Arisaka, sinonim za odličnu vojničku pušku koja je postala pravi simbol vojne industrije svoje zemlje

Nekadašnji Japan bio je izoliran te naklonjen tradicionalnom ratovanju i hladnom oružju. Prvi je put masovnija uporaba puške kremenjače (fitiljače) zabilježena u Bitki kod Nagashinoa 1575. godine, odlučujućoj u jednom od tadašnjih građanskih ratova. U sljedećih 300 godina nije bilo pomaka u razvoju vlastitog vatrenog oružja, uvezene su manje količine zapadnog oružja. U XIX. stoljeću napokon su izgradili vlastite tvornice u Tokiju i Osaki. Najprije su započeli s konverzijom pušaka s punjenjem sprijeda na ostraguše, i to ugradnjom zatvarača i upotrebom streljiva s čahurom. Međutim, tijekom Boshin rata (1868. - 1869.) Japanci su uvidjeli kako je teško osigurati logističku potporu za strana oružja, pa su prvi put krenuli u razvoj vlastitog. Prvu japansku ostragušu konstruirao je bojnik Murata Tsuneyoshi (1838. - 1921.). Iskombinirao je dijelove europskih pušaka Mauser M1871, Gras M1874 i Beaumont M1871.

KONSTRUKCIJSKE SLABOSTI

Prva puška iz obitelji Murata dobila je naziv Type 13, jer je nastala u 1880., trinaestoj godini nakon što je punu vlast u Japanu od šoguna preuzeila carska dinastija Meiji. Poznata i pod nazivom Murata M1880, bila je jednometka u kalibru 11 x 60 mmR na crni barut. Poslije nje uslijedili su u istom kalibru karabin Type 16 (1883.) i puška Type 18 (1885.). Najpoznatija Muratina puška je Type 22 (Murata M1889) u kalibru 8 x 53 mmR. Imala je cjevasti (tubularni) spremnik streljiva kapaciteta osam metaka s austro-ugarske puške Kropatschek M1886 kao i stabilnije bravljjenje okretno-čepnog zatvarača.

Tijekom Prvog japansko-kineskog rata (1894. - 1895.) pokazale su se sve konstrukcijske slabosti puške Type 22, a posebno loš bio je spremnik ispod cijevi. Japanci su pobijedili u ratu, ali je vlada ipak osnovala povjerenstvo na čelu s brigadirom Arisakom Nariakirom (1852. - 1915.) u kojeg je povjerenja imao i Murata Tsuneyoshi. Nariakiriju je u konstruiranju pomagao bojnik Kijiro Nambu, budući konstruktor poluautomatskog pištolja Nambu.

BAJUNET I KODEKS

Prva puška iz obitelji Arisaka nazvana je Type 30 (duljina 1280 mm, cijev 797 mm, masa 3,95 kg) u kalibru 6,5 x 50 mmSR Arisaka. Uvedena je u naoružanje japanske vojske 1897. godine. Interno spremište za pet metaka ugrađeno je u kućište puške prema uzoru na pušku Mauser M1893. Punila se pomoću okvira (ravna pločica) ili pojedinačno. Bila je to klasična puška koja je tako nalikovala na europske jer su (opet) preuzeta rješenja od njemačke puške Mauser M1893, austrijske Mannlicher M1895, talijanske Carcano M1891 i švicarske Schmidt-Rubin M1889. Istodobno je uvedena i karabinska, kraća inačica. Uz pušku je dolazio i višenamjenski bajonet Type 30 (duljine 515 mm), koji se mogao nositi u futroli na opasaču. Mogao se koristiti za inženjerijske radove, krčenje džungle, sređivanje položaja, manje popravke, ali i za blisku borbu. Dugački je bajonet pridonosio kodeksu japanskog vojnika kojem je ponos bio nositi hladno oružje, a ne samo pušku. Zbog mnogih prigovora s terenom napravljena je 1902. godine modernizirana

na inačica Arisaka Type 35 koju je koristila samo mornarica.

Type 30 nije se pokazala dobrom u Rusko-japanskom ratu (1904. - 1905.) jer je bila komplikirana za održavanje, zatvarač je imao devet dijelova. Poteškoće su se javljale i pri repetiranju, posebno kod pušaka koje nisu redovito održavane (zbog prašine), a problem su bile i balističke značajke metka 6,5 x 50 mmSR naspram čuvene ruske puške Mosin-Nagant M1891 u kalibru 7,62 x 54 mmR koja se pokazala mnogo upotrebljivijom i pouzdanimjom.

PLEMIČKA TITULA

Iako su opet pobijedili u ratu, Japanci su tražili novu pušku pa je projektirana Arisaka Type 38, koja je bila uvedena u naoružanje 1905. godine. Zadržan je kalibr 6,5 x 50 mmSR Arisaka, no promijenjen je oblik metka u šiljati. Najveće promjene bile su na zatvaraču (manji broj dijelova, šest) koji je sad imao poklopac kao zaštitu od prašine. Ipak, vojnici su ga često skidali jer je stvarao jači zvuk i bilo ih je mnogo lakše otkriti u bliskoj borbi. Dimenzije puške u odnosu na Type 30 gotovo su identične. Relativno duga cijev puške od 797 mm u kombinaciji sa slabim metkom 6,5 mm, davali su relativno zanemarivo trzaj i jedva vidljiv bljesak na ustima cijevi, jer bi najveći dio barutnog punjenja metka sagorio u cijevi. Ustaljeno pravilo bilo je da se puška nosi s montiranim bajonetom Type 30. S njim je za oko 20 cm premašivala prosječnu visinu japanskih vojnika (160 cm). Zbog zasluga za projektiranje puške Type 38, car je konstruktora 1906. promaknuo u čin general-pukovnika, a iduće godine dobio je plemićku titulu kao i brojna državna odličja.

Karabin Arisaka Type 38 samo je umanjena inačica pješačke puške, vrlo je sličan i karabin Arisaka Type 44 iz 1911. godine koji je imao preklopni bajonet. Namijenjen je prije svega konjici, iako je prema konstituciji japanskog vojnika, ali i za borbu po džunglama i otocima, bio najprikladniji za japanske pješake.

Na temelju Type 38 napravljena je i snajperska puška koja je nazvana Type 97 (1937.) u standardnom kalibru. Za razliku od standardne puške bila je formacijski opremljena optikom Toka (uvećanje 2,5x), montiranom

Ivan GALOVIĆ

Unatoč činjenici da su na prijelazu iz XIX. u XX. stoljeće pobijedivali u svim ratovima, Japanci su stalno bili u potrazi za modelom koji bi se kvalitetom približio europskim puškama. S Type 38 bili su najbliže. Fotografija iz kolekcije švedskog Vojnog muzeja (Armémuseum)

na lijevoj strani puške kako bi se spremnik lakše punio novim streljivom.

KVALITETNO ORUŽJE

U Drugom kinesko-japanskom ratu (1937. - 1945.) japanske puške nisu se mogle, po preciznosti na velikim udaljenostima, mjeriti s kineskim Type Zhongzheng/Type 24 (kopijama Mauser M1924) u kalibru 8 x 57 mm. Tako je tijekom rata 1939. godine uvedena nova puška Arisaka Type 99, u većem kalibru 7,7 x 58 mm Arisaka. Bila je to standardna petometka koja je imala i protuzrakoplovni ciljnik na zadnjem mehaničkom ciljniku i preklopne nožice (mopod). U prvoj godini proizvodnje bio je proizведен manji broj dugih pušaka Type 99. Nakon toga Japanci su prešli na veću proizvodnju kraćih pušaka. Na temelju prototipskog padobranskog modela Type 1 (Arisaka Type 38) uveli su u uporabu padobrani model Type 2 (Arisaka Type 99), pušku koja se rasklapala napola i lako transportirala. Puške Arisaka vrlo su kvalitetno izrađeno oružje, posebno primjerici iz mirnodopske proizvodnje i s početka Drugog svjetskog rata. Napravljeno ih je više od sedam milijuna od 1897. do 1945. godine. Ono što je za Europu bio Mauser to je za Japan Arisaka, sinonim za odličnu vojničku pušku koja je postala pravi simbol vojne industrije svoje zemlje. ■

Taktičko-tehničke značajke puške Arisaka Type 38

Vrsta	brzometna puška repetirka
Projektant	Arisaka Nariakira/Kijiro Nambu
Godina projektiranja	1905.
U uporabi	1905. - 1945.
Zemlja podrijetla	Japansko Carstvo
Proizvodač	državne tvornice (Tokyo, Kokura, Nagoya, Jinsen, Hoten)
Učinkoviti domet gadaњa	460 m
Brzina paljbe	10 - 15 metaka u minuti
Punjjenje oružja	unutarnji spremnik s 5 metaka
Kalibar	6,5 x 50 mmSR Arisaka
Brzina zrna	762 m/s
Duljina cijevi	797 mm
Ukupna duljina	1280 mm
Masa praznog oružja	3,73 kg
Ciljnici	mehanički
Korisnici	Japansko Carstvo, Kina, Ujedinjeno Kraljevstvo, Rusko Carstvo, Francuska, Tajland, Meksiko

DOMOVINSKI RAT

dr. sc. Ante NAZOR, ravnatelj Centra

"Novim Ustavom Republike Hrvatske (1990.) i pobjedom u Domovinskom ratu (1991.–1995.) hrvatski je narod iskazao svoju odlučnost i spremnost za uspostavu i očuvanje Republike Hrvatske kao samostalne i nezavisne, suverene i demokratske države." (iz "Pročišćenog" teksta Ustava RH, 25. travnja 2001.). Zadnjega dana (28.) veljače 2018., održana je posljednja sjednica Vijeća za suočavanje s posljedicama vladavine nedemokratskih režima. Godina dana rada nije bila dovoljna za postizanje konsenzusa oko cijelog sadržaja dokumenta nazvanog "Dokument dijaloga" koji ipak predstavlja okvir unutar kojeg se vodio dijalog. Umjesto

kraka" i pozdrav "Smrt fašizmu-sloboda narodu" nisu uvršteni u odlomak u kojem se navode "jednostrana sporna obilježja", odnosno zbog pokušaja da se različito tretiraju pozdrav "Za dom spremni" i spomenuti komunistički simboli, unatoč tome što su u prvom dijelu "Dokumenta dijaloga" jasno osuđeni svi totalitarni režimi odgovorni za počinjene masovne zločine i masovna kršenja ljudskih prava. Kako je kolega povjesničar Ivica Lučić rekao – "Vijeće nije bilo nikakva 'ideološka komisija' niti zamjena za 'komitete za historiju' kakvi su postojali u bivšoj državi u vrijeme komunističke vlasti. Nismo imali ovlasti ni ambiciju donositi uredbe niti naredbe niti smo držali da raspo-

svojih namilijih pod tim simbolima! Držim kako je simbolima svih režima koji su odgovorni za masovna ubojstva i masovna kršenja ljudskih prava mjesto u muzejima, a ne u javnom prostoru suvremene Republike Hrvatske. Sadržaj prvog dijela "Dokumenta dijaloga" u kojem su osuđeni svi totalitarni režimi upravo je na tom tragu, no sadržaj odlomka u njegovu drugom dijelu različito tretira simbole i pozdrave totalitarnih režima odgovornih za masovna ubojstva. Naime, iako je slogan "Za dom spremni" usko vezan za ustaški pokret i režim, činjenica je da se on pojavio početkom 1930-ih kao izraz otpora prema velikosrpskom hegemonizmu i teroru, dakle prije

Nezavisne Države Hrvatske (1941.) u odlukama Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske (1943.), a potom u Ustavu Narodne Republike Hrvatske (1947.) i poslije u ustavima Socijalističke Republike Hrvatske (1963.–1990.), na povijesnoj prekretnici odbacivanja komunističkog sustava i promjena međunarodnog poretka u Europi...". Prema tome, ako su simboli iz razdoblja NDH neprihvatljivi zbog formulacije "nasuprot proglašenju NDH" koja se navodi u Ustavu, onda su zbog činjenice da se u istoj rečenici Ustava navodi i "odbacivanje komunističkog sustava" jednako tako neprihvatljivi i komunistički simboli! Posebice zbog još živog sjećanja na 1991. godinu...

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

DOMOVINSKI RAT SUVEREMENE H

dokumenta usvojen je Zaključak o radu Vijeća, čija točka četiri glasi: "S obzirom na mnogobrojne probleme koje doriče, Dokument je za pojedine članove Vijeća prihvatljiv, dok je za pojedine samo djelomično prihvatljiv. U tom smislu, ovaj dokument, osim što potvrđuje visoku razinu dijaloške kulture, ostavlja punu slobodu svakoj osobi koja je sudjelovala u radu Vijeća da izradi svoja vlastita stajališta o pitanjima na koja se u Dokumentu daju odgovori s kojima se ona ne slaže. Ta stajališta mogu biti dostavljena Vladi Republike Hrvatske radi njihova prilaganja uz Dokument te čine dio ukupne dokumentacije."

Dodatna, vlastita stajališta članova Vijeća tako su postala dio ukupne dokumentacije o radu Vijeća, a zatražena su prije svega zbog neslaganja s činjenicom da simboli komunističkog totalitarizma ("crvena zvijezda peto-

lažemo s apsolutnom istinom." Nitko razuman nije očekivao da će Vijeće pisati neku "službenu" povijest, nego da će na temelju činjenica i iskustva iz povijesti preporučiti kako prevladati postojeće društvene podjele. Osobno držim da je to moguće samo ako se jasno osude svi simboli, odnosno znakovlja i slogan/pozdravi/parole totalitarnih režima, što se u drugom dijelu "Dokumenta dijaloga" propustilo učiniti. Neovisno o dostupnim izvorima, podatcima i raspravama o tome koji je režim počinio veći zločin, upravo primjer hrvatske povijesti iz razdoblja Drugog svjetskog rata i njegova poraća tjera nas da rješenje tražimo u empatiji prema svim žrtvama totalitarnih režima, uviјek imajući na umu činjenicu da različit odnos prema simbolima totalitarnih režima uzrokuje podjele među narodom u kojem je još živo sjećanje na stradanje

uspovjave ustaškog režima u NDH, te da se koristio tijekom Domovinskog rata u postrojbama (HOS) koje su branile demokratsku Hrvatsku od velikosrpske agresije, pa je stoga, slijedeći logiku koja uspostavlja razliku između *prima facie* spornih obilježja "mržnje" i onih "višezačenjskih spornih obilježja", znanstveno i moralno neprihvatljivo taj pozdrav tretirati različito odnosno gore od pozdrava "Smrt fašizmu – sloboda narodu" i simbola "crvene zvijezde petokrake". Jednako mi je neprihvatljivo obratnoznačenje za različito tretiranje navedenih simbola i pozdrava u kojem se poziva na hrvatski Ustav, jer u njemu jasno stoji da se "povijesno pravo hrvatskoga naroda na punu državnu suverenost očitovalo", među ostalim, i u "uspovjati temelja državne suverenosti u razdoblju II. svjetskog rata, izraženoj nasuprot proglašenju

Zbog svega navedenog, a da bi se naglasila važnost Domovinskoga rata i službenog znakovlja suvremenе Republike Hrvatske, te kako bi se upozorilo da nije točno da zvijezda petokraka nije sporna u dokumentaciji koju je hrvatskoj Vladi priložilo Vijeće, odnosno članovi Vijeća, dolje navodim vlastito stajalište koje sam potpisao zajedno s još četvero članova Vijeća i poslao hrvatskoj Vladi kao sastavni dio dokumentacije o radu spomenutog Vijeća i kao odraz razmišljanja dijela njegovih članova:

Potvrđujemo kako Dokument dijaloga predstavlja važan iskorak u kulturi dijaloga, poglavito onoga o spornim pitanjima iz naše prošlosti. Istovremeno, on sadrži i neke propuste, preporuke i zaključke zbog kojih ga ne možemo prihvativi u obliku u kakvom je predstavljen. U skladu s točkom 4.

Zaključka Vijeća donesenog 28. veljače izražavamo vlastita stajališta koja dostavljamo Vladi kako bi bila sastavni dio dokumentacije Vijeća, odnosno Dokumenta dijaloga.

Naše zamjerke odnose se u prvome redu na jasno vidljiv nedostatak konzistentnosti između dva zasebno nastala dijela Dokumenta – prvoga naslovlenog Temeljna polazišta i preporuke (str. 1-16) i drugoga naslovlenog O posebnom normativnom uređenju simbola, znakovlja i drugih obilježja totalitarnih režima i pokreta (str. 18-29). U prvome dijelu Dokumenta, koji je rezultat kolektivnoga rada i konsenzusa do kojega je on doveo, jasno je određeno kako "pitati kršenja ljudskih prava ne može i ne smije biti relativizirano, bez obzira na spomenute i druge razlike. Ta kršenja ljudskih prava uključuju masovne žrtve obaju ne-demokratskih režima, osudu takve

HOS-a izvode se iz postupka administracije označenog kao službena tolerancija (s podrobnim opisom iste pojave preuzetim iz europske juridike literature). Isti takav postupak državne administracije Republike Hrvatske nakon 1990. godine zamjetan je i u tretiranju masovnih zločina i kršenja ljudskih prava za vrijeme postojanja jugoslavenske države i komunističke vlasti. To što ta administracija do danas nije poduzela potrebne korake u istraživanju i rasvjetljavanju svih zločina, ali i kršenja ljudskih prava, koje su komunisti odnosno njihov režim počinili na teritoriju Republike Hrvatske u širokom vremenskom rasponu od 1941. do 1989. godine, razlog je izostanka pune svijesti o oblicima i razmjerima masovnih i pojedinačnih zločina i kršenja ljudskih prava, što bi onda stvorilo pravu činjeničnu podlogu i za današnje vrednovanje

a) Vijeće ne smatra neprihvatljivom izričitu zabranu javne uporabe svih prima facie spornih obilježja mržnje, to jest jednoznačnih spornih obilježja koja se identificiraju s idejama totalitarizma, pa su sama po sebi njihovi noseći simboli. Primjeri takvih prima facie spornih obilježja mržnje su fašistički rimski pozdrav, tzv. Hitlerov pozdrav uz riječi Sieg heil, nacistički znak kukastog križa, nacistički znak 'SS', četnička kokarda, ustaško 'U', ustaški pozdravi 'Za dom i poglavniku' i 'Za dom spremni'."

Slijedeći formulacije i ocjene višekratno spomenute u Dokumentu dijaloga nelogično je i za nas potpuno neprihvatljivo da među spomenuta jednoznačna sporna obilježja (prima facie sporna obilježja mržnje) nisu uvrštena i ona koja simboliziraju i identificiraju se s idejama komunističkoga totalitarizma, a to su na primjer simboli crvene zvijezde petokrake, simbol srpa i

daljnji nastavak dijaloga koji je i doveo do nastanka Dokumenta dijaloga, uz temeljito znanstveno istraživanje, jedini način za izlazak iz pogubnog vrtloga Drugoga svjetskog rata i začaranoga kruga rata simbola!

Konačno, podržavamo i naglašavamo poruku iz Dokumenta dijaloga (str. 20) prema kojoj uvijek treba polaziti od toga da Republiku Hrvatsku simboliziraju samo i isključivo obilježja državnosti koja je sama stvorila, a koja su zapisana u članku 11. Ustava Republike Hrvatske te su razrađena u mjerodavnom zakonu. U skladu s tim, a u cilju reconciliacije, treba raditi na stvaranju uvjeta (u skladu s navodima na str. 15-16) da se zbog odgovornosti i osjećaja prema sugrađanima koje takva znakovlja mogu uz nemiriti i povrijediti, iz uporabe u javnom prostoru potpuno uklone simboli totalitarnih režima, uz iznimku koja se odnosi na striktno ograničenu pravnu mogućnost javne uporabe (obilježavanje datuma važnijih događaja i komemoracija) onih spornih obilježja koja se mogu tretirati i kao višeznačenjska sporna obilježja. U skladu s time, zbog određenih povijesnih okolnosti (stradanja većeg broja ljudi), mogu se preporučiti i područja (mjesta posebnog pjeteta) na kojima nije primjeren koristiti ni pojedina višeznačenjska sporna obilježja. Na kraju, treba istaknuti da je namjera pisanja posebnog, ovđe navedenog, vlastitoga stjališta, među ostalim, bila upozoriti na potrebu zagovaranja stvaranja atmosfere u društvu (ne zabranama, nego prepukama i usmjeravanjem rasprava, te znanstvenim istraživanjem, kako стоји u "Dokumentu dijaloga" na stranicama 15 i 16 i u gore navedenom u tekstu), koja će rezultirati jasnom osudom svih simbola totalitarnih režima, te njihovim "pospremanjem" iz javnih prostora u muzeje, s iznimkama prilikom obilježavanja događaja iz Drugog svjetskog rata i Domovinskog rata za one koji su se borili protiv fašističko-nacističkog zla i velikosrpske agresije. Zašto bi sada, nakon što smo se u krvavom ratu izborili za samostalnu i suverenu državu, zanemarivali službeni grb i zastavu Republike Hrvatske, a isticali simbole iz Drugog svjetskog rata? Treba biti i mudar pa budućnost Hrvatske graditi na potpuno zdravim temeljima, promovirajući pritom simbole hrvatske države koji ničim nisu kompromitirani – a to su Domovinski rat i službeno znakovlje suvremene Republike Hrvatske! ■

T TEMELJ JE HRVATSKE

prakse te pravnih normi i nezakonitih radnji koje su to omogućile". Iz toga je izведен jasan i logičan zaključak prema kojemu "nema takvoga političkog cilja koji bi opravdao masovne ljudske žrtve i sustavno kršenje temeljnih ljudskih prava" (str. 2). No, u drugome dijelu teksta, "O posebnom normativnom uređenju", koji nije prošao istovrsnu proceduru kolektivne ovjere, gornja su načela jednostavno zanemarena što je rezultiralo time da su određeni dijelovi teksta i stajališta koja se u njima zagovaraju za nas neprihvatljiva. To se odnosi prije svega na zanemarivanje zločina počinjenih u doba uspostave i punoga funkcioniranja (komunističkih) jugoslavenskih vlasti. U samome tekstu (str. 25) društveni problemi s ustaškim pozdravom Za dom spremni korištenim tijekom Domovinskog rata od pripadnika

simbola te države i režima koji je u njoj bio na vlasti sve do 30. svibnja 1990. godine. Izravna je posljedica toga da simboli jugoslavenske države i komunističkog režima koji je u njoj bio na vlasti, a koji su na jednak način neustavni, nisu uvršteni na popis prima facie spornih obilježja mržnje, iako im je tu po svim parametrima mjesto. Dio tih simbola (crvena zvijezda petokraka, zastava SFRJ...) dodatno je kompromitiran činjenicom da je osvajački rat protiv Hrvatske tijekom 1991. godine pokrenut i vođen upravo pod tim simbolima, pa njihova javna uporaba vrijeda i žrtve toga rata. Iz toga razloga smatramo nepotpunim, nedorečenim i u punome protuslovju s idejama iz prvoga dijela, te zbog svega toga posve neprihvatljivim onaj dio teksta Zaključaka i preporuka koji glasi:

čekića i parola odnosno pozdrav Smrt fašizmu sloboda narodu. Kod toga ne možemo zaobići i naše nešlaganje s neodgovarajućom usporedbom s europskim pravnim praksom i tretmanom ovakvih simbola. U širokim europskim razmjerima, s povijesnim iskustvom i naslijedjem (u prvome redu) zapadnih demokratskih država, simboli poput crvene zvijezde petokrake ne mogu imati iste konotacije pa onda ni tretman kakav imaju u društvu kakvo je hrvatsko. Naše društvo ima povijesno iskustvo života pod jugoslavenskom komunističkom vlašću, kao i iskustvo petogodišnjeg Domovinskog rata vodenog za očuvanje domovine i države, a protiv onih koji su taj rat pokrenuli upravo pod tim simbolima. Istdobro smo svjesni da ti simboli predstavljaju dio identiteta i ukupne društvene legitimacije dijela današnjeg hrvatskog društva te stoga smatramo da je

Mine i eksplozivni predmeti još uvijek prijete zdravlju i ugrožavaju sigurnost hrvatskih građana te usporavaju društveni i gospodarski razvoj

Ivo AŠČIĆ

FILATELIJA

MARKE OPASNOSTI OD MINA

Prvom dopunom programa izdavanja prigodnih poštanskih maraka RH u 2018., 4. travnja izdana je marka Međunarodni dan svjesnosti o opasnostima od mina i pomoći u protuminskom djelovanju. Motiv marke prikazuje zemljovid Hrvatske s označenim područjima koja još nisu razminirana od Domovinskog rata. Na marki je prikazana i susjedna BiH u kojoj se još uviјek nalazi velik broj neotkrivenih mina postavljenih u ratu, od 1992. do 1995.

I druge su zemlje, uglavnom one koje su bile pogodene ratom, izdavačkom politikom maraka skrenule pozornost javnosti na opasnosti od mina: Afganistan 2006. (Zemlja bez mina), Ujedinjeni Arapski Emirati 2004. (Razminiranje u Južnom Libanonu), Kolumbija 2009. (Svijet bez mina), BiH 1996. (Pazi mine), Hrvatska 2003. (Opres mine), Južnoafrička Republika 1982. (Brod minolovac), Francuska 2015. (Razminiranje 1945. - 2015.) i dr. Posebnu težinu imaju marke UN-a, međunarodne organizacije u sklopu koje se nalazi Centar za razminiranje (*United Nations Mine Action Service*, UNMAS) koji se bavi izravnom organizacijom razminiranja u nekoliko desetaka zemalja. Stvaranjem pravnog okvira za razminiranje, praćenje i prosudba opasnosti, razvoj i primjena novih tehnologija, pomaganje žrtvama mina i sl. neke su od zadaća UNMAS-a. Marke ovog renomiranog izdavača slikovito prikazuju svakodnevne zadaće specijalnih inženjerijskih

postrojbi mirovnih snaga UN-a zaduženih za razminiranje (npr. 2016. "Međunarodni dan mirovnih snaga" i 2000. "UN u XXI. stoljeću"). Velika učinkovitost mina i razmjerno mala cijena nabave, razlog su što se u ratovima polaze velik broj mina. Prestankom ratnih djelovanja, položene mine postaju velika opasnost za civilno stanovništvo. Procjenjuje se da je u osamdesetak zemalja diljem svijeta trenutačno postavljeno više desetaka milijuna mina, koje godišnje unesreće više od dvadeset tisuća ljudi. Rezolucijom o pomoći u protuminskom djelovanju, UN je u prosincu 2005. godine proglašio 4. travnja Međunarodnim danom svjesnosti o opasnostima od mina i pomoći u protuminskom djelovanju. Cilj je pozvati sve zemlje svijeta kako bi uz pomoć UN-a i relevantnih organizacija pomogle u uspostavi i razvoju nacionalnih sustava protuminskog djelovanja (npr. u RH, Hrvatski centar za razminiranje sa sjedištem u Sisku, osnovan 1998.).

SVJETSKI DAN ZDRAVLJA

Izdavanjem nekolicine maraka u travnju ove godine na temu 70. obljetnice Međunarodne zdravstvene organizacije (*World Health Organization*, WHO), Ujedinjeni narodi skrenuli su pozornost na Svjetski dan zdravlja koji se obilježava 7. travnja. Jednostavni i razumljivi motivi na markama prikazuju najvažnije ciljeve

WHO-a kao što su dostupnost osnovnih zdravstvenih usluga, posebna briga o zdravlju djece i zaustavljanje epidemije. Uz pomoć ovih maraka, upozorava se na nemogućnost besplatne univerzalne zdravstvene zaštite za većinu svjetskog stanovništva što se izravno odnosi i na ekonomski razvoj.

Vlak nade "The Phelophepa", južnoafrička je mobilna i jedinstvena zdravstvena ustanova u svijetu. U ovoj ambulantni pacijentima je na raspolaganju četrdesetak liječnika i medicinskog osoblja

Univerzalna pokrivenost zdravstvenom zaštitom i osiguranje učinkovitih lijekova i cjepiva, zadatak je trećeg po redu cilja Programa održivog razvoja do 2030: Zdravlje i blagostanje

U Ottawi, glavnom gradu Kanade, 1997. godine donesena je Konvencija o zabrani uporabe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protupješačkih mina i o njihovu uništenju

Bioški postupci otkrivanja mina zasnivaju se na korištenju životinja koje mogu nanušiti eksplozive, poput pasa

Republika Hrvatska još uviјek se nosi s problemom minske opasnosti. Prema procjenama, na području RH, tijekom Domovinskog rata postavljeno je oko milijun mina. Trenutačno, minski sumnjiv prostor u Hrvatskoj iznosi oko 440 četvornih kilometara na području devet županija, gdje se prema raspoloživim minskim zapisnicima nalazi više od 43 tisuće mina te ostalih neeksploiranih ubojnih sredstava. Cjelokupan minski sumnjiv prostor obilježen je s desetak tisuća znakova upozorenja na minsku opasnost. Nažalost, od 1996. godine do danas 595 osoba stradalo je od mina, od toga 203 smrtno. ■

Više od polovine svjetskog stanovništva još uviјek nema besplatne univerzalne zdravstvene usluge što je u izravnoj vezi s razvojem gospodarstva

MINISTARSTVO OBRANE
REPUBLIKE HRVATSKE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 27., stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15 i 50/16) i u skladu s člankom 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15 i 14/17), raspisuje se

J A V N I N A T J E Č A J
Z A P R I J A M U K A D E T S K U S L U Ž B U

U akademskoj godini 2018./2019. u status kadeta/kadetkinja bit će primljeno do 110 kandidata/kinja upisanih na prvu godinu sveučilišnih preddiplomskih studija na:

SVEUČILIŠTU U ZAGREBU

- preddiplomski sveučilišni studij **Vojno inženjerstvo – do 70 kandidata/kinja**
- preddiplomski sveučilišni studij **Vojno vođenje i upravljanje – do 40 kandidata/kinja.**

Rok za podnošenje prijava je **11. svibnja 2018.**

Kandidati/kinje se u propisanom roku elektronički prijavljuju Središnjem prijavnom uredu za upis na sveučilišni studij i pismeno na adresu: Ministarstvo obrane, Središnjica za upravljanje osobljem, Zagreb, Illica 256b.

UVJETI KOJE KANDIDATI/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 1996. godine ili poslije
- završena srednja škola
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan/a za kaznena djela navedena u članku 35., stavku 1., alineji 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15 i 50/16)
- da je upisan/a na prvu godinu redovitog studija (u prvom upisnom roku u srpnju 2018.)
- ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij.

Pismene prijave trebaju sadržavati:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona/mobitela
- presliku osobne iskaznice
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

Kandidate za kadete/kinje koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnom uredu za upis na sveučilišni studij u roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete propisane Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 13/14, 134/15 i 138/15).

U kadetsku službu primaju se kandidati/kinje koji u odabirnom postupku postignu najbolje rezultate i upišu prvu godinu redovitog studija u prvom upisnom roku u srpnju 2018.

U slučaju nepotpunjenoći slobodnih mjesta na pojedinom studijskom programu nakon završenih upisa u srpanjskom razredbenom roku, otvorena je mogućnost prijave kandidata za rujanski razredbeni rok. Broj slobodnih mjesta za rujanski razredbeni rok bit će objavljen na internetskim stranicama: www.morh.hr.

Upise na sveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati/kinje provode u skladu s propisima i uvjetima natječaja koji raspisuje Sveučilište u Zagrebu.

Kandidati/kinje koji zadovolje uvjete odabirnog postupka i upišu sveučilišni studij iz ovog natječaja, krajem kolovoza 2018. godine bit će pozvani na pripremni kamp.
Nakon odabirnog postupka i upisa na sveučilišni studij kandidati/kinje po pozivu Ministarstva obrane obvezni su dostaviti:

- original ili ovjerenu presliku rodnog lista i svjedodžbe četvrtog razreda srednje škole
- podatke o broju žiroračuna i banci.

Tijekom školovanja kadeti/kinje ostvaruju određena prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 158/13 i 5/17).

Nakon završenog preddiplomskog studija kadeti/kinje bit će primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, profesionalnog razvoja i sudjelovanja u domaćim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na internetskoj stranici Ministarstva obrane www.morh.hr, a dodatne obavijesti kandidati/kinje mogu dobiti na telefon 01/3784-812 i 01/3784-814 te u područnim odjelima, odnosno odsjecima za poslove obrane.

 MULTIMEDIJA

Predstavljen novi iPad

Steve Jobs znao je ismijavati tvrtke koje kao jedan od načina upravljanja zaslona osjetljivim na dodir koriste olovku (stylus). No, stvari u Appleu proteklih su se godina promijenile pa je s modelom iPad Pro i Tim Cook predstavio olovku koja olakšava korištenje i pruža brojne nove mogućnosti. Odnedavno je korištenje olovke moguće i na klasičnom iPadu. Apple je predstavio novi model s cijenom od 329 dolara, koji ne donosi velike promjene i novine, osim podrške za korištenje olovke, koju je, naravno, potrebno posebno platiti. No, sigurno će privući velik broj ljubitelja te tvrtke. Novi model Appleova tableta dolazi s klasičnim opcijama na koje smo naviknuli i na prijašnjim modelima. Razlučivost zaslona

iznosi 9,7 inča, baterija traje desetak sati, sa stražnje je strane kamera od osam MP koja podržava 1080p videozapise, dok je sprijeda FaceTime HD kamera za videorazgovore i u dnu zaslona Touch ID. Osim podrške za stylus, novost je i bolji procesor, Appleov A10 koji jamči brzinu rada tableta, a ono što nedostaje jest priključak za Smart Keyboard kakav ima iPad Pro. U Appleu se nadaju kako će novi uređaj naći svoje mjesto u brojnim učionicama u SAD-u, a za učenike i studente nje-

gova cijena iznosi 299 dolara. Predstavili su i nadograđeni softver – nove inačice Pagesa, Numbersa i Keynotea, koje sad podržavaju Appleov stylus. Osim Applea, novine za iPad predstavio je i Logitech – novi stylus čija cijena iznosi 49 dolara i futrolu za zaštitu koja se može koristiti i kao tipkovnica. Njezina je cijena 99 dolara, no čini se kako se, barem na početku, ti uređaji neće pojaviti u prodaji, nego će biti namijenjeni samo korištenju u obrazovnim ustanovama.

Facebook odgodio predstavljanje pametnog zvučnika

Čini se kako tijekom ovogodišnje Facebookove konferencije F8 (1./2. svibnja u San Joséu, Kalifornija), namijenjene razvojnim programerima nećemo vidjeti pametni zvučnik u izdanju najveće društvene mreže na svijetu. Zvučnik bi ipak trebao biti predstavljen do kraja godine, ali vjerojatno neće tako skoro u prodaju. Kako piše Bloomberg, stručnjaci i korisnici već su

iskazali zabrinutost zbog zaštite privatnosti. Podsjetimo, Mark Zuckerberg, suosnivač i šef Facebooka, ispričao se korisnicima zbog skandala s tvrtkom Cambridge Analytica i spreman je svjedočiti pred američkim Kongresom. No, i dalje je na udaru oštřih javnih kritika te poziva na brisanje korisničkih profila na Facebooku, a i američka regulatorska agencija pokrenula

je službenu istragu. Okolnosti, dakle, ne idu u prilog lansiranju pametnog zvučnika s dvostrukom većim zaslonom osjetljivim na dodir od onog ugrađenog u Amazonov Echo (15 inča, odnosno 38,1 centimetar), tim više što će morati odmjeriti snage s etabliranim i manje kontroverznim proizvodima kao što su Appleov HomePod, Googleov Home ili spomenuti Echo.

Samsung i bežično punjenje

Jedna je od neizostavnih opcija na novim vrhunskim modelima pametnih telefona bežično punjenje baterije, no i dalje smo ograničeni na podloge za punjenje povezane s utičnicom. Nadamo se kako će se to uskoro promijeniti – neke tvrtke već rade na novoj tehnologiji, a godinama se govorilo i o Appleu koji navodno razvija tehnologiju s pomoću koje bi se, npr., modul za bežično punjenje ugradio u iMac i mogao bi puniti iPhone ili iPad postavljen blizu računala. Još nema relevantnih informacija o Appleovu napretku, no nedavno objavljeni podaci o patentu koji je Samsung prijavio još 2016. pokazuju kako i u južnokorejskoj

tvrtki žele riješiti problem. Samsung tako razvija stvarnu bežičnu tehnologiju, koja

bi omogućila punjenje baterije uređaja koji su u istoj prostoriji bez potrebe za prislanjanjem na podloge za punjenje. Iako nisu objašnjeni svi detalji, plan je (bežično) fokusirati energiju prema uređaju koji korisnici želi puniti, pri čemu se koriste posebni paneli koji usmjeravaju signale oko ljudi i drugih prepreka. To znači da će, napominjući na stranici Alphr, korisnici Samsungovih modela moći nositi svoje uređaje po prostoriji u kojoj se nalazi uređaj za bežično punjenje, a baterija će se automatski puniti. Kako je riječ samo o patentu, nije poznato hoće li Samsung zaista predstaviti konačan proizvod.

Pametni sat za SP u nogometu

Ljubitelji nogometa križaju dane na svojim kalendarima i s nestripljenjem iščekuju lipanj i početak Svjetskog nogometnog prvenstva u Rusiji. Prvenstvo bi trebalo donijeti revolucionarnu videotehnologiju koja će služiti za uvid u situacije koje su se zbole na terenu i pravednije sudačke odluke. Nedavno je predstavljen i službeni pametni sat SP-a koji će koristiti suci tijekom utakmica. Bit će povezan s videosustavom i tehnologijom za praćenje lopte te će odmah javiti sucima ako je lopta prešla gol crtu. Riječ je o Hublotovu modelu Big Bang Referee 2018 FIFA World Cup Russia, koji neće biti rezerviran

samo za suce, nego će se moći kupiti i na tržištu, ali broj će biti ograničen na 2018 komada. U prodaji neće biti inačica namije-

njena sucima, ali imat će instaliran poseban softver namijenjen ljubiteljima nogometa. Primjerice, odbrojavat će dane do počet-

ka SP-a, prikazivati obavijesti o počecima utakmica i statistike s utakmica, a kad igrač zabije gol, vibrirat će i korisnici će dobiti obavijest o promjeni rezultata. Ne treba očekivati veliku navalu jer sat, koliko god kvalitetan i atraktivn bio, stajat će više od pet tisuća dolara. Od specifikacija treba izdvojiti Intelov procesor Atom Z34XX, Googleov operativni sustav Wear OS te AMOLED zaslon razlučivosti 400 x 400 piksela. Sat je vodootporan do 50 metara, opremljen uređajem za mjerjenje ubrzanja, giroskopom i GPS-om, ima podršku za Bluetooth i Wi-Fi te bateriju koja bi trebala izdržati oko dan rada.

Xiaomi je predstavio novi vrhunski model pametnog telefona Mi Mix 2S, kojim želi konkurirati uređajima poput iPhonea X i novih Samsungovih Galaxy S9. Hardver donosi očekivane opcije: 6-inčni zaslon razlučivosti

Xiaomi želi biti najbolji na svjetu

2160 x 1080 piksela koji zauzima većinu prednje površine, mobilnu platformu Snapdragon 845 te osam GB RAM-a i 256 GB memorije za pohranu podataka, a dostupne su i inačice sa šest GB RAM-a i 64/128 GB memorije. Sa stražnje strane nalaze se dvije 12 MP kamere, jedna klasična i jedna telefoto, a iz tvrtke posebno naglašavaju mogućnosti pri slabijem osvjetljenju. S prednje strane, ali u donjem desnom kutu, nalazi se kamera od pet MP za snimanje selfija. Nezaobilazna opcija današ-

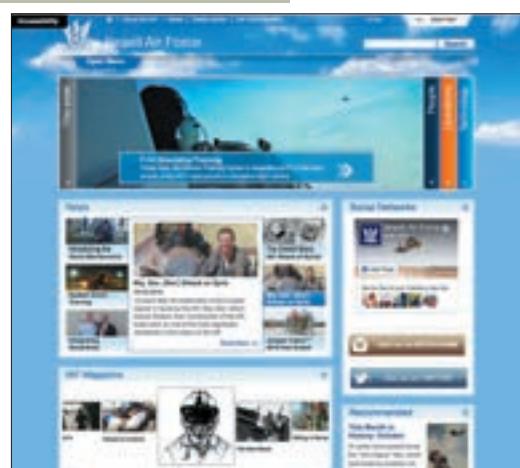
njih vrhunskih modela jest i bežično punjenje, pa će se i Mix 2S moći puniti postavljanjem na podlogu za punjenje, bez spajanja kabelima (Qi standard). Od ostalih opcija treba spomenuti 3400 mAh bateriju, senzor otiska prstiju smješten sa stražnje strane te sučelje MIUI 9 bazirano na Androidu Oreo. Osnovni model s cijenom od oko 530 dolara bit će gotovo dvostruko jeftiniji od iPhonea X, a u prodaji će se pojavit prvo na kineskom, a nakon toga i na drugim tržištima.

www.iaf.org.il/2381-en/IAF.aspx

U kontekstu nedavne objave da će Hrvatska za svoje ratno zrakoplovstvo kupiti avione F-16C/D Barak, predstavljamo stranicu Izraelskog ratnog zrakoplovstva (IAF). Riječ je o inačici na engleskom jeziku koja je, čini se, jednaka izvornoj na hebrejskom. Dakle, ne može se reći da vizualno plijeni atraktivnošću, tj. da može u isti rang s, primjerice, USAF-om, ali pregledna je i jednostavna, a sadržaji su više no zanimljivi. Tu su priče o povijesti, postrojbama, ljudima, tehnologiji... Sve je popraćeno fotografijama koje su, doduše, prilično niske razlučivosti, ali to se može nadoknaditi zahvaljujući IAF-ovim službenim društvenim mrežama. Posebno je zanimljiv povjesni dio jer je izraelsko zrakoplovstvo itekako aktivno. Recimo, sredinom ožujka objavljena je priča o napadu na sirijski nuklearni reaktor iz 2007. godine, s podacima s kojih je nedavno skinuta oznaka tajnosti. Ipak, vjerojatno vas najviše zanimaju izraelske informacije o Baracima. Možda je najjednostavnije da u tražilicu stranice upišete "Barak" i izlistat će vam se popis članaka koji spominju te letjelice...

D. VLAHOVIĆ

WEB-INFO

Časopis **HRVATSKI VOJNIK** s vama je od 1991.

Odsad i na društvenim mrežama.

Pratite naše
objave...

facebook.com/HrvatskiVojnikMagazin
twitter.com/HrvVojnik

Gledajte naše
filmove...

Čitajte nas
i pronadite
najveći izbor
fotografija iz
OSRH...

www.hrvatski-vojnik.hr

Sve što vas zanima pitajte nas...
hvojnik@msh.hr

